SERIA DE AUTOR

ERIC-EMMANUEL SCHMITT

Cei doi domni din Bruxelles

HUMANITAS fiction

SERIA DE AUTOR

ERIC-EMMANUEL

SCHMITT

Serie coordonată de DENISA COMĂNESCU

ERIC-EMMANUEL
SCHMITT

Cei doi domni din Bruxelles

Traducere din limba franceză de

SIMONA BRÎNZARU

EDITURA HUMANITAS

2014

HUMANITAS
fiction

Redactor: Raluca Popescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cecilia Laslo
DTP: Radu Dobreci, Carmen Petrescu

ISBN 978-973-689-828-0 (pdf)

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

Cei doi domni din Bruxelles

În ziua în care un bărbat de vreo treizeci de ani, îmbrăcat într-un costum albastru, a sunat la etajul unde se afla apartamentul ei și a întrebat dacă ea e Geneviève Grenier, născută Piastre, care în urmă cu cincizeci și cinci de ani se măritase cu Edouard Grenier pe 13 aprilie la catedrala Sainte Gudule, era gata să trântească ușa răspunzând că nu participă la nici un joc televizat. Dar, preocupată să nu jignească pe nimeni, după obiceiul ei, s-a stăpânit și a șoptit pur și simplu:

— Da.

Încântat de răspuns, bărbatul în costum albastru s-a prezentat – notarul Demeulemeester – și a înștiințat-o că era unica moștenitoare a domnului Jean Daemens.

— Ce ați spus?

Ochii ei măriți arătau cât de surprinsă este.

Notarul s-a temut să nu fi comis o gafă.

— Nu știați că a murit?

Mai grav: nu știa că există! Numele nu-i spunea nimic... Jean Daemens? Ei, hai, o lăsau neuronii așa cum o lăsau picioarele? Jean Daemens? Jean Daemens? Stingherită, s-a simțit vinovată.

— Am... Am un lapsus. Vă rog să îmi spuneți mai multe despre el. Ce vârstă avea acest domn?

— Sunteți născuți în același an.

— Altceva?

— Domnul Daemens locuia în Bruxelles, pe strada Lepoutre, numărul 22.

— Nu cunosc pe nimeni din cartierul acesta.

— A fost multă vreme proprietarul unui magazin de

bijuterii pe Galerie de la Reine. Magazinul se numea L'Atout cœur.

— A, da, îmi aduc aminte magazinul. Foarte şic.

— L-a închis acum cinci ani.

— M-am oprit deseori în faţa vitrinei, dar nu am intrat niciodată.

— Poftim?

— Nu-mi permiteam... Nu, nu îl cunosc pe acest domn.

Notarul s-a scărpinat în creştet.

Geneviève Grenier a considerat că ar fi cazul să adauge:

— Îmi pare rău.

Auzind aceste cuvinte, notarul şi-a ridicat faţa către ea şi a rostit foarte clar:

— Doamnă, secretele dumneavoastră sunt numai ale dumneavoastră. Nu sunt aici ca să comentez ce relaţii aţi avut cu domnul Daemens, ci pentru a duce la îndeplinire ultimele sale dorinţe, deoarece v-a desemnat unica moştenitoare.

Iritată de implicaţiile din fraza notarului, Geneviève era gata să se justifice, când acesta a continuat:

— Doamnă Grenier, iată singura mea întrebare: acceptaţi sau refuzaţi moştenirea? Luaţi-vă un răgaz de câteva zile ca să vă hotărâţi. Dacă veţi accepta, nu trebuie să uitaţi că puteţi primi atât datoriile, cât şi bunurile rămase.

— Ce spuneţi?

— Conform legii, un testament agreat de legatar îl autorizează să accepte primirea bunurilor, dar îl obligă să plătească şi datoriile – dacă există.

— Şi există?

— Uneori nu există decât datorii.

— Şi este cazul?

— Legea îmi interzice să vă răspund.

— Totuşi dumneavoastră ştiţi! Spuneţi-mi!

— Legea, doamnă! Am jurat.

— Dragă domnule, am vârsta mamei dumneavoastră: doar n-aţi arunca-o pe bătrâna dumneavoastră mamă într-o capcană periculoasă, nu?

— Nu pot să vă spun, doamnă. Poftiţi cartea mea de vizită. Căutaţi-mă când v-aţi hotărât.

Bărbatul a pocnit din călcâie, a salutat şi a plecat.

În zilele care au urmat, Geneviève a sucit problema pe toate părţile.

Când a consultat-o la telefon pe Simone, prietena ei, i-a descris totul ca şi când i s-ar fi întâmplat unei vecine. Simone a răspuns rapid:

— Vecina ta, înainte să dea un răspuns, ar trebui să se intereseze despre domnul acela. Ce meserie avea?

— Ţinea un magazin de bijuterii.

— Asta nu înseamnă nimic. Putea să fi dat faliment, după cum putea să fie bogat.

— A închis magazinul acum cinci ani.

— Vezi, a dat faliment.

— Hai, Simone, la vârsta noastră visăm să nu mai muncim.

— Altceva?

— Locuia pe strada Lepoutre.

— Proprietar?

— Aşa cred.

— Nu-i de ajuns... Dacă nu-i mergea afacerea, şi-a ipotecat apartamentul.

— Şi, dac-ar fi aşa, cine ar şti?

— Banca, dar nu va oferi niciodată o astfel de informaţie. De ce a murit?

— Poftim?

— Dacă prietenul vecinei tale a murit din pricina vreunei boli, e încurajator. În schimb, dacă s-a sinucis, e suspect. Asta arată că era plin de datorii.

— Nu neapărat, Simone. Poate că s-a sinucis fiindcă a primit o veste îngrozitoare. De exemplu, că are cancer.

— Hm.

— Sau că i-au murit copii într-un accident de avion.

— Avea copii?

— Nu. Nu sunt menţionaţi în documente.

— Hm. Orice-ai zice, o sinucidere este suspectă!

— Vecina mea nu mi-a pomenit de sinucidere.

— De fapt, oare nu cumva chiar vecina ta l-a omorât? De îndată ce a aflat că a inclus-o în testament, şi-a omorât

amantul.

— Simone, nu ştiu din ce cauză a murit!

— Asta dovedeşte că este inteligentă.

— Nu era amantul ei!

— Of, Geneviève, nu face pe proasta! Ar mai fi primit caşcavalul dacă n-ar fi fost amanta lui? N-am să înghit aşa ceva!

Întrebarea: „Să accepte, sau să refuze?” atrăgea automat altele după ea: „Cine era individul?” şi „Ce legătură exista între donator şi ea, căreia îi era oferită moştenirea?” De aceea, după ce a mai primit un aviz negativ din partea unui văr care se învârtea în domeniul asigurărilor, Geneviève a renunţat în scurtă vreme să mai facă sondaje.

De dimineaţă până seara pendula între o dorinţă şi opusul acesteia. Să accepte? Să refuze? Să mizeze totul pe o singură carte? Cu toate că îşi pierduse somnul, savura această agitaţie mentală: în sfârşit plutea un parfum de aventură în viaţa ei... Nu înceta să despice firul în patru.

După şaptezeci şi două de ore, a ales.

La notarul Demeulemeester a sosit o amatoare de jocuri: fiindcă prudenţa însemna să refuze oferta, o accepta! Deoarece detesta moderaţia, reţinerea timorată pe care şi-a condamnat-o toată viaţa. Măcar la optzeci de ani să rişte puţin. Dacă moştenea datorii, nu putea să le plătească deoarece nu primea decât alocaţia minimă cu care trăieşte un cetăţean. Dacă era datoare mai multe milioane, nimeni nu i-ar lua din pensia ei derizorie. Totuşi nu a examinat prea mult această ipoteză, căci simţea că, dacă ar duce raţionamentul mai departe, ar descoperi că pretinsul ei curaj s-ar dovedi cel mai bun calcul, fiindcă riscând nu ar risca nimic .

Şi bine a făcut! Într-un cuvânt, lui Geneviève i-a revenit o avere: un cont gras în bancă, trei apartamente în Bruxelles, dintre care două închiriate, mobilă, tablouri şi opere de artă depozitate în locuinţa din strada Lepoutre, numărul 22, în fine o casă la ţară în sudul Franţei. Notarul, după ce a anunţat-o despre îmbogăţirea ei neaşteptată, i-a propus să îi gestioneze patrimoniul.

— Mă voi gândi la aceasta, domnule. Nu există o scrisoare

anexată testamentului?

— Nu.

— Un document adresat mie?

— Nu.

— Oare de ce m-a ales tocmai pe mine?

— Nu avea familie.

— Desigur, dar de ce eu?

Notarul a privit-o în tăcere. Începea să aibă îndoieli. Fie, aşa cum credea el, fusese amanta negustorului şi îi verifica tactul, fie spunea adevărul şi se găsea în faţa celui mai straniu caz pe care îl întâlnise...

Geneviève a insistat:

— Dumneavoastră, domnule notar, îl cunoşteaţi bine?

— Nu, dosarul fusese dat în lucru predecesorului meu.

— Unde este înmormântat?

Bănuind că, dacă voia să o păstreze pe Geneviève printre clienţii săi, trebuia să se arate cooperant, notarul a dispărut, a dat câteva ordine unor subalterni, iar cinci minute mai târziu a revenit cu o bucată pătrăţoasă de hârtie.

— Cimitirul Ixelles, aleea numărul 1, peluza numărul 2, al cincilea mormânt pe stânga.

Geneviève a mers la cimitir în aceeaşi zi.

Era o vreme foarte nepotrivită. Cerul murdar cernea o lumină slabă, cenuşie, care mângâia betonul zidurilor, ştergea trăsăturile chipurilor; trecătorii încruntaţi mergeau şleampăt. Chiar dacă nu ploua, încălţămintea era udă mai mult o ameninţare de ploaie decât o amintire.

Autobuzul a lăsat-o pe Geneviève în faţa celor trei cafenele care mărgineau intrarea în cimitir. Îndărătul ferestrelor nu se zărea nici un client la mese, iar chelnerii căscau posaci. Nu era nici o înmormântare în ziua aceea. Strângându-şi eşarfa în jurul gâtului, Geneviève s-a înfiorat imaginându-şi îndatoririle chelnerilor: să facă speculaţii despre moarte, să aducă un ceai văduvelor, să ofere limonadă orfanilor, să toarne bere bărbaţilor însetaţi de uitare. Cu siguranţă că aici şerveţelele foloseau mai mult la ştersul lacrimilor decât al buzelor...

Cum poarta monumentală din fier forjat nu a catadicsit să

se deschidă, Geneviève a folosit poarta scundă din stânga, a salutat paznicul îmbrăcat în verde şi a intrat în scuarul rotund, mărginit de stejari.

Pietrişul i-a scârţâit sub tălpi când a înaintat pe alee. Părea că îi strigă: „Pleacă, străino, întoarce-te din drum!” Da, nu avea nimic în comun cu acest oraş trist. Deşi casele se reduceau la cavouri sau mausolee, luxul, aerul elegant al sculpturilor, obeliscurile îi aminteau că, femeie de condiţie modestă, lipsită de mijloace, nu cunoscuse nici un locatar în timpul vieţii acestuia. De-a lungul cedrilor albaştri se înşirau monumente funerare de familie care datau de două secole; deconcertată, Geneviève s-a întrebat de ce doar bogaţii îşi afişează genealogia. Săracii nu aveau strămoşi?

Mergea cu capul plecat, repetându-şi că niciodată nu-şi va permite un loc de veci în acest cimitir.

În fine, acum putea, de vreme ce...

Oripilată de aceste previziuni, s-a înfiorat şi şi-a făcut semnul crucii pentru a se proteja de locul unde se afla şi de mintea ei care divaga.

— Unu, doi... trei... patru... cinci. Aici!

Un mormânt din granit întunecat, atât de neted încât arborii gârboviţi de trecerea timpului se reflectau în el, pe care fusese scris cu litere de aur numele lui Jean Daemens. În dreapta numelui era o fotografie încrustată în piatra tombală, înfăţişându-l pe proprietar la vârsta de patruzeci de ani, cu părul şi ochii negri. Zâmbea cu o faţă fericită, cu trăsături de om sincer, limpezi, virile.

— Ce bărbat frumos.

Nu-l cunoştea. Nu, nu avusese de-a face cu acest individ, hotărât lucru. Totuşi, chipul lui îi era oarecum familiar... Cum explica asta? Sigur din pricina fizicului. Trăsăturile mediteraneene atât de tipice bruneţilor încât crezi că i-ai mai întâlnit deja. Sau poate că îl întâlnise fără să ţină seama. O dată, de două ori, poate. Unde? În orice caz nu îi vorbise niciodată: de asta era sigură!

S-a pierdut în contemplarea portretului. De ce o alesese pe ea? Ce motiv justifica generozitatea lui?

Era posibil să fi avut vreun frate de care să nu fi ştiut, un

frate geamăn?. Absurd! Părinţii i-ar fi mărturisit! Şi în cazul acesta ar fi luat legătura cu sora lui, nu?

Se ivise o serie nouă de întrebări: de ce Jean Daemens nu i se prezentase în timpul vieţii? De ce nu aflase despre el decât după ce murise?

Misterul continua să-i zâmbească de pe piatra întunecată.

Stingherită, Geneviève a avut impresia că, la adăpostul fotografiei, binefăcătorul ei o privea. A bălmăjit:

— Ă... mulţumesc. Mulţumesc pentru cadoul tău. pe cât de fabulos, pe atât de neaşteptat. Doar că ar fi cazul să îmi explici, nu?

Fotografia s-a luminat. A văzut în asta o promisiune.

— Foarte bine. Contez pe tine.

Brusc, a izbucnit în râs, iritată. Cât de proastă putea să fie ca să se adreseze cu voce tare unei lespezi de granit?

Întorcând capul a descoperit alături – la numărul 4 un mormânt asemănător cu cel al lui Jean Daemens. Asemănător? Fix la fel! Cu excepţia numelui şi a fotografiei, totul, de la mărime la piatra folosită, culoare şi crucea subţire din aliaj de cupru şi zinc până la zid, imita mormântul vecin: aceleaşi litere din aur, aceeaşi grafie, pe scurt o estetică analogă.

— „Laurent Delphin”? Ia te uită, a murit cu cinci ani mai înainte decât el.

Această similitudine crea o legătură între cele două morminte sau între cei doi bărbaţi. Geneviève a privit fotografia şi a contemplat un bărbat de vreo treizeci de ani, blond, graţios, pe care l-a găsit la fel de atrăgător ca pe Jean Daemens, apoi a convenit să îşi oprească aici ancheta.

— O iau razna...

S-a întors spre mormântul lui Jean Daemens, s-a scuzat printr-o strâmbătură, a făcut o reverenţă înşelătoare şi a observat că, spre deosebire de celelalte morminte, al lui nu avea nici flori, nici ghivece. Hotărâse el să nu-i aducă nimeni niciodată flori? Şi-a promis să îi aducă în curând un buchet de flori, apoi a plecat.

— Totuşi, ce bărbat superb. a şoptit ea, ieşind pe alee.

Dacă dimineaţa se considerase norocoasă pentru că

primise un astfel de cadou, de câteva minute era încântată că cel care îi lăsase moştenirea arăta atât de bine.

Brusc, misterul care guverna intenţiile lui devenea cu fiecare secundă tot mai greu de suportat.

— De ce? De ce el şi de ce eu?

*

Cu cincizeci şi cinci de ani mai înainte, clopotele catedralei Sainte Gudule răsunau cu putere.

În faţa altarului, Geneviève Piastre, vioaie şi încântătoare, mlădioasă ca un crin în rochia ei de tul alb, se mărita cu Edouard Grenier, un tânăr vânjos, căruia i se spune Eddy, roşind fiindcă schimbase salopeta de mecanic pentru un costum închiriat. Emoţionaţi, frenetici, nerăbdători să fie fericiţi, pur şi simplu străluceau. Prin intermediul unui unchi obţinuseră dreptul de a se căsători în prestigioasa catedrală în care se desfăşurau ceremoniile regale şi nu în sinistra biserică din cartierul lor. Preotul le acorda toată atenţia, asemenea unor prăjituri de mare preţ, iar în spatele lor familiile şi prietenii fremătau la gândul petrecerii care avea să ţină până la ziuă. Era limpede, Geneviève începea cea mai frumoasă perioadă a vieţii sale...

Nu i-ar fi trecut prin minte să privească ce se întâmpla dincolo de rândurile ocupate de ai săi, în capătul marii catedrale, aproape de porticul prin care – cu inima bătându-i cu putere în piept – intrase la braţul tatălui ei.

În penumbră, înainte de penultima coloană, protejaţi de statuia Sfântului Simon Zilotul, doi bărbaţi se reculegeau îngenunchiaţi; abordau o postură comparabilă cu cea a cuplului care se afla pe locul luminos din faţa altarului.

Când preotul l-a întrebat pe Eddy Grenier dacă o ia de soţie pe Geneviève, unul dintre bărbaţi, cel brunet, a rostit un da hotărât. Apoi, când preotul i-a pus aceeaşi întrebare lui Geneviève, cel blond a acceptat înroşindu-se. În ciuda zecilor de metri care îi despărţea de locul unde avea loc nunta, se comportau de parcă reprezentantul lui Dumnezeu, sub lumina galbenă a vitraliilor, li se adresa lor.

Preotul a rostit: „Vă declar uniţi prin legătura sacră a

căsătoriei” şi, în timp ce mirii oficiali se sărutau pe gură în faţa unui Christos binevoitor, mirii oficioşi făceau acelaşi lucru în colţul lor. În clipa în care Eddy şi Geneviève şi-au pus verighetele în sunetele rarefiate ale unei cântări interpretate la orgă, bărbatul brun a scos din buzunar o cutiuţă cu două verigi de aur pe care le-a strecurat discret pe degetul său şi pe al celuilalt.

Nimeni nu îi observase.

Şi nimeni nu le-a acordat atenţie când, odată isprăvită ceremonia, au rămas îngenunchiaţi, emoţionaţi, rugându-se în timp ce cortegiul se îndrepta spre ieşirea principală.

În timpul felicitărilor obişnuite de pe esplanadă, cei doi bărbaţi au meditat în binevoitoarea după-amiază. Când nu s-au mai auzit nici urale, nici claxoane, au hotărât să se ridice, au coborât treptele pustii, fără fotograful care să imortalizeze momentul, fără prieteni prezenţi la întâlnirea lor cu fericirea ca să le arunce orez, să-i aplaude, fără alt martor în afară de turnul gotic al primăriei în vârful căruia Arhanghelul Mihail ucidea balaurul sub un soare orbitor.

S-au grăbit spre locuinţa bărbatului brun din strada Lepoutre, numărul 22, au închis obloanele şi, mai liberi decât Geneviève şi Eddy, nu au trebuit să se plictisească până seara înainte să-şi dezlănţuie pasiunea în aşternuturi.

Spre marea sa mirare, Jean se îndrăgostise de Laurent.

De când îşi începuse viaţa de adult, Jean colecţionase iubiri furişe, plăceri toride, amanţi lipsiţi de afecţiune. Împins de pofta lui senzuală în vâltoarea pasiunii, seducătorul îşi ocupase timpul bătând baruri ori saune, străbătând parcuri, rătăcind prin localuri de noapte unde, în mijlocul fumului pe care îl detesta şi al unui fond sonor pe care îl ura, repera o pradă pe care o ducea acasă.

Crezuse că adoră această existenţă liberă şi libertină până când l-a întâlnit pe Laurent; încă de la primele lor săruturi, şi-a dat seama că existenţa aceasta nu era atât de grozavă, nici atât de insolentă pe cât crezuse: dacă îi oferise plăceri, orgasme, extaze narcisiste, îl transformase într-un cinic. Don Juan din lipsă de stabilitate, condamnat la un început

continuu, redusese celelalte satisfacţii pe care i le oferea trupul. Cu cât îşi satisfăcea mai viguros pulsiunile sexuale, cu atât aprecia mai puţin compania bărbaţilor. Fiindcă îi posedase prea mult, nu îi mai putea respecta.

Laurent îl făcuse să descopere gustul, savoarea, respectul vieţii. Acest tânăr blond, electrician la Théâtre Royal du Parc, se lansa cu aceeaşi bucurie nedisimulată în conversaţii, cumpărături zilnice, pregătirea mesei ca şi în pat. Totul îl entuziasma. Pentru Jean, apariţia lui Laurent declanşase o revoluţie: el, care nu cunoscuse decât voluptatea, a descoperit iubirea. Pentru un temperament viguros ca al lui, această zdruncinare a atras după sine atitudini extreme: îl lăuda, îl acoperea de cadouri, de sărutări şi se arunca asupra lui cu o pasiune fără saţiu.

Aşadar, Jean dorise ca legătura lor să fie consacrată. Cum societatea nu autoriza legătura legală între doi bărbaţi, s-au gândit la un subterfugiu. Faptul că aparţin unei minorităţi sexuale nu-i copleşea, într-atât se bucurau de viaţă; din plasarea lor într-o zonă marginală extrăgeau o vagă mândrie, orgoliul celor care, ştiindu-se rari, simt fiorul iniţiaţilor: frecventau deopotrivă o lume vizibilă şi una invizibilă, societatea obişnuită şi cea clandestină. Puţin le păsa, în viaţa de zi de zi, că erau lipsiţi de ceea ce li se oferea maselor! Dacă îşi doreau aceasta cu adevărat, atunci jocul lor consta în a dobândi prin viclenie...

Astfel s-au însurat îndărătul lui Eddy şi al lui Geneviève, la catedrala Sainte Gudule în acea după-amiază de 13 aprilie.

Numai întâmplarea făcuse ca aceste două cupluri să împartă ceremonialul şi apropierea lor s-ar fi oprit aici dacă, din romantism, Laurent nu ar fi smuls din panoul de la primărie documentul administrativ care publica evenimentul. Câteva zile mai târziu îl lipise în albumul lor de fotografii, apoi îl desenase pe al lor, cel prin care se legifera căsătoria lui Jean Daemens cu Laurent Delphin, un fals care li se părea foarte autentic.

Prin prezenţa documentului în albumul lor de amintiri, numele Grenier le-a devenit familiar. Prin urmare, când în ziarul *Le Soir* a fost anunţată naşterea lui Johnny Grenier, fiul

lui Eddy şi al lui Geneviève, s-au oprit asupra paragrafului bulversaţi. În acea dimineaţă – poate pentru prima oară – au avut sentimentul pur homosexual, durerea de a constata că dragostea lor, oricât de intensă ar fi, nu va rodi niciodată.

S-au dus la botez.

Unchiul care înainte le aranjase să se căsătorească la catedrală nu le putuse facilita de data aceasta accesul într-un edificiu mai impozant decât Notre-Dame-Immaculée, biserica parohiei lor, unde un harmoniu înlocuia orga somptuoasă, în timp ce un preot mirosind a toate cele predica din difuzoare gri străvechi semănate printre neoane. Nici Geneviève – copleşită de fericirea de a fi mamă –, nici Jean, nici Laurent, uimiţi de această naştere, nu sufereau din această pricină; doar Eddy era încruntat. În mijlocul bisericii gălbejite, cu staluri murdare, vitralii sumare şi statui de lemn ceruit acoperite cu flori de plastic mai numeroase decât într-o gheretă de portăreasă, mecanicul revenise cu picioarele pe pământ: la douăzeci şi şase de ani, căsnicia îl plictisea. Desigur, Geneviève rămânea veselă, îndrăgostită, pasionată, însă viaţa conjugală îi dădea remuşcări. Se învinovăţea că se întâlnea cu amicii la bodegă, că bea prea mult, că agăţa fetele, că se îndopa cu cartofi prăjiţi ori bomboane mai degrabă decât mâncarea gătită de Geneviève, că zăcea răscrăcărat în pat cu radioul la maxim, că avea erecţie în chiloţi, pe scurt, că se comporta ca mai înainte. Nu suporta să se supravegheze, să-şi impună să-şi amelioreze comportamentul, să fie curat, raţional, responsabil, loial. Era peste fire! Să îndure atâtea pentru a-şi putea călări nevasta de câte ori avea chef? Preţul i se părea piperat... Mai mult, când îl vedea pe căcăciosul ăla de Johnny congestionat, urlând în scutece, presimţea că lucrurile nu se vor aranja.

Deşi se străduia ca în timpul ceremoniei să pară bucuros, proasta lui dispoziţie nu le-a scăpat celor doi domni pitulaţi în capătul îndepărtat al bisericii. Jean şi Laurent erau şocaţi. Cum? Blegul ăsta nu-şi dădea seama de mana cerească primită, de a-şi întemeia o familie? Derbedeul! Şi-au concentrat întreaga lor simpatie asupra lui Geneviève cea radioasă.

A doua zi au trimis un cărucior familiei Grenier însoţit de un bileţel în care se preciza că serviciul social de la primărie îi

felicita pe părinţi.

Apoi viaţa şi-a urmat cursul pentru cele două cupluri. Fiecare, în ritmul său, începea să se îndrepte spre propriul adevăr.

Fericirea lui Jean şi Laurent era neştirbită. După ce a organizat câteva proiecte artistice care îi permiteau să fie aproape de Laurent la teatru, Jean şi-a dat seama că nu are talent; fără nici un resentiment, a cumpărat cu banii primiţi de la părinţi un magazin şi a început să vândă bijuterii. Cum avea un gust sigur şi le plăcea femeilor, cărora le arăta o tandreţe vagă, afacerea lui a prosperat repede. L'Atout cœur s-a impus ca o adresă indispensabilă a cochetelor din Bruxelles pe care le sfătuia atât de bine.

Jean şi Laurent înfloreau prin dragostea lor. Nu ascundeau faptul că trăiau împreună, dar nici nu îl exhibau. Nici ruşine, nici revendicare. „Fiecare este liber să înţeleagă ceea ce doreşte” rezuma ceea ce credeau. Totuşi, influenţată de idealurile moderne, societatea devenea mai clementă; puterea politică, hărţuită de militanţi, condamna discriminarea împotriva celor atraşi de persoane de acelaşi sex. Jean şi Laurent apreciau această flexibilitate, dar nu-şi schimbaseră atitudinea: să trăiască retraşi, să se ferească de privirile indiscrete, toate acestea contribuiau la fericirea lor; rămâneau logodnicii iliciţi care se căsătoriseră în taină, ascunşi îndărătul unui stâlp de catedrală.

Pasiunea lor senzuală, fără îndoială stimulată de atâta pudoare, nu se potolise.

Eddy şi Geneviève mergeau pe alt drum. Orăcăitul lui Johnny, gânguririle lui, bolile de care suferise îi oferiseră lui Eddy pretextul de a se îndepărta. După ce termina munca la service, petrecea mai multă vreme cu amicii bând şi jucând cărţi, iar acasă se întorcea numai ca să doarmă. Geneviève observase această înstrăinare a lui Eddy dar, în loc să se plângă, se învinovăţea: dacă Eddy se îndepărtase, o făcuse pentru că ea, epuizată, nu se mai îngrijea, alăpta, conversaţia ei se învârtea în jurul scutecelor, al rufelor, al lingurilor de sirop.

A născut şi o fată.

Eddy a propus să o boteze Minnie, ca pe logodnica lui Mickey! Entuziasmat de idee, se distra să-i șoptească prenumele de şoricuță atunci când o ridica în braţe şi râdea în hohote. Deşi oripilată, Geneviève, temându-se că iubirea fragilă a lui Eddy pentru copii să nu devină ură dacă se opunea, a acceptat acest prenume cu speranţa că astfel Minnie va avea parte de afecţiunea tatălui ei.

Jean şi Laurent, aflaţi într-o călătorie în străinătate, nu au ştiut că venise pe lume un al doilea copilaş. Deşi dezamăgită că nu a mai primit un cadou de la primărie ca înainte, Geneviève s-a consolat folosind căruciorul sofisticat pe care îl avea deja.

Au trecut zece ani.

Jean şi Laurent se gândeau când şi când la Eddy şi la Geneviève, cu o nostalgie tandră; chipurile celor doi aparţineau de acum înainte tinereţii lor care îi părăsea lent. Nu căutau să mai afle veşti despre cuplul închis în cadrul aurit al amintirilor agreabile.

Dar hazardul – tot el – i-a surprins din nou.

Jean a angajat-o la magazinul L'Atout cœur pe Angela, o menajeră italiancă, viguroasă, masivă, vorbăreaţă, cinstită, care locuia în cartierul popular Marolles. Când, cu prilejul unuia dintre monoloagele sale zilnice, ţinute cu pămătuful de praf în mână, a rostit, cu patru R rulaţi după un G, numele vecinilor ei, familia Grenier, Jean a tresărit.

S-a prefăcut interesat de ceea ce sporovăia şi a iscodit-o cu iscusinţă.

Iar ce a aflat l-a întristat.

Eddy Grenier fusese dat afară de la service – lenea şi întârzierile sale îl exasperaseră pe patron – iar Geneviève a trebuit să-şi găsească de lucru. Era pricepută şi devenise croitoreasă la domiciliu, ceea ce îi permitea să-şi supravegheze copiii. Bărbatul ei, deloc recunoscător, bombănea mereu, îi smulgea câteva bancnote şi pleca să bată străzile.

În aceeaşi seară, pretextând că are de făcut o livrare, Jean i-a sugerat Angelei să o ducă până acasă cu maşina.

Ajungând pe Rue Haute, a zărit pe trotuar un fanfaron în

tricou cu mâneci scurte care își bomba pieptul la brațul unei roșcate tinere căreia îi mângâia fesele.

— *Che miseria!* a bombănit Angela. *Ecco il mio vicino*.

Lui Jean i-a fost foarte greu să alăture chipul acelui lăudăros cu figura care îi rămăsese gravată în memorie, cea a mirelui chipeș, emoționat, stingherit în fața altarului. Eddy se îngrășase, se buhăise, ca să se miște trebuia să depună efort. Gesturile, mimica, alura respirau vulgaritatea. La el, greutatea părea expresia adevăratei sale naturi care dormita în tinerețe: kilogramele îi materializau lenea, mizeria morală.

Jean a închis ochii.

— Vă simțiți bine, domnule Daemens?

— Nu. O plâng pe soția lui.

— O înșală *senza vergogna*[1], săraca de ea.

În timp ce o lăsa pe Angela în fața clădirii masive din Rue des Renards, Jean a aflat că tot cartierul îl dezaprobă pe Eddy și o laudă pe Geneviève a cărei resemnare o înnobilase. Tristețea ei demnă atrăgea compasiunea clientelor care îi încredințau haine de refăcut.

Seara, în bucătăria din Rue Lepoutre, Jean i-a povestit toate cele aflate lui Laurent, care s-a încruntat:

— Are amante și nu se ferește? a bombănit el. Ce porc! Trebuie să fii întotdeauna discret, nu?

— Totdeauna.

Cei doi amanți s-au privit în ochi, s-au înțeles, iar apoi fiecare și-a reluat lucrul, unul să curețe legumele, celălalt să pună masa. Dialogul acesta confirmase pactul lor.

Jean și Laurent nu-și făceau iluzii: știau că un bărbat rezistă greu tentațiilor, dar știau de asemenea și ceea ce uneori femeile refuză să creadă – că a ceda unei pulsiuni rămâne fără urmări. Un bărbat nu-și va iubi mai puțin soția sau soțul după o aventură. Inima și trupul nu sunt una. Acolo unde se implică sexual, un bărbat nu se implică în mod necesar și sentimental.

Jean și Laurent aveau o înțelegere: erau constanți în iubire, deși deseori infideli trupește; interdicția consta în exhibarea

---

[1] Fără rușine (it.). (N. tr.)

legăturilor trecătoare sau în a se îndrăgosti. În măsura în care aceste aventuri treceau neobservate, fără urmări, erau tolerate. Prin urmare, Jean şi Laurent se iubeau; nici unul dintre ei nu se transformase în castratorul celuilalt.

Aşadar îi reproşau lui Eddy mârlănia şi îl dispreţuiau pentru că şi-a umilit public soţia: o escapadă neînsemnată nu presupune nici ostentaţie, nici suferinţă.

În lunile care au urmat s-au gândit mult la căsnicia simetrică a cărei degenerescenţă îi contraria. Ar fi dorit să intervină, să încetinească degringolada aceasta, dar cum? Şi cu ce drept?

Atunci când discutau, evaluau decalajul faţă de ei. Regretau că nu pot avea copii, dar nu trăiau împreună pentru copii! Deşi alcătuiau un cuplu de bărbaţi, anormalitatea aceasta le făcea, paradoxal, viaţa uşoară fiindcă două fiinţe de acelaşi sex se descifrează mai lesne decât două fiinţe de sex opus. Era un avantaj să fie marginali?

De Crăciun, matinalul verbiaj al Angelei l-a informat pe Jean că vecina sa, doamna Grenier a născut.

— *Quale cretino,* nu-i ajungea că sărea pe tot ce mişcă, a trebuit să o facă şi cu nevasta! *Povera* Geneviève! Acum are patru guri de hrănit: *un marito incapace* şi trei puşti!

Când s-a întors acasă, Jean l-a anunţat pe Laurent că Geneviève născuse din nou.

În ziua botezului s-au dus la ceremonie acolo unde, cu cincisprezece ani mai înainte, stătuseră ascunşi în capătul catedralei. I-au reîntâlnit pe nuntaşi, unii lesne de identificat – deşi mai gârbovi, mai ridaţi –, alţii nu, copilaşii deveniseră adolescenţi, iar adolescenţii, oameni maturi. Dar curiozitatea lor s-a concentrat asupra lui Eddy şi a lui Geneviève.

Aceasta se schimbase puţin. Subţire, cu trăsături rafinate, îşi pierduse doar strălucirea. Fără îndoială din pricină că iluziile se risipiserăm În schimb, crisparea cu care îşi ţinea copilaşul la piept dezvăluia că nu era în largul ei: se agăţa de copilaş ca de o ultimă speranţă, clamând mut celor prezenţi: „Vedeţi, încă sunt soţia lui! Vedeţi, Eddy mă mai iubeşte!” Nefericita nu admitea că viaţa ei era un dezastru.

Eddy însă îşi dădea importanţă, adoptând posturi

avantajoase, asemenea unui cocoş care satisfăcuse mai multe puicuţe. Nici o clipă nu i-a aruncat o privire lui Geneviève, nici o clipă nu s-a arătat preocupat de odraslele mai mari, Johnny şi Minnie, nu, încerca să le seducă pe femeile drăguţe din jur şi nu o strângea în braţe pe delicata Claudia decât pentru a oferi imaginea de mascul tandru fiindcă astfel putea să le impresioneze.

Jean şi Laurent asistau la scenă consternaţi. Pricepuseră că acei soţi îşi continuau coborârea în infern. Persista o singură întrebare: „Când vor atinge pragul cel mai de jos?”

Întorşi acasă, Jean şi Laurent au făcut dragoste într-un fel neaşteptat, dornici să se liniştească, ca şi cum braţele sau picioarele înlănţuite serveau de refugiu împotriva violenţei lumii.

Doi ani au trecut rapid.

La magazin, ascultând-o din când în când pe Angela trăncănind, Jean mai culegea câteva detalii despre familia Grenier care se distrugea fără să se despartă.

Apoi, într-o bună zi, Angela l-a înştiinţat că, deşi avea patruzeci de ani, Geneviève era din nou însărcinată.

— *Non capisco niente*! Când trăieşti cu o asemenea brută, iei pastile, nu, domnule Daemens?

— Ei bine...

— Iertaţi-mă! Vă povesteam despre o lume pe care nu o cunoaşteţi. Dumneavoastră sunteţi un gentleman, *non farete soffrire mai una signora*[1].

Jean, viril, afabil, le încânta pe femei care rareori bănuiau că ar putea să nu le dorească. Aşadar, Angela îi atribuia patronului ei mari relaţii ascunse cu anumite cliente distinse. În ceea ce îl priveşte pe Laurent, prietenul lui, de îndată ce îl zărise, îi atribuise o aceeaşi existenţă. Ca o adevărată italiancă, obişnuită ca bărbaţii să petreacă între ei, nu suspectase nimic.

— Şi ceea ce este şi mai rău, domnule Daemens, este că Geneviève este mulţumită că are acest copil! Da! *Esi bisce*[2]

---

[1] Nu i-aţi face niciodată rău unei femei (it.). (N. tr.)
[2] Îşi arată (it.). (N. tr.)

pântecele dolofan ca o regină la fereastra trăsurii. *A quarant'anni!*

De data aceasta nu a mai fost nici un anunţ în *Le Soir* – unchiul bogat care plătea anunţurile şi care, odinioară, aranjase căsătoria la catedrala Sainte Gudule, răposase.

Totuşi, avertizaţi de Angela, Jean şi Laurent au ajuns la biserica unde avea loc botezul lui David.

Piaţa Jeu-de-Balle, unde se organiza talciocul zilnic pentru vânzătorii de vechituri se isprăvise acum şi esplanada era goală; pe dalele umede zăceau ziare călcate în picioare, fotolii cu tapiseria ruptă, cu arcurile stricate, cu buretul la vedere, cartoane turtite, ligheane sparte. În timp ce vânzătorii întârziaţi terminau de încărcat camioanele lor acoperite de graffiti, două negrese încărcau gunoaiele pe care le îndeseau în saci de plastic în timp ce un bătrân îmbrăcat în salopetă şi cizme de pescar aduna şi el ce mai rămăsese, cu aerul că trece pe acolo din întâmplare.

În faţa bisericii din cărămidă roşie, Jean şi Laurent se întrebau ce căutau în acel loc. Mai mult decât dorinţa, rutina fusese cea care îi condusese acolo. Jocul nu-i mai amuza. Dacă îl blamaseră pe Eddy, acum îndreptau criticile spre Geneviève. De ce nu reacţiona? De ce, în loc să scape de infam, însă i se mai dăruia? Fie era fragilă din punct de vedere psihologic, fie îl mai iubea. Cum nu ştiau ce soluţie să aleagă – laşitatea sau masochismul îşi doreau să fugă de legătura infernală cu mecanicul. Ce legătură avea cu ei? Nici una. În prag, şi-au promis că se interesau de Eddy şi de Geneviève pentru ultima oară. Irevocabil!

Au intrat în biserica Notre-Dame-Immaculée, supranumită Biserica Spaniolilor pentru că aici se reuneau imigranţii hispanofoni, o clădire ciudată care, cu pereţii ei galbeni şi lămpile suspendate în tavan, aducea mai degrabă cu un refectoriu decât cu un loc sacru. Acolo, după ce au trecut pe lângă buchetul de flori artificiale, şi-au ocupat locul obişnuit şi au studiat agitaţia din jurul altarului din lemn întunecat.

Geneviève se metamorfozase. Întinerise cu zece ani şi părea mai înaltă cu zece centimetri. Vioaie, elegantă deşi modest îmbrăcată, îşi strângea copilaşul la piept fără a-şi disimula

emoţia. Ceva mai departe, Eddy, posac, aproape neras, o însoţea ca un câine stingher şi privea invitaţii cu o căutătură ostilă; în răspăr cu ceremoniile precedente, nu-şi mai dădea importanţă.

Când uşa a scârţâit în spatele lor şi o umbră s-a strecurat în capătul din dreapta, Jean şi Laurent au presimţit ce se întâmpla.

Bărbatul brun, cu trăsături de iberic, s-a ghemuit într-un stal, îngrozit că cineva ar putea să-l observe.

Ceremonia religioasă a început.

Geneviève, cu un zâmbet vag pe buze, arunca din când în când priviri spre colţurile îndepărtate ale bisericii, când spre stânga, când spre dreapta, ezitare ce dovedea că mai mult ghicea prezenţa cuiva decât vedea acea persoană. O clipă l-a înălţat pe David ca să fie văzut.

Spaniolul urmărea ceremonia religioasă cu atenţie, îngenunchind sau ridicându-se ritmic, murmurând rugăciunile, fredonând cântările şi punctând liturghia cu câte un *amen* judicios plasat.

Jean şi Laurent s-au privit: bărbatul se comporta asemenea lor cu prilejul căsătoriei de la catedrala Sainte Gudule. Nu exista nici un dubiu că el considera ceremonia personală.

— Iată-l pe tată, a şoptit Laurent.

— Nu arată rău, a spus Jean.

— Da, îţi seamănă, a replicat Laurent.

Flatat, Jean nu a ştiut ce să răspundă.

— Mai mult, dacă văd bine, bebeluşul promite să fie brunet, a continuat Laurent.

— Hm, hm... În orice caz, sunt încântat că Geneviève şi-a găsit un amant.

— Şi eu, l-a completat Laurent. Mai ales că are aceleaşi gusturi ca mine.

Jean a simţit că se sufocă. După cincisprezece ani de trai împreună, acest tip de compliment îl năucea mai mult decât cele din primăvara în care se întâlniseră. Laurent examina atitudinea posacă a lui Eddy.

— Chiar dacă soţul nu ştie nimic, are îndoieli, pândeşte.

Are o splendidă pereche de coarne.

— Da, în sfârşit!

Au izbucnit în râs.

Alături, spaniolul a tresărit şi le-a aruncat o privire iritată.

Departe de a-i calma, indignarea acestuia le-a alimentat hohotul de râs, aşa încât au fost obligaţi să iasă din biserică pentru a nu deranja ceremonia religioasă.

Ajunşi afară, în piaţa Jeu-de-Balle, au urcat în maşină, unde şi-au şters lacrimile de râs.

— Am şters-o la timp. Dacă Eddy Grenier s-ar fi apropiat de tine, sunt sigur că ar fi crezut că tu eşti tatăl copilaşului.

— Încetează cu povestea asta a asemănării.

— Haida-de, sare în ochi. Uite, chiar acum, în faţa ta.

În acel minut, spaniolul ieşea din biserică, strecurându-se grăbit printre măturători şi vagabonzi, temându-se să nu fie observat.

— Acelaşi păr, la fel de subţire şi de zvelt, a conchis Laurent. De acord, nu semănaţi la faţă şi cu siguranţă vă deosebiţi şi în privinţa altor detalii pe care nu le pot verifica, deşi aş avea chef.

— Prin urmare mă iubeşti în continuare?

— Să fii sigur, a şoptit Laurent ridicând din umeri. Şi tu?

— Să ajungem acasă şi am să-ţi arăt…

Jean a pornit motorul şi, nervos, agitat, plin de dorinţă a condus până în strada Lepoutre.

De fiecare dată când se întorceau de la bisericile unde îi spionau pe cei doi soţi Grenier, Jean şi Laurent făceau dragoste. De fiecare dată îmbrăţişările lor erau comandate de sentimente inedite. De fiecare dată se strecura şi brutalitatea, o brutalitate controlată, desigur, care însemna „te doresc foarte mult” şi care recrea magia primei îmbrăţişări.

Naşterii lui David i-a corespuns o renaştere a cuplului lor. Jean şi Laurent au uitat promisiunea făcută în pragul bisericii – să nu-i mai revadă niciodată pe Eddy şi pe Geneviève – şi au urmărit îndeaproape ceea ce se întâmpla în cartierul Marolles.

Bârfa Angelei dovedindu-se incompletă, Laurent şi-a luat sarcina de a ancheta. Cum la Théâtre Royal du Parc reperase

colegi electricieni care locuiau în cartierul Marolles şi-a făcut un obicei din a-i însoţi în anumite cafenele, mergând chiar până la a se arăta amator de bowling.

Astfel, în câteva săptămâni, a reuşit să afle mai multe. Spaniolul nu era spaniol, ci italian, se numea Giuseppe şi era şi el însurat. Ceea ce explica rezerva lui extremă.

Dacă nimeni nu remarcase legătura ei cu Giuseppe, oricine o vedea pe Geneviève împingând căruciorul, frumoasă, energică, hotărâtă putea sesiza că înflorise din punct de vedere senzual şi afectiv.

În fine, Angela a anunţat că, în timpul certurilor pe care le auzea prin pereţi, Geneviève cerea divorţul.

— Individul refuză pentru că fără ea nu va mai avea un ban. Dar Geneviève îi ţine piept, nu o mai recunosc...

— Angela, crezi că are un amant?

— *Scherzate*![1] Când ai lângă tine un asemenea *pezzo sarebbe giudizioso*[2] să-ţi iei un amant, dar nu ea! *Santa Madonna*.

De îndată ce Angela a părăsit magazinul, Jean s-a întors spre Laurent şi i-a şoptit emoţionat:

— Geneviève a noastră se luptă.

— Da. Sunt mândru de ea.

— Va reuşi oare?

— Dacă ai vedea-o cu David în braţe ai fi sigur că va reuşi, a spus Laurent.

Jean şi Laurent discutau despre Geneviève, Eddy, Giuseppe, David, Minnie, Johnny şi Claudia de parcă ar fi fost vorba despre propria familie. Fără să-şi dea seama, povestea celuilalt cuplu, căsătoria geamănă făcea parte din viaţa lor. Deveniseră prieteni apropiaţi.

Niciodată nu le trecuse prin minte că, dacă ar fi auzit numele lor – Jean Daemens şi Laurent Delphin – cei din familia Grenier nu ar fi ştiut despre cine este vorba.

Angela, între două bârfe, l-a informat pe Jean că vecina ei

---

[1] Glumiţi! (it.). (N. tr.)
[2] ...specimen ar fi şi cazul (it.). (N. tr.)

urma să se mute; deşi soţul ei refuza să îşi dea acordul pentru divorţ, avea să îl pună în faţa faptului împlinit şi să se mute, luând cu ea şi copiii. Jean a încercat să-şi ascundă bucuria şi, profitând de faptul că Angela pleca să facă nişte cumpărături, i-a telefonat lui Laurent să-i dea vestea.

Seara, au sărbătorit evenimentul la L'Ecailler du Roi, din Place des Sablons unde, în mijlocul unui decor albastru care te ducea cu gândul la mare, nu s-au zgârcit la şampanie. Ce muncitor, ce menajeră locuind în clădirile igrasioase din cartierul Marolles şi-ar fi imaginat că în partea simandicoasă a oraşului doi domni galanţi, la masa unuia dintre cele mai scumpe restaurante din capitală, sărbătoreau emanciparea unuia dintr-ai lor?

Luna următoare s-au gândit cum ar putea să o ajute pe Geneviève să se instaleze fără a trezi suspiciuni, continuând să se ascundă îndărătul cadourilor lor. Au urzit mai multe scenarii când, marţi, Angela a izbucnit în faţa lui Jean, în magazin:

— Ah, *signore* Daemens, Eddy Grenier a avut un atac! Poc! Hemoragie cerebrală.

— A murit?

— Nu. La urgenţe. La reanimare. Sper că Bunul Dumnezeu o să-l trimită pe *questo diavolo* în iad.

— Asta nu e ceva foarte catolic, Angela.

— Lui Eddy nu-i va fi acolo mai *caldo* la fund decât aici: mereu a avut călduri. *Almeno*, va plăti pentru porcăriile sale. *Si, lo so*, nu e prea creştineşte ce spun dar *questo monstro* nu era nici el creştin atunci...

Jean a iertat-o cu atât mai mult cu cât era de acord cu ea.

Timp de câteva ore, Jean şi Laurent au dorit cu ardoare decesul lui Eddy fără să fie tulburaţi de cruzimea dorinţei lor: se temeau ca incidentul să nu întârzie fericirea lui Geneviève.

Angela, cu prilejul flecărelii zilnice, a evocat întâi o stare staţionară. Apoi a anunţat „o uşoară ameliorare”. În fine, a trâmbiţat – ca pe o victorie – că Eddy fusese transferat de la reanimare în salonul pentru cardiaci. Pe măsură ce zilele treceau, Angela, fără să-şi dea seama, uitase de blestemul ei adresat lui Eddy şi percepea boala acestuia cu ochii vecinei

sale, savurând o minimă îmbunătăţire, dorind o convalescenţă rapidă; chiar şi aşa, luată de val din pricina inimii ei bune, nu i-ar fi dus flori tipului pe care îl detesta.

După câteva săptămâni, lovind cu mătura de podea, Angela a spus:

— V-am vorbit, domnule Daemens, de vecina mea, o femeie cumsecade pe nume Geneviève Grenier?

Jean s-a crispat: se mira mereu că Angela nu-şi amintea niciodată ce povestise – fără îndoială o consecinţă a faptului că trăncănea nonstop...

— Cea care trebuia să-şi părăsească soţul? a întrebat el pe un ton nonşalant.

— *Ecco!* Nu-l mai părăseşte.

— Ce spui?

— După ce a stat la spital, se întoarce acasă. Va trebui să-l educe din nou.

— Există instituţii.

— Asta i-am spus şi eu, *signore* Daemens! *Parola per parola*[1], asta i-am spus. Şi ştiţi ce mi-a răspuns? Că este tatăl copiilor ei, că nu-şi va ierta dacă îl va părăsi *in questo stalo*, că renunţă la celelalte proiecte ale ei. De fapt, nu prea am înţeles ce anume *suggurisce* prin „celelalte proiecte ale ei" fiindcă, în afară că se va muta, *no ha menzionato* că o să-şi schimbe meseria... de altfel, trebuie să merg la spital să o ajut, i-am promis. La ora cinci. Vă supăraţi dacă *tolgo* câteva minute? Am să le recuperez mâine.

— Am o idee şi mai bună: te las la spital fiindcă trebuie să livrez o diademă.

— *Fantastico!*

La ora cinci, Jean o conducea pe Angela la spitalul Saint-Pierre apoi, când aceasta a dispărut în hol, şi-a parcat maşina în apropiere şi s-a instalat într-o cafenea de pe Rue Haute.

O jumătate de oră mai târziu, Angela a reapărut cărând nişte geamantane de carton.

---

[1] Cuvânt cu cuvânt (it.). (N. tr.)

Geneviève împingea un cărucior de infirm în care Eddy, fără vlagă, cu gura plină de bale, tremura ca un sac de carne la cea mai mică zdruncinătură; era paralizat pe partea dreaptă, de la ochi până la picior.

Deasupra acestui chip inert, se distingea faţa lui Geneviève, la fel de inexpresivă, cu ten ca de ceară, buze palide, cu privirea fixată undeva departe, deconcertată.

Jean a vrut să alerge la ea şi să urle: „Lasă-l, ţi-a nenorocit viaţa şi ţi-o va nenoroci şi mai mult. Du-te la Giuseppe, repede!"

Dar grija cu care împingea căruciorul ca să evite denivelările de pe drum, cu care verifica dacă pledul îl proteja de frig pe bolnav l-a convins că Geneviève nu va reveni niciodată asupra hotărârii sale. Sacrificându-şi fericirea, se îngropa de vie într-un mormânt care se închidea îndărătul ei şi, cu generozitate sinucigaşă, prefera mila pentru Eddy iubirii pentru Giuseppe.

Geneviève a trecut la câţiva metri distanţă de el; văzând-o cum se îngrijea de acel deşeu uman care devenise Eddy, Jean a înlocuit mânia cu admiraţia. Câtă demnitate! „La bine şi la rău", rostise preotul sub vitraliile strălucitoare ale catedralei Sainte Gudule. Şi ea luase în serios acest angajament.

Îşi ţinea cuvântul dat. Binele fusese scurt. Răul, deja prezent, se anunţa copios. Jean se considera un nenorocit... Ar fi în stare de o asemenea abnegaţie?

Impresionat, s-a urcat în maşină şi a mers multă vreme prin tunelurile care înconjoară oraşul, fără scop, fără motiv, gânditor.

Când a aflat că Geneviève s-a răzgândit, Laurent a fost de asemenea tulburat. Cum este posibil să pui orice altceva mai presus decât propria fericire? Nici nu şi-ar fi închipuit. Geneviève îi contrazice pe amândoi, îi obliga să gândească altfel.

În aceeaşi seară Jean l-a întrebat pe Laurent:

— M-ai iubi dacă aş fi infirm?

— Nu ştiu. Mi-ai adus numai bucurii. Dar tu?

— La fel.

Au căzut pe gânduri, iar Laurent a conchis:

— De fapt nu avem nici un merit că ne iubim.

Jean a fost de acord.

S-au privit străbătuţi de idei contradictorii. Trebuia să ridice obstacole ca să-şi măsoare afecţiunea? Absurd! Au pus capăt discuţiei şi au mers la cinema.

Lunile care au urmat au confirmat abnegaţia lui Geneviève.

Laurent, care obişnuia să meargă împreună cu colegii în barurile din cartierul Marolles, îl întâlnea adeseori pe Giuseppe şi de fiecare dată acesta era mai posac, mai necăjit.

— Patronul de la Perroquet crede că Giuseppe se gândeşte să se întoarcă în curând în Italia, i-a povestit într-o bună zi lui Jean. Ca să explice de ce are o faţă tristă spune că îi este dor de ţară.

— Ce ghinion... Şi David? Nu-şi va cunoaşte adevăratul tată?

— Asta-i soarta bastarzilor: mama decide.

Evenimentele triste – cronica unei catastrofe anunţate – au răcit interesul lor pentru familia Grenier.

Aproape fără voia lor s-au îndepărtat, şi-au făcut noi prieteni, au călătorit mai des.

Probabil că se temeau. Care dintre noi, tot frecventând nefericirea, nu s-a temut că se va molipsi?

Apoi, când descoperim că nefericirea nu este un virus transmisibil, nu ne temem de nefericire, ci de felul în care vom reacţiona în faţa nefericirii. Inerţia care ne reţine în situaţiile dificile deschide poarta forţelor negative din noi, cele care ne invită să contemplăm vidul, cele care ne determină să ne aplecăm asupra acestui crater clocotitor, să ne apropiem de lava din adâncuri, să-i respirăm suflarea fierbinte şi fatală.

Dintr-un reflex vital, Jean şi Laurent s-au îndepărtat.

Au trecut mai mulţi ani.

Jean şi Laurent se apropiau de cincizeci de ani, vârstă incomodă pentru bărbaţi, căci începe numărătoarea inversă: viitorul nu le mai apare de necuprins, ci doar timpul care le mai rămâne de trăit. Acum îşi doreau să încetinească timpul,

nu să-l zorească.

Ar fi rămas uimiţi dacă li s-ar fi reamintit că în urmă cu zece ani vorbeau despre Geneviève zilnic.

Deşi se iubeau în continuare, aveau obişnuinţa acestei iubiri, n-o mai considerau un miracol. În ceea ce îi priveşte, fiecare se întreba cum ar fi fost dacă nu l-ar fi preferat pe el tuturor celorlalţi. Aceste întrebări vertiginoase nu primeau, fireşte, răspunsuri, ci le întristau viaţa de zi de zi.

La magazinul L'Atout cœur, Jean nu mai asculta cancanurile povestite de Angela, cu atât mai mult cu cât aceasta se mutase din Rue des Renards şi, prin urmare, avea alţi vecini.

Într-o bună zi, pe când aranja nişte diademe în vitrină, i s-a părut că are vedenii. De cealaltă parte a vitrinei, o femeie cu figură cunoscută îi arăta o brăţară de lapislazuli unui băiat frumuşel de vreo zece ani. Jean nu ştia pe cine să privească mai întâi, mirat să o vadă pe Geneviève vioaie, cu ochii sclipind, ca orice mamă fericită şi extaziat în faţa frumuseţii fiului...

Ieşiţi la plimbare pe strada cu magazine, David şi Geneviève comentau bijuteriile etalate fără să bănuiască atenţia pe care, de cealaltă parte a vitrinei, le-o acorda Jean, protejat de umbra magazinului.

Frumuseţea lui David l-a tulburat.

Cei doi curioşi şi-au continuat drumul, iar Jean ar fi trebuit să iasă din magazin ca să-i ajungă din urmă, să-i roage să intre, să privească bijuteriile, să le probeze. Dar, împietrit, nu a reacţionat, vitrina magazinului fiind ridicată ca o frontieră de netrecut, ca un zid care despărţea trecutul de prezent.

La cină, când i-a povestit întâmplarea lui Laurent acesta l-a ironizat apoi a continuat:

— Şi e chiar aşa de frumos David ăsta?

— E adevărul adevărat.

A doua zi Laurent l-a mai întrebat o dată:

— David e frumos?

Jean a aprobat şi s-a străduit să i-l descrie.

După încă o zi, Laurent a revenit cu întrebarea:

— Foarte frumos? În ce constă frumuseţea lui?

Acum Laurent îi punea mai multe întrebări într-o oră.

Jean a înţeles că nu putea să îi dea răspunsul aşteptat şi i-a propus altceva:

— Vrei să îl vezi? Ce-ai zice dacă am merge să-l pândim în faţa casei lui?

Laurent pur şi simplu a explodat de bucurie.

La patru şi jumătate se aflau în maşina lor, parcată în cartierul Marolles, Rue Haute, chiar sub streaşina casei unde locuia Geneviève.

Deodată a apărut băiatul, iar Jean i l-a arătat cu degetul lui Laurent.

Cu ghiozdanul în spate, părea că nu merge, ci că dansează, trupul îi era la fel de le uşor ca şi starea de spirit.

Laurent, aplecat în faţă, cu ochii mari, cu respiraţia tăiată îl contempla pe băiat şi se îmbujora la faţă.

Simţind extrema emoţie a prietenului său, Jean s-a întors spre acesta siderat. Venele de pe gât i se umflaseră.

Băiatul a traversat zâmbind, s-a pierdut pe Rue des Renards, a intrat – sau mai degrabă a sărit – în casă.

Laurent şi-a regăsit respiraţia normală.

— Sunt sigur că, dacă ai fi avut un fiu, ar fi semănat cu David.

Atunci Jean a înţeles măsura iubirii pe care i-o purta amantul său.

Au rămas multă vreme nemişcaţi, cu degetele împreunate, cu ceafa pe tetieră, cu privirea tulburată. În emoţia lor exista puterea afecţiunii care îi copleşea, dar şi frustrarea, regretul intens şi abisal, de a nu avea copii.

— Îţi lipseşte atât de mult? a şoptit Jean.

— Un copil?

— Da...

— Ceea ce îmi lipseşte este un micuţ care să fie tu în miniatură, un Jean de buzunar care ar avea nevoie de mine, pe care aş putea să-l iubesc fără nici o rezervă şi fără să te îndepărtez cumva. Am resurse mari de iubire, să ştii, am mult material de rezervă.

Laurent a zâmbit, relaxat că a ştiut să exprime ceea ce simţea şi l-a întrebat îngrijorat pe Jean:

— Dar tu?

Jean nu a răspuns. Niciodată nu-şi frământase mintea cu vise, cu decepţii, cu vorbe, încă şi mai puţin cu aceste cuvinte. S-a eschivat:

— Într-atât de sentimental eşti, dragul meu Laurent?

— În loc să-mi răspunzi, mă ironizezi. Dar tu?

Cum Jean tăcea mâlc, Laurent a rostit cuvintele atât de rar de parcă s-ar fi adresat unuia greu de cap:

— Dar tu?

— Eu... eu nu-mi permit să mă gândesc la ceea ce te gândeşti tu. Asta m-ar face să mă plâng că sunt homosexual, să mă văicăresc, să...

— Deci totul e minunat?

— Nu, dar mă port ca şi când ar fi.

— De fapt, eşti de acord cu mine. Spune-o! Spune că eşti gelos pe aceşti hetero care se reproduc printr-o zvâcnire a şoldurilor, chiar dacă nu se iubesc! Spune că ai dori să ai un puşti care să ne alerge printre picioare, un puşti în care să descoperi trăsăturile noastre, ale amândurora. Spune-o! Spune-o odată!

Jean i-a zâmbit lui Laurent; încet, aproape obligat, a încuviinţat din ochi; imediat a simţit că îi dau lacrimile; fără să înţeleagă de ce, a început să plângă în hohote. Laurent l-a strâns la piept şi l-a încurajat să se descarce.

Derutantă blândeţe...

Când şi-a venit în fire, Laurent a trecut la volan, apoi a comentat:

— Din fericire acest puşti nu ne-a văzut! Ce-ar mai fi râs de emoţia a două mătuşi bătrâne.

Din ziua aceea, David a devenit cel mai norocos băiat din cartierul Marolles. Dacă alerga pe stradă, găsea o bancnotă pe caldarâm. Când nu câştiga locuri la cinema prin tragere la sorţi, obţinea invitaţii la teatru trimise de nu ştiu ce asociaţie caritabilă care veghea la dezvoltarea culturală a tineretului. Ce altă cutie poştală primea atâtea exemplare gratuite – discuri, parfumuri, cărţi – pe cât primea cutia poştală a familiei sale?

Poştaşul lăsa pe prag cadouri din partea consiliului

popular: bicicletă, rachetă de tenis, patine cu rotile. În primăvară, i s-a oferit – sub pretextul că un mecena anonim apreciase rezultatele sale la învăţătură – o călătorie în Grecia, însoţit de o persoană aleasă de el. Evident, a mers la Atena împreună cu mama lui. Acest noroc a creat legenda: el, care avea o sumedenie de prieteni datorită firii sale vesele, devenea cel care trebuia să fie frecventat pentru bafta lui; şi oamenii maturi îl solicitau, cerându-i cifre înainte să joace la loto.

David, împreună cu vreo treizeci de prieteni, a avut în luna iunie prima sa comuniune. În spaţioasa biserică a emigranţilor polonezi – Notre-Dame-de-la-Chapelle, Jean şi Laurent s-au amestecat în mulţimea de adulţi părinţi, unchi, verişori – care îi sărbătoreau pe adolescenţi, aşa că nu a fost nevoie să se ascundă şi au stat o oră întreagă în primul rând ca să-l admire pe David.

De atunci, nu a trecut o zi fără să se gândească la David. Laurent părăsise Théâtre Royal du Parc pentru a fi intendent la Salle des Galeries, un teatru de nişă, unde se jucau piese bulevardiere, aşa încât i se alătura deseori lui Jean la L'Atout cœur în timpul pauzelor fiindcă între cele două locaţii erau doar douăzeci de metri; beau ceva, discutau despre tot şi despre nimic – despre David – apoi fiecare se întorcea la munca lui.

Într-o după-amiază, în timp ce degustau ceaiul pe care i-l adusese o prietenă din Japonia, clopoţelul de deasupra pragului a sunat și au rămas interziși, cu linguriţele în mâini.

David tocmai intrase în încăpere.

Avea cincisprezece ani, părul negru buclat, buze de culoarea cireşii, un glas vioi care răsuna când din piept, când din gât, ezitând între subţirimea celui de copil şi tonul grav de adult.

— Bună ziua, a spus el închizând uşa.

Surprinşi în flagrant delict – de ce? – Jean şi Laurent au fost incapabili să răspundă printr-o vorbă, printr-un gest.

Fără să se intimideze, David s-a apropiat şi le-a oferit un zâmbet care a luminat magazinul.

— Caut un cadou.

Jean şi Laurent erau cu ochii zgâiţi la tânăr.

— În curând va fi Ziua Mamelor.

Jean, făcând eforturi enorme ca să regăsească o atitudine normală, a scuturat capul ca şi cum aparţinea rarilor iniţiaţi care ştiau că pe 15 urma să fie Ziua Mamelor.

— Mama adoră magazinul vostru, a continuat David, reconfortat de acest început de reacţie.

Auzind cuvântul „vostru”, Jean şi Laurent s-au înroşit.

— O, nu este magazinul meu, este al lui Jean, a spus Laurent dezmeticindu-se.

Jean şi-a privit amantul stupefiat. La ce bun această observaţie? Nu-şi avea rostul! Ce insinua Laurent? Că refuza cuplul lor? Voia să pară hetero în faţa adolescentului?

Furios, Jean se pregătea să ceară o explicaţie lui Laurent, când acesta i-a tăiat fără echivoc avântul cerându-i pe un ton imperios:

— Ocupă-te de domnul. Eu îmi termin ceaiul.

Jean, dându-şi seama că uitase de David, şi-a revenit şi i-a arătat vitrinele.

— Spuneţi-mi ce i-ar plăcea mamei dumneavoastră.

L-a încurajat pe David să îl însoţească.

Laurent s-a aşezat ca să-l poată contempla pe nou-venit.

David, vesel, se exprima cu precizie, în fraze elegante, explicând ceea ce îi plăcea şi ce nu. Nu era nici greoi, nici stângaci, îşi ştia locul, stabilea o legătură cu persoanele care îl însoţeau.

Tot mânuind inele, lănţişoare şi cercei pentru a le arăta adolescentului, Jean înţelegea acum intervenţia lui Laurent: din delicateţe îi cedase privilegiul de a se întreţine cu David.

În acelaşi timp, Laurent, liniştit, putea să îi spioneze pe îndelete.

David, examinând o brăţară care îl fermecase, s-a înfiorat descoperind minuscula etichetă agăţată de închizătoare.

— Acesta este preţul?

Pălise văzând cifra care însemna salariul mamei sale pe două luni.

— Nu, nu este preţul: este numărul de inventar al obiectului, a răspuns Jean fără să clipească.

— A, da, a spus David nu foarte convins.

— De îndată ce veţi alege, voi merge în birou să văd ce sumă corespunde acestui număr.

David, bănuind în continuare că nu are suficienţi bani, a insistat pe un ton neutru:

— Această brăţară, de exemplu, cât costă?

Jean s-a îndreptat spre biroul său şi l-a întrebat pe un ton detaşat:

— Ce buget aţi alocat cadoului dumneavoastră?

David a pălit, apoi a bolborosit din vârful buzelor, conştient că este ridicol:

— Cincizeci?

Jean şi-a deschis registrul cu un gest de profesionist, prefăcându-se că se uită după număr şi a conchis:

— Cincizeci? Aveţi o marjă: aceasta costă jumătate – 25.

— 25? a icnit David care nu îndrăznea să-şi creadă urechilor.

— Da, 25. Şi fiindcă este prima oară când cumpăraţi de la noi, pot să vă fac şi o mică reducere... Să zicem 22. Nu mai puţin. Asta e, tinere, 22.

Lui David i-au strălucit ochii.

Jean şi Laurent şi-au făcut semn cu subînţeles: brăţara făcea de optzeci de ori mai mult. Dar nici unul dintre ei nu ar fi mărturisit-o nici sub tortură.

Jean i s-a alăturat.

— Nu vă grăbiţi să luaţi o decizie. Ţin registrul deschis şi, de îndată ce găsiţi ceva care vă place, vă spun preţul.

— O, vă mulţumesc, domnule! a exclamat David.

Adolescentul a privit cu alţi ochi splendorile devenite dintr-odată accesibile şi a început cu entuziasm o a doua prospectare.

Jean nu-l scăpa din priviri.

— Mama dumneavoastră colecţionează bijuterii?

— O, nu, a răspuns David. De îndată ce primeşte ceva bani, ni-i dă nouă, nu se gândeşte la ea.

— Şi tatăl dumneavoastră?

Întrebarea fusese pusă de Laurent care, la adăpostul întunericului, nu se putuse abţine. David s-a întors către el.

— Tatăl meu este infirm, domnule. Ar vrea să aibă grijă de

noi dar este înţepenit într-un fotoliu cu rotile. Abia poate vorbi.

— Îl iubiţi?

David s-a crispat, indignat şi jignit.

— Desigur, domnule. Bietul meu tată... Dacă el nu a avut noroc, eu am norocul să îmi fie tată.

Jean şi Laurent au rămas fără glas câteva minute bune. În lumea pe care o povestea David, Eddy era adevăratul lui tată iubitor, care îşi venera soţia şi ar fi muncit din răsputeri dacă nu ar fi fost lovit de soartă. Câtă naivitate. Atâta candoare i-a înduioşat pe cei doi bărbaţi, care îl priveau pe băiat nu ca pe un adolescent, ci ca pe un înger coborât printre demoni.

După o jumătate de oră, David se blocase într-o dilemă: ezita între splendida brăţară şi nişte cercei cu smarald. Cei doi amanţi s-au privit roşind, cu tâmplele zvâcnind: amândoi doreau ca David să aleagă cerceii cu smarald, cel mai scump obiect din magazin. Era o disproporţie atât de mare între preţul real şi cel pe care băiatul şi l-ar fi permis încât se felicitau dinainte. Era o minciună splendidă!

— Mă întreb dacă... a şoptit David.

— Da?

— Chiar sunt smaralde?

Jean dorea să-l ajute pe tânăr, nu să-şi bată joc de el. Cu atât mai mult cu cât acesta nu era idiot.

— Aveţi dreptate, tinere. La preţul acesta, nu cumperi un smarald. Totuşi atenţie: nu sunt nici false! Dacă dai cu ele de pământ, nu se vor sparge.

— A, da? a rostit David.

— Da. Este vorba despre o piatră semipreţioasă care provine din Brazilia şi care înlocuieşte smaraldul. Se cheamă *emerodino*. Când o vezi, o pipăi, te poţi înşela, toată lumea se înşală, chiar şi profesioniştii. Ar fi nevoie de analize chimice ca să le distingi. Prefer să nu mint.

— Mulţumesc.

— Asta nu înseamnă că nu puteţi să îi spuneţi mamei dumneavoastră că este vorba de smaralde.

— O, nu. Nu ar înţelege cum de am reuşit să le cumpăr.

— Cum doriţi.

După ce David s-a îndepărtat, ţinând comoara în mâini, nu

înainte de a le mulţumi de mii de ori, ca şi când era conştient cât de mult le datora celor doi domni, Jean şi Laurent s-au prăbuşit în fotolii epuizaţi.

— Îţi dai seama? A intrat aici.

— Ne-a vorbit...

— David!

— Bravo pentru găselniţa cu *emerodino*: eram gata să muşc momeala.

Jean s-a ridicat şi a privit spre Galerie de la Reine care mai purta încă, în atmosfera sa, trăsăturile lui David, apoi l-a fixat pe Laurent.

— Dacă ni s-ar întâmpla o nenorocire, aş vrea ca tot ce avem să îi rămână lui David.

Laurent s-a ridicat.

— Ce spui?

— Imaginează-ţi că suntem în avion şi comandantul ne semnalează o problemă tehnică ireparabilă, a continuat Jean. Ei bine, înainte să ne prăbuşim vom avea două consolări: cea de a muri împreună şi cea de a-l face bogat pe David.

— Sunt două sute la sută de acord cu tine.

A doua zi au mers la notar şi au redactat amândoi un testament identic: cel care va supravieţui va moşteni bunurile celuilalt, iar când va muri, averea îi va reveni lui David Grenier.

Seara au desfăcut trei sticle de şampanie şi, ridicând cupele, au rostit mai multe discursuri adresate băiatului îndepărtat, care nu bănuia nimic, şi au făcut dragoste până în zori.

În fiecare an, David venea la magazinul lor de Ziua Mamelor. Se transforma în bărbat fără să piardă vioiciunea şi prospeţimea copilului – ceea ce îl făcea nu doar demn de admiraţie, ci şi emoţionant.

În fiecare an, David îi regăsea pe cei doi negustori pe care nu îi mai văzuse de un an, gândea el, fără să ştie că îl urmăriseră. Când se întorcea de la liceu, când făcea sport, când participa la serbările de sfârşit de an şcolar nici una dintre apariţiile sale în public nu le scăpase lui Jean şi lui

Laurent, care se strecurau prin mulţime fără ca Geneviève sau David să îi observe.

Îşi interziceau să facă mai mult. Ataşamentul lor pentru David şi pentru Geneviève trebuia să rămână ascuns, asemenea căsătoriei lor, în catedrala Sainte Gudule, cu treizeci şi cinci de ani în urmă. Desigur, odată, când David şi-a arătat interesul pentru arta dramatică, Laurent i-a propus să meargă să viziteze culisele teatrului; o a doua oară, Jean i-a sugerat să vadă o capodoperă cinematografică ce rula în apropiere; din fericire, celălalt veghea îndeaproape şi intervenea: nici nu se punea problema să se creeze vreo legătură – camaraderie sau prietenie – cu David! Îi urmăreau viaţa, dar a lor trebuia să rămână deoparte.

La optsprezece ani, David a vrut să îşi cumpere o motocicletă de ocazie. Cei doi amanţi au tresărit, temându-se să nu aibă un accident. Seara treceau pe Rue des Renards, unde locuia Geneviève, pentru a verifica dacă motocicleta staţiona intactă la locul ei, legată de un stâlp, aproape de intrare; de îndată ce zăreau caroseria albastră, răsuflau uşuraţi.

Ceea ce nu ar fi bănuit s-a întâmplat într-o zi de marţi a lunii noiembrie.

Deschizând ziarul la „Fapt divers” au aflat că nu departe de Gare du Midi – rău famată – izbucnise o încăierare soldată cu răniţi şi un mort – un licean pe motocicletă care nu avea nici o legătură cu reglarea de conturi.

Jean şi Laurent au pălit: David?

Cum articolul nu preciza numele, au sărit în maşină. Desigur, în drum spre cartierul Marolles şi-au râs de spaima lor, s-au liniştit spunându-şi că existau zeci, sute de tineri care aveau o motocicletă; totuşi se prefăceau nepăsători fără să fie cu adevărat; o presimţire teribilă, copleşitoare le întărea convingerea că lui David i se întâmplase o nenorocire.

Aveau dreptate. Când au ajuns în apropierea clădirii, nu numai că motocicleta lipsea, dar vecinii depuneau flori lângă perete.

David murise fiindcă derapase încercând să-i evite pe bătăuşii beţi.

La biserică, la slujba de înmormântare, vezi rareori atâtea chipuri sincer necăjite. David era idolatrizat; cei care îl întâlniseră – indiferent care le era vârsta ori sexul simţiseră farmecul lui ca pe o vrajă şi nu acceptau să dispară.

Johnny, Minnie, Claudia – fratele şi surorile lui sufereau şi se străduiau să păstreze o minimă decenţă; la capătul puterilor, cu ochii umflaţi de plâns, ar fi vrut să rămână singuri cu nenorocirea care se abătuse asupra lor; îi durea să fie obligaţi să o trăiască în public. Din fericire, soţia şi soţii lor dovedeau înţelegere şi aveau grijă de copii – nepoţii şi nepoatele lui David, copleşiţi că îşi pierduseră tânărul unchi – şi îi primeau pe cei invitaţi să participe la înmormântare.

Geneviève nu plângea. Ţeapănă şi palidă, ca o statuie de marmură, îşi împlântase privirea undeva deasupra mulţimii. Nu exprima nici o emoţie, nu privea pe nimeni, răspundea mecanic condoleanţelor, strângând buzele, de parcă fusese înlocuită de o păpuşă.

În capătul rândului, Eddy stătea ghemuit în fotoliul cu rotile. Pe faţa lui lipsită de expresie nu se putea citi nimic. Era copleşit? Sau era mulţumit că fiul ilegitim dispăruse? Gândurile sale se repliaseră, chircite în trupul infirm.

Jean şi Laurent şi-au păstrat demnitatea în timpul slujbei, dar s-au prăbuşit în momentul în care a fost ridicat coşciugul. Gândul că David, David al lor, frumosul şi tânărul David zăcea fără viaţă în cutia de lemn pe care o duceau prietenii lui în biserică... Au fugit din răsputeri, lăsând scaunele răsturnate îndărătul lor, au ajuns pe esplanadă înaintea cortegiului, s-au năpustit în maşină, apoi s-au refugiat acasă unde, cu obloanele trase, s-au lăsat în voia disperării.

Cei doi domni se schimbaseră.

Până acum, soarta îi protejase, dar această tragedie le amorţise vigilenţa. Nu şi-au mai ascuns ridurile, părul cărunt şi melancolia. Îmbătrâniseră dintr-odată.

Existenţa lor îşi pierduse rostul.

Odată trecut de şaizeci de ani, Laurent s-a pensionat, fiindcă meseria nu-l mai pasiona.

Aşa cum se întâmplă adesea, încetarea activităţii s-a dovedit fatală. Laurent se plângea de dureri de cap, apoi de

leşinuri; în fine, un control medical a scos la iveală o scleroză în plăci, boală care deţine o particularitate odioasă: variabilă, evoluţia ei rămâne imprevizibilă. Laurent, deşi condamnat, nu ştia cât mai avea de trăit: un an sau douăzeci.

La începutul martiriului său, i s-a alăturat lui Jean la magazin încercând să-l ajute. În cele din urmă durerile l-au obligat să stea la pat. Se folosea de cârje. Apoi i-a fost comandat un scaun cu rotile.

Când a fost livrat în Rue Lepoutre, Laurent a spus plin de venin:

— Ei bine, Jean, tu care te întrebai într-o bună zi cum ai reacţiona pus în faţa unei asemenea încercări, ai acum prilejul s-o experimentezi...

Jean s-a apropiat de Laurent şi i-a pus un deget pe buze.

— Este o încercare pentru tine. Nu pentru mine. Eu nu mă străduiesc să mă ocup de tine, nu sacrific nimic, eu te iubesc.

Totuşi Laurent, care nu suporta defel regresiunea sa, nici felul în care era privit de ceilalţi, devenea agresiv, le căuta nod în papură prietenilor care îl vizitau, crea un deşert în jurul lui: apoi, asemenea unui copil nedreptăţit, cuprins dintr-odată de spaimă, se plângea. Ultima sa putere, ultima sa dovadă de virilitate era să muşte, să rănească, să ucidă cu vorbele. Numai mânia creştea în el.

Atunci Jean s-a gândit să cumpere un conac în Provenţa pentru a regăsi îndepărtarea, soarele, natura... Pacea poate? A cumpărat o casă din secolul al XVIII-lea, a numit un administrator la magazinul din Bruxelles şi s-a instalat împreună cu Laurent în Franţa.

Când, în ajun de Crăciun, Laurent s-a prăpădit, Jean a dorit să se sinucidă. Apoi, lângă bradul strălucitor sub care zăceau cadourile rămase împachetate, a făcut o listă cu cei care trebuiau anunţaţi, ce anume are de făcut, şi-a pus ordine în afaceri. Ar fi fost o dovadă de slăbiciune să dispară şi să lase în seama unor anonimi aceste sarcini ingrate! Din respect pentru aceşti necunoscuţi, şi-a amânat sinuciderea.

S-a întors la Bruxelles cu trupul lui Laurent, a cumpărat două morminte la cimitirul Ixelles, a organizat o scurtă ceremonie.

Notarul l-a pedepsit cu lectura unui document despre care nu şi-ar fi dorit niciodată să audă: îl moştenise pe Laurent. Profitând de întâlnire, omul legii l-a sfătuit să redacteze un al doilea testament fiindcă cel existent devenise caduc în măsura în care se referea la doi morţi: David şi Laurent.

Jean s-a gândit. În ultimii ani, agonia lui Laurent îi izolase de prieteni, de foştii clienţi, de familia sa îndepărtată. Nimeni nu se solidarizase calvarului său. Cine fusese generos? Faţă de cine să-şi arate bunătatea?

I-au venit în minte mai multe variante, toate posibile, nici una care să reziste. Extenuat, se pregătea să-l roage pe notar să-i prezinte instituţii de caritate, când o imagine i-a trecut prin faţa ochilor: Geneviève ieşind din spital şi împingând căruciorul cu rotile în care stătea Eddy paralizat. Ea l-ar fi înţeles! Ea ar fi simţit la fel! Nu-şi consacrase ea restul vieţii unui infirm, nu îi pierduse ea pe cei dragi, pe Giuseppe care se exilase în Italia şi, mai ales, pe David? David al ei? David al lor... Laurent îl iubea atât de mult.

A izbucnit în râs.

Notarul a crezut că a păţit ceva.

— Vă simţiţi bine, domnule Daemens?

— Foarte bine.

De vreme ce pentru Laurent David era simbolic fiul lui Jean, atunci el trebuia să o considere pe Geneviève mama fiului său.

— Imaginaţi-vă că adineauri m-am însurat, mai mult sau mai puţin, şi am să îi las totul acestei femei.

Aşadar, Jean şi-a dictat testamentul care o transforma pe Geneviève Grenier, născută Piastre, măritată pe 13 aprilie la catedrala Sainte Gudule, în moştenitoarea lui.

Apoi a hotărât să se lase să moară.

Vai, sănătatea lui bună i se opunea. Nu putea face nimic. Tristeţea, plictiseala, dezgustul erau suficiente pentru a-i otrăvi viaţa, dar nu pentru a i-o lua. Citind din lipsă de ocupaţie romane clasice, invidia epocile în care se putea muri de supărare. Principesa de Clèves suferea în mod eficace, eroinele lui Balzac, la fel. Numai el nu. Femeile... a observat el.

Înclinaţia spre durere să fie mai puternică la ele? Să fie sexul masculin cel care îl împiedica să moară din cauza sentimentelor?

După cinci ani de străduinţe a căzut în sfârşit la pat din pricina unei gripe urâte. Pe cât de hotărât, pe atât de precaut, a avut grijă să nu cheme doctorul decât atunci când era prea târziu.

Când a înţeles că i se apropia sorocul, a închis ochii gândindu-se la Laurent şi, fiindcă în străfundurile sale exista credinţa catolică infantilă, şi-a dorit ca ceea ce învăţase demult să fie adevărat: avea să-l reîntâlnească pe bărbatul pe care îl adorase.

A murit plin de speranţă, cu zâmbetul pe buze.

*

Geneviève contempla din balconul vilei sale aleile cu nisip roz, verdeaţa străzii cochete unde lampadarele îşi amestecau globurile de sticlă cu frunzele castanilor. În costume de in, riveranii îşi plimbau căţeii, iar aceste animale de rasă rară, cu pedigree pur, defilau dezinvolte, la fel de şic precum stăpânii lor. Geneviève tocmai se mutase în Rue Lepoutre, numărul 22.

„Se mutase”, să fie acesta cuvântul potrivit, deşi casa conţinea mai multă mobilă decât ceea ce adusese ea într-o camionetă din cartierul Marolles?

Curând aveau să i se alăture şi copiii...

Iar ea tot nu dezlegase misterul binefăcătorului ei.

Jean arsese toate documentele, scrisori, albume de fotografii din casele sale care ar fi putut să îi povestească viaţa. Din bârfe, nu prea se lămurise fiindcă coproprietatea nu mai avea portăreasă şi o societate de muncitori turci asigura serviciile de curăţenie pe o durată de zece ani; mai mult, foştii vecini se mutaseră, cei noi nu întrezăriseră decât un bătrân solitar. Indiciile pe care le strânsese alcătuiau o poveste descurajantă, fără cap şi fără coadă; după unii, Jean era un mizantrop; după alţii, întreţinea o misterioasă legătură cu o femeie căsătorită; alţii spuneau – versiune încă şi mai absurdă – că ar fi fost homosexual, că ar fi avut un prieten a cărui urmă o dibuiseră la cimitir. Oamenii sunt atât de răi... Un bărbat

atât de viril, cum se putea vedea în acea fotografie! Nu şi-l putea imagina în braţele altui bărbat.

Soneria a ţârâit. Copiii sosiseră.

Trebuia să le explice.

Minnie a intrat prima, şi-a îmbrăţişat mama şi, imediat, a început să se plimbe plină de admiraţie prin casă. Cinci minute mai târziu au apărut Johnny şi Claudia; s-au străduit la început să propună o conversaţie anodină, dar apoi au început şi ei să exploreze încăperile.

— Am pregătit ceaiul şi am comandat o prăjitură, a anunţat Geneviève.

Când a rostit „am comandat o prăjitură" a simţit o tensiune, înţelegând că prin acest detaliu adoptase o atitudine de femeie bogată.

Aşezaţi la masă au privit-o cu aceeaşi întrebare zugrăvită pe chip.

— Da, nu vă ascund acest lucru, dragii mei, am primit mult.

Şi a enumerat în faţa copiilor sideraţi bunurile mobiliare şi imobiliare pe care le poseda; prin aceasta ţinea să-şi dovedească buna credinţă, să arate ceea ce ştia şi o făcea fără să fie timorată. În realitate pregătea terenul pentru ce va urma.

A tăiat prăjitura cu zmeură, specialitatea cartierului, a servit ceaiul. Spera să mai tragă puţin de timp.

— Dar de ce?

— De ce... *ce?* a articulat cu greutate Geneviève.

— De ce ţi-a lăsat domnul acela toată averea?

Geneviève a privit atent cele trei chipuri. După expresia lor a desluşit că ei ştiau deja răspunsul. Cu siguranţă, asemenea tuturor cu care discutase despre acest subiect, bănuiau că fusese amanta lui Jean Daemens, singura teorie care îi convingea.

Geneviève trebuia să lupte, să se justifice, să încerce să impună ceea ce era de neconceput – misterul pur.

Punând ceaşca jos, s-a aşezat mai bine pe scaunul înalt.

— Nu am să vă mint, copii!

Au privit-o atent, cu gura căscată, sorbindu-i cuvintele.

Fără să înţeleagă ce se întâmplă cu ea, a continuat.

— Jean Daemens a fost amantul meu. Da, Jean Daemens a fost bărbatul pe care l-am iubit cel mai mult.

Şocată de ceea ce debitase, a şoptit: „Iartă-mă, Giuseppe!”

Cum ei aşteptau, a continuat:

— Ne adoram. Acum douăzeci şi cinci de ani am vrut să vă explic, să vi-l prezint, să vă anunţ că Eddy şi cu mine ne vom despărţi... apoi tatăl vostru s-a îmbolnăvit. Nu am putut să plec, am hotărât să am grijă de el.

Spre marea ei surpriză, vocea îi tremura. Se emoţionase povestind această istorioară. Oare pentru că, ascunse sub minciuni, existau atâtea adevăruri?

Minnie şi-a pus mâna peste cea a mamei sale printr-un gest indulgent şi a întrebat cu voce liniştită, dar tristă:

— Mamă, de ce nu ne-ai spus după moartea tatei?

— Jean nu voia.

— De ce?

— Fiindcă era prea necăjit.

— Că te-a pierdut?

— Nu numai.

Lui Geneviève i s-au aprins urechile: ştia ce urma să spună şi îi venea greu. În cele din urmă buzele au bolborosit:

— Jean a fost tatăl fratelui vostru David. Niciodată nu a putut trece peste moartea acestuia.

Apoi hohotele de plâns au sufocat-o. Nu a putut sfârşi povestea. La ce bun?

Copiii s-au repezit spre ea, au înconjurat-o, au mângâiat-o, încercând să o liniştească, tulburaţi de secretul mamei lor, bulversaţi de emoţia celei care de obicei nu îşi dezvăluia sentimentele.

Atunci Geneviève Grenier, cea cu ochii uscaţi, cea care de la moartea fiului ei David nu mai vărsase o lacrimă, Geneviève Grenier născută Piastre, căsătorită de cincizeci şi cinci de ani cu Eddy Grenier, pe 13 aprilie după-amiaza la catedrala Sainte Gudule s-a lăsat pradă sentimentelor, protejată de propria-i înşelăciune. A izbucnit în plâns, jelindu-şi viaţa irosită, iubirea pierdută şi fiul răpit de moarte.

Câinele

În memoria
lui Emmanuel Lévinas

În Hainaut, Samuel Heymann fusese zeci de ani medicul orăşelului, practician auster, însă apreciat. La şaptezeci de ani a scos din şuruburi plăcuţa de alamă care împodobea uşa mare de la intrare şi i-a anunţat pe locuitori că nu va mai profesa. În ciuda protestelor acestora, Samuel Heymann a rămas neînduplecat: fiindcă se pensionase, vecinii săi trebuiau să meargă cinci kilometri până la Mettet, unde tocmai se instalase un tânăr coleg, recent ieşit de pe băncile facultăţii.

Vreme de cincizeci de ani, nimeni nu avusese vreun motiv să se plângă de doctorul Heymann, dar nimeni nu ştia prea multe despre el.

Când m-am mutat în orăşel, tot ceea ce am putut afla se referea la faptul că după moartea soţiei sale îşi crescuse singur fiica şi că avusese mereu acelaşi câine.

— Acelaşi? am întrebat şocat.

— Da, domnule, acelaşi, mi-a replicat patronul de la Peterelle, singura cafenea din localitate, din faţa bisericii. Un ciobănesc de Beauce.

Neştiind dacă negustorul îşi râde de mine, am continuat prudent conversaţia:

— În mod obişnuit, un ciobănesc de Beauce trăieşte... zece sau doisprezece ani.

— Doctorul Heymann are un ciobănesc de Beauce pe nume Argos de peste patruzeci de ani. E vârsta pe care o am şi vă confirm că i-am văzut mereu împreună. Dacă nu mă credeţi, întrebaţi-i pe cei mai bătrâni...

Mi-a arătat patru moşnegi, slăbuţi pe sub cămăşile lor largi, cadrilate, care jucau cărţi lângă televizor.

Văzându-mi faţa stupefiată, patronul cafenelei a izbucnit în râs.

— Glumesc, domnule. Voiam să spun că doctorul Heymann a rămas fidel acestei rase. De fiecare dată când câinele lui credincios moare, îşi ia altul pe care îl numeşte tot Argos. Cel puţin este sigur că nu se înșală când îl ceartă.

— Câtă lene! am spus, furios că am căzut de fraier.

— Leneş? Totuşi nu ăsta e cuvântul care îţi vine în minte atunci când te gândești la doctorul Heymann, a bombănit bărbatul, ştergând tejgheaua cu prosopul.

În lunile care au urmat am putut constata în ce măsură negustorul vorbăreţ avusese dreptate: nu lenea era trăsătura definitorie a doctorului! Nici o relaxare nu îl caracteriza pe acest doctor care, la optzeci de ani, îşi plimba câinele mai multe ore pe zi, tăia lemne, prezida diverse asociaţii şi avea grijă de vasta grădină care mărginea conacul său de piatră albăstruie îmbrăcat în iederă. În spatele acestei clădiri construite cu toată afectarea burgheză nu mai erau alte case, ci doar câmpuri, poiene, pâlcuri de copaci până la îndepărtata pădure Tournibus, o linie de un verde întunecat ce se pierdea la orizont. Aceasta alegere de frontieră, la capătul orăşelului, i se potrivea lui Heymann, care trăia între două lumi, lumea umană şi lumea animală, pălăvrăgind cu locuitorii şi apoi plecând însoţit de câinele său pentru a profita îndelung de compania acestuia.

Când îi zăreai la colţ de stradă erai frapat de alura lor bizară: doi domni de ţară care înaintau, rustici dar eleganţi, unul pe două picioare, celălalt pe patru labe, asemănători ca talie şi ţinută, mândri, bine făcuţi, păşind siguri pe ei, echilibraţi. Se îndreptau spre cei care se plimbau cu o privire încruntată, severă, aproape dură, care devenea binevoitoare de îndată ce distanţa se micşora. Căutând diferenţele între bărbat şi câine, nu găseai decât simetrii suplimentare: dacă unul se îmbrăca în haine din catifea sau tweed, celălalt se mulţumea cu o blană deasă, amândoi purtau mănuşi, primul cu adevărat, al doilea fiindcă natura îi pictase unele roşcate; dacă Samuel Heymann avea sprâncene negre şi tenul palid, pe blana neagră a lui Argos o pată de bej scotea în evidenţă ochii,

iar contrastul le conferea o mare expresivitate; aceste fiinţe orgolioase aveau acelaşi tors bombat şi puternic, stăpânul avea la gât un fular, iar patrupedul o pată gălbuie pe piept.

La început, mai mult mă întâlneam cu ei decât îi frecventam. Pasionat de plimbări, flancat de trei câini, aveam deseori prilejul să-i întâlnesc sâmbetele şi duminicile când mă refugiam la ţară.

La început, Samuel Heymann se mulţumea cu o reverenţă pur formală, câinele său arătându-se mai amabil faţă de ai mei; după cinci sau şase astfel de întâlniri, fiindcă insistasem să schimbăm câteva cuvinte, a avut o conversaţie prudentă, cea pe care un necunoscut o are cu alt necunoscut, fără să rişte cel mai mărunt detaliu care să arate familiaritate. Atunci când a devenit mai cald – pentru că Argos se bucura de întâlnirea cu câinii mei –, am crezut că am câştigat partida. Dar când l-am salutat în orăşel unde mergeam fără câini, nu mi-a răspuns; descifrarea universului mergea de la animal spre uman: îi ţinea minte pe câinii mei, pe care îi făcea plăcere să-i vadă, dar eu rămâneam o faţă neclară care plutea deasupra a trei lese. Am avut confirmarea în ziua în care m-am rănit în timp ce trebăluiam şi patronul cafenelei m-a dus de urgenţă la fostul doctor. Când Samuel Heymann s-a aplecat asupra mea ca să vadă ce mă doare, am avut impresia că se adresa chestiunii medicale mai degrabă decât mie, că mă dizolvam în cazul pe care îl reprezentam, că se ocupa de problema mea de sănătate mai mult dintr-o necesitate morală decât din simpatie. Filantropia lui meticuloasă, inflexibilă, de comandă dovedea obligaţie şi nu spontaneitate; expresie a voinţei, intimida.

Totuşi, după câteva luni, în ciuda câtorva rateuri, a reuşit să mă întâlnească independent de câinii mei. Apoi, când a aflat că sunt scriitor, mi-a deschis uşa.

Raporturile noastre au început să se definească sub semnul respectului. Îmi aprecia cărţile, îi adoram discreţia.

Îl invitam la mine acasă, mă primea în casa lui. O sticlă de whisky ne servea drept pretext de când ne descoperisem această pasiune comună; aşezaţi în faţa şemineului, ne dădeam cu părerea despre cantitatea de malţ care dădea gust

preţiosului lichid, despre faptul că este uscat la foc de turbă, despre esenţa lemnoasă care alcătuia butoiul; Samuel mergea până la a afirma că prefera distileriile situate la malul mării, pretinzând că whisky-ul îmbătrânea impregnându-se de aroma algelor, a iodului şi a savorilor sărate. Pasiunea pentru acest alcool ne dezvoltase, în mod paradoxal, şi cultura apelor minerale căci, pentru a ne delecta cu soiuri mai tari, acele „single casks” de 55 până la 65 de grade, aveam două pahare în mâini – unul cu whisky şi unul cu apă –, ceea ce făcea ca papilele noastre gustative să caute izvoarele care permiteau degustarea ideală.

Când intram în încăperea în care Samuel Heymann stătea împreună cu câinele său, aveam totdeauna senzaţia că îl deranjez. Omul şi animalul erau nemişcaţi, frumoşi, nobili, cu o aură de tăcere, uniţi prin lumina albă care se revărsa prin perdea. Indiferent de ora la care îi surprindeam, afişau aceeaşi atitudine, gânditori, visători, agitaţi sau obosiţi. De îndată ce treceam pragul uşii, le tulburam postura, intruziunea mea forţa tabloul să se însufleţească. Mirat, animalul ridica botul, îşi apleca spre stânga capul plat, ciulea urechile, apoi mă privea de sus cu ochii lui de culoarea alunei: „Ce indiscret! Sper că ai un motiv serios...” Mai puţin vioi, stăpânul îşi înfrâna un suspin, zâmbea, încropea o amabilitate care ascundea cu greu un „De data asta ce s-a mai întâmplat?” exasperat. Uniţi printr-un conciliabul neîntrerupt, fiind de ani buni alături, zile şi nopţi, nu lăsau impresia să se fi plictisit unul de celălalt, bucurându-se de fiecare clipă împreună, ca şi cum pentru ei nu exista nimic mai desăvârşit decât să fie unul lângă celălalt. Oricine îşi făcea apariţia în faţa lor distrugea un moment armonios, intens, bogat, plin de miez.

Dacă nu vorbeam despre cărţi şi whisky, discuţiile noastre se poticneau. Nu numai că Samuel nu priza subiectele generale, dar nu îmi povestea nimic personal, nici o anecdotă referitoare la copilăria, tinereţea sau la viaţa lui amoroasă, de ai fi crezut că octogenarul acesta se născuse alaltăieri. Dacă mi se întâmpla să schiţez o confesiune, o primea, dar nu îmi întorcea mărturisirea prin nici o dezvăluire. Desigur, atunci când pomenea de fiica sa, chipul imperturbabil se anima, îi

lăuda reuşita – conducea un cabinet de avocaţi la Namur – şi nu o ascundea. Totuşi, chiar şi în acest caz, deşi sincer, se mulţumea cu fraze convenţionale. Aşa încât ajunsesem să cred că niciodată nu se entuziasmase pentru vreun lucru şi că înţelegeam prietenia absolută când eram în faţa perechii pe care o forma cu câinele său.

Vara trecută o serie de turnee în străinătate mă obligaseră să părăsesc ţara timp de mai multe luni. În ajunul plecării mele, i-a urat ironic „o călătorie plăcută domnului scriitor care este înclinat mai mult să vorbească decât să scrie”. În ceea ce mă priveşte, i-am promis să îi aduc vreo câteva lucrări de valoare şi câteva sticle rare ca să avem ce face în timpul iernii.

Ceea ce am aflat când m-am întors m-a bulversat.

Cu o săptămână mai înainte, câinele său Argos fusese călcat de o maşină.

Cinci zile mai târziu, Samuel se sinucisese.

Orăşelul tremura sub şoc. Cu o voce plină de emoţie, vânzătorul de la alimentară mi-a dat vestea mai înainte să ajung acasă: menajera îl găsise pe doctor în capătul bucătăriei, prăbuşit pe podea. Creierii îi erau împroşcaţi pe pereţi. Conform raportului dat de poliţie, luase puşca şi îşi trăsese un glonţ în gură.

„Minunat...” am gândit.

Niciodată nu reacţionezi cum e de aşteptat atunci când afli de un deces: în loc să fiu trist, m-am topit de admiraţie.

Reacţia mea a fost să admir această ieşire spectaculoasă, grandioasă, logică: cuplul pe care Samuel şi câinele lui îl alcătuiau nu trăise până la sfârşit! În această dublă dispariţie, am văzut un romantism fără margini. Nu era nici un dubiu că o moarte o chemase pe cealaltă. Şi, conform obiceiului lor, acţionaseră în osmoză, părăsind aproape simultan viaţa, printr-o moarte violentă.

M-am calmat şi mi-am adunat gândurile.

„Nu fi grotesc... Nu s-a mai pomenit ca un om să-şi ia viaţa fiindcă o maşină i-a omorât câinele. Poate că Samuel îşi pregătea sinuciderea de multă vreme dar o amâna atâta vreme cât trebuia să se ocupe de Argos... Sau poate că Samuel aflase

chiar după accident că este pradă unei maladii grave, atroce şi fără ieşire. S-a scutit de agonie... Da, da, trebuie că a fost o chestie de genul acesta... O succesiune de coincidenţe! Nu s-a sinucis de supărare. Nu s-a mai pomenit ca un om să-şi ia viaţa fiindcă o maşină i-a omorât câinele.”

Dar, cu cât negam această ipoteză, cu atât se impunea mai clar.

Nervos, cu capul greu, am renunţat să mă întorc la mine acasă şi m-am îndreptat spre Peterelle, ca să-l omagiez pe tovarăşul lui Samuel comemorându-l cu cei din orăşel.

Gura lumii făcea mai mult zgomot decât imaginaţia mea: la bar, la mese, de-a lungul trotuarului larg unde, în ciuda frigului, obişnuiţii cafenelei ieşeau să îşi bea berea, fiecare credea că doctorul Heymann se sinucisese în urma accidentului avut de câinele său.

— Dacă l-aţi fi văzut când şi-a luat de pe drum animalul zdrobit... Te speriai.

— Era supărat?

— Nu, turbat! A urlat de mai multe ori „Nu”, agitând pumnul spre cer, cu ochii injectaţi, apoi s-a întors spre noi, care ne apropiam, şi am crezut că o să ne facă bucăţi! Deşi nu aveam nici o vină. Dar privirea lui... Dacă în loc de ochi ar fi avut pumnale, acum eram morţi.

— Unde s-a întâmplat?

— Pe drumul spre Villers, după ferma Tronchon.

— Şi cine a comis accidentul?

— Nu ştim, şoferul a fugit.

— În fine, câinele era deştept, evita maşinile şi nu se îndepărta niciodată de stăpânul lui.

— Ascultaţi, mi-a zis mie Maryse, menajera lui, că doctorul şi câinele se uitau la nişte ciuperci de pe marginea şanţului când un camion a trecut atingându-l uşor pe doctor dar lovindu-l din plin în bazin pe Argos. De fapt, şoferul, care îi văzuse, nu i-a evitat nici măcar cu un centimetru. Un mare ticălos!

— Sunt şi nenorociţi dintr-ăştia!

— Bietul animal.

— Bietul câine şi bietul doctor.

— Dar de aici şi până să-ţi zbori creierii după...!

— Supărarea, n-ai ce să spui.

— Orişicât!

— La dracu', Heymann era doctor, mai văzuse oameni murind şi nu se sinucisese.

— Ei, poate că îşi iubea câinele mai mult decât iubea oamenii...

— Mă tem că ai dreptate.

— Terminaţi! Îi mai muriseră şi alţi câini. După fiecare deces, imediat, fără să stea pe gânduri, cumpăra un altul. De altfel, unii erau şocaţi că o face aşa repede.

— Poate Argos ăsta era mai deosebit.

— Sau poate doctorul era obosit.

— O clipă! Ceilalţi câini muriseră de moarte bună, de bătrâneţe. Şi nu făcuţi bucăţi de un şofer tâmpit!

— Cu toate astea n-o să-mi scoateţi din minte că e suspect să iubeşti atât de mult câinii.

— Să iubeşti atât de mult câinii, sau să iubeşti atât de puţin oamenii?

După această frază liniştea a cuprins încăperea. Aparatul de cafea şuiera. La televizor se anunţau rezultatele pariurilor hipice. O muscă s-a lipit de zid, speriată brusc că ar putea atrage atenţia. Fiecare se întreba cine este mai uşor de iubit: omul sau câinele? Şi cine ne întoarce mai bine iubirea?

Întrebarea îi stingherea.

Am ajuns acasă gânditor, mi-am mângâiat maşinal labradorii care se bucurau tare mult că mă văd; trupul lor părea că imediat îşi va lua zborul, într-atât li se învârtea coada de entuziasm. Preţ de o secundă, mi-am dat seama că nu le răspundeam aşa cum îi răspundea Samuel Heymann lui Argos. Iubire pură... Iubire mare...

Am deschis cea mai costisitoare sticlă de whisky, un malţ foarte vechi din insula Islay, cea pe care i-o destinasem lui Samuel şi, în seara aceea, am băut pentru amândoi.

A doua zi, fiica lui a venit la mine.

Abia dacă o cunoşteam pe Miranda, pe care o întâlnisem de două sau de trei ori, dar de la prima vedere simţisem o

simpatie intensă faţă de ea, pentru că era vioaie, exactă, independentă, lipsită de afectare, aproape bruscă, simboliza acele femei moderne care seduc prin chiar refuzul lor de a seduce. Mi s-a adresat aşa cum ar fi făcut-o un bărbat, într-un fel lipsit de ambiguitate, m-a făcut să mă simt în largul meu într-atât încât, când i-am remarcat mai târziu trăsăturile fine şi feminitatea picioarelor, am fost încercat de o surpriză plină de încântare.

Zâmbitoare în dimineaţa ceţoasă, Miranda cea roşcată s-a asigurat că nu mă deranjează, a fluturat croasantele pe care tocmai le cumpărase şi mi-a propus să bem o cafea. Se impunea pe cât de firesc, pe atât de autoritar.

Trecând în bucătărie, i-am prezentat condoleanţele pe care le-a primit cu fruntea plecată, fără să pot să descopăr ce simţea, apoi s-a aşezat în faţa mea.

— Tatei îi plăcea să discute cu tine. Poate ţi-a spus lucruri... pe care mie nu mi le-ar fi spus.

— Îţi dau cuvântul meu, vorbeam mai mult despre literatură şi despre whisky. În principal despre literatură şi whisky.

— Uneori, când abordezi o temă generală, poţi pomeni o amintire unică.

M-am aşezat şi i-am mărturisit că, în ciuda eforturilor mele, discuţiile noastre nu reuşiseră să capete niciodată o turnură personală.

— Se ferea foarte mult, am conchis.

— De ce anume se ferea?

Miranda părea exasperată. A insistat:

— Sau de cine? Sunt singurul lui copil, îl iubesc, dar nu ştiu nimic despre el. Deşi comportamentul lui a fost exemplar, tata rămâne un străin. Iată unicul meu reproş: a făcut totul pentru mine, mai puţin să îmi spună cine era.

A scos din coş un album mare, greu de răsfoit.

— Priveşte.

Sub foiţa de hârtie protectoare, fiecare pagină cartonată avea un portret însoţit de o legendă. Melancolic, am răsfoit albumul. Începea cu căsătoria lui Samuel cu Edith, o roşcată drăguţă cu gura rumenă; la picioarele lor poza un ciobănesc de

Beauce, mândru de parcă ar fi fost fiul lor. Apoi în succesiunea fotografiilor a apărut copilaşul, şi el vegheat de animal; în fotografiile de grup zâmbea o familie alcătuită din patru persoane: un trio format din soţi şi câine, la care se adăuga bebeluşul. Când Miranda a împlinit cinci ani, Edith a dispărut din fotografii.

— Ce s-a întâmplat cu mama ta?

— O tumoare la creier. Fulgerătoare.

Din acel moment, albumul oferea fotografii cu o familie recompusă: câinele înlocuise soţia, lângă stăpânul lui, şi Miranda stătea între ei doi.

— Ce observi? a întrebat ea cu brutalitate.

— Ă... nu există fotografii din copilăria tatălui tău sau din adolescenţa lui.

— Părinţii lui au murit în timpul războiului. Nu voia niciodată să vorbească despre ei, asemenea multora dintre evreii cărora le-a fost ucisă familia. Nu ştiu absolut nimic despre bunici, unchi sau mătuşi. Numai el a supravieţuit.

— Cum?

— În timpul războiului a fost ascuns la un liceu catolic. La Namur. De un preot. Părintele... André. Altceva nu mai observi?

Ghiceam unde bate. Ca şi mine, ca majoritatea locuitorilor micului oraş, se întreba asupra importanţei câinelui, dacă nu cumva accidentul acestuia provocase actul disperat al tatălui său. Nu îndrăzneam să reiau subiectul, spunându-mi că pentru o fiică o asemenea bănuială ar fi provocat o suferinţă intensă.

Se uita la mine insistentă, exigentă, încrezătoare.

— Miranda, ce legătură exista între tine şi câinii tatălui tău? am sfârşit prin a bolborosi.

A oftat uşurată că abordez ceea ce era esenţial. Isprăvindu-şi cafeaua, s-a sprijinit cu spatele de spetează şi m-a privit.

— Tata a avut acelaşi câine de mai multe ori. Un ciobănesc de Beauce pe nume Argos. Am cincizeci de ani şi nu am cunoscut decât patru.

— De ce un ciobănesc de Beauce?

— Nu ştiu.

— De ce Argos?

— Habar n-am.

— Şi tu, tu ce crezi?

A ezitat, nu era obişnuită să-şi exprime asemenea sentimente, dar ţinea s-o facă.

— I-am iubit pe toţi. Cu pasiune. Mai întâi fiindcă erau nişte câini buni, care aduceau veselia în mijlocul nostru, afectuoşi, devotaţi. Şi pe urmă, erau fraţii mei, surorile mele...

Lăsându-şi fraza neterminată, s-a gândit înainte să adauge:

— Erau şi mama mea... şi erau puţin şi tatăl meu.

Ochii i s-au umezit. Cuvintele pe care le rostise o surprindeau şi pe ea. Am încercat să o ajut:

— Frate sau soră, Miranda, îmi pot imagina: câinele sub autoritatea tatălui tău devenea tovarăşul tău. Dar... mamă?

Privirea i s-a stins; ochii îi erau ficşi, aţintiţi asupra amintirilor.

— Argos mă înţelegea mai bine decât tata. Dacă eram tristă, primul care pricepea era Argos. Simţea. Ca o mamă... Şi îi atrăgea atenţia tatălui meu. O, da, de câte ori n-a intervenit Argos pe lângă tata ca să-i amintească să îmi acorde atenţie, să mă asculte, să îmi provoace confidenţele! În acele momente, când tata asculta de el, Argos rămânea între noi, supraveghindu-ne: verifica dacă, prin limbajul atât de complicat al fiinţelor umane, îi explicam aşa cum trebuie tatălui meu ceea ce el înţelesese imediat.

Vocea îi devenise mai blândă, mai subţire; mâna îi tremura atunci când îşi aranja şuviţele de păr; fără să-şi dea seama, Miranda redevenea fetiţa de care vorbea.

— Îmbrăţişările, mângâierile, le primeam de la Argos, a continuat. Era ca o mamă... Tata mă intimida cu firea lui rezervată. Câte ore n-am petrecut, Argos şi cu mine, lungiţi pe covor, unul lângă celălalt, visând sau discutând! Era singurul corp pe care îl atingeam; era singurul corp care mă atingea. Ca o mamă, nu?

Mă întreba pe mine fetiţa care voia confirmarea că definea corect ceea ce îi lipsise.

— Ca o mamă... i-am răspuns în ecou.

A zâmbit liniştită.

— Adesea mirosul lui Argos rămânea impregnat în mine. Fiindcă sărea pe mine. Mă lingea. Se lipea de picioarele mele. Avea nevoie să-şi arate afecţiunea. În copilăria mea, Argos avea un miros al său; tata nu, nu mirosea a nimic sau mirosea a curat, adică mirosul civilizat, cel emanat de flacoane, apă de colonie sau doctor. Numai Argos avea un miros al lui. Şi eu îl aveam pe al său.

A ridicat privirea spre mine şi am rostit în locul ei:

— Ca o mamă...

A urmat o tăcere lungă. Nu am îndrăznit să o rup, simţind că Miranda retrăia fragmentele fericite ale trecutului ei. Doliul ei începea. Doliu după cine? După Samuel? Sau după Argos?

— Nu pot să mă gândesc la tata fără să mă gândesc la Argos, a precizat, de parcă îmi ghicise gândurile. Unul fără celălalt nu se poate. Cum tata îşi cunoştea limitele, avea încredere în Argos ca să priceapă lucrurile care îi scăpau; de foarte multe ori aveam impresia că îl consulta, adică i se confesa. Prin urmare, Argos reprezenta o parte din tata, acea parte care ţine de aspectul natural, empatic, sensibil. Argos era un pic tatăl meu şi tata era un pic Argos. Ţi se pare sminteală tot ce îţi spun?

— Deloc.

Am mai făcut cafea. Nu aveam nevoie să conversăm: regăsisem acel calm pe care îl aduce nu elucidarea adevărului, ci proximitatea misterului.

În timp ce umpleam ceştile, am adăugat:

— Crezi că ultimul Argos avea ceva în plus faţă de cei de dinainte?

A tresărit înţelegând că ne apropiam de subiectul sensibil.

— Era special şi unic. La fel ca precedenţii.

— Tatăl tău îl iubea mai mult?

— Tata se retrăsese şi mai mult.

Am rămas cu gurile căscate. Fiecare dintre noi dorea să vorbească, nici unul nu îndrăznea.

— Aici toată lumea crede că s-a sinucis din cauza câinelui, a spus ea în cele din urmă.

M-a privit.

— Nu?

— E absurd dar... da, am bâiguit. În măsura în care ne lipsesc informaţii, în care ştim foarte puţine despre tatăl tău, nu ne putem împiedica să nu legăm cele două evenimente.

— Ar fi detestat o asemenea ipoteză.

Era cât pe ce să o corectez precizând: „Tu deteşti o asemenea ipoteză”; din fericire, un puseu de tact m-a oprit.

— Ajută-mă, a spus aplecându-se spre mine.

— Poftim?

— Ajută-mă să înţeleg ce s-a întâmplat.

— De ce eu?

— Fiindcă tata te aprecia. Şi pentru că eşti romancier.

— Să fii romancier nu înseamnă că eşti poliţist.

— Să fii romancier înseamnă că eşti pasionat de ceilalţi.

— Nu ştiu nimic despre tatăl tău.

— Imaginaţia ta va completa ceea ce nu ştii. Te-am citit şi la un moment dat ai spus că, atunci când nu ştii absolut nimic, laşi imaginaţia să zboare liberă. Am nevoie de geniul tău într-ale ipotezelor.

— O clipă! Povestesc ceea ce îmi place fiindcă povestirile mele sunt fără urmări. Caut plăcerea, nu adevărul.

— De ce ar fi adevărul mai urât decât tăcerea? Ajută-mă! Ai milă! Ajută-mă!

Ochii ei mari, verzi, încadraţi de părul de culoarea flăcărilor, care parcă devenise şi mai roşu de furie, mă implorau.

Miranda îmi plăcea atât de mult încât am acceptat fără să mă gândesc.

După-amiaza am însoţit-o la conacul tatălui ei, unde am clasat documentele sperând să ne vină vreo idee.

După două sau trei ore fără nici un rezultat am spus:

— Miranda, câinii tatălui tău provin din acelaşi loc. Un adăpost din Ardennes.

— Şi ce-i cu asta?

— De cincizeci de ani, contractele sunt semnate de aceeaşi persoană, un anume...

Chiar atunci a sunat cineva la uşă.

Miranda a deschis uşa. Era contele de Sire, un om în vârstă, cu cizme de călărie, îmbrăcat cu un rafinament străvechi. În spatele său, calul priponit de poartă a nechezat când ne-a văzut.

Această familie, înainte vreme proprietara a mai multe ferme şi a trei castele, locuia în prezent pe un domeniu la vreo doisprezece kilometri.

Aristocratul venise să-şi prezinte condoleanţele, mutându-se de pe un picior pe celălalt, jenat, roşu la faţă.

Miranda l-a invitat să intre, i-a arătat unul dintre fotoliile înalte aşezate în semicerc în jurul şemineului din salon. Bătrânul dandy a înaintat, timorat, examinând încăperea şi i-a mulţumit cu o voce catifelată de parcă i-ar fi permis să descopere Sfânta Sfintelor.

— Tatăl dumneavoastră era un bărbat... excepţional. În viaţa mea nu am întâlnit o asemenea omenie, o asemenea bunătate, o asemenea profunzime în a cântări oamenii şi nenorocirile lor. Înţelegea totul fără să i se explice. Era cu adevărat înzestrat cu o mare compasiune.

Miranda şi cu mine ne-am privit uimiţi: dacă am fi vrut să lăudăm calităţile lui Samuel Heymann, nu le-am fi ales pe acestea fiindcă, din punctul nostru de vedere, nu le avea.

— V-a vorbit despre mine? s-a interesat contele de Sire.

Miranda s-a încruntat căutând să-şi amintească.

— Nu.

Contele a roşit zâmbind, această omisiune dovedindu-i încă o dată virtuţile răposatului.

— Aţi fost prieteni? a şoptit Miranda.

— Nu se poate afirma aceasta. Să spunem mai degrabă că am făcut totul pentru a deveni duşmanul lui şi că, datorită sufletului său generos, nu am fost.

— Nu înţeleg.

— Avem secrete împreună. L-a luat cu sine pe al său. Voi face la fel cu al meu.

Enervată, Miranda a lovit cu palma braţul fotoliului.

— Exact asta este tata: un ghem de secrete! Nu mai suport!

În faţa acestui acces de violenţă, contele a răsfrânt buza de jos şi a început să se bâlbâie; pleoapele i s-au zbătut, apoi a

bălmăjit câteva vorbe care s-o liniştească pe Miranda.

Miranda s-a băţoşit spre el.

— Are vreo legătură cu mama?

— Poftim?

— Cearta dumneavoastră cu el? Lucrul pe care vi l-a iertat! Are vreo legătură cu mama?

— Nu, nici una.

Vocea era ca un şuierat, fără drept de replică. Se simţea jignit că Miranda putuse să creadă aşa ceva. Pentru el, Miranda trecuse pragul vulgarităţii.

— Nu mai aveţi să îmi spuneţi nimic altceva?

Bărbatul şi-a aranjat mănuşile de pe genunchi şi a tuşit de două trei ori.

— Ba da!

— Ei bine?

— Aş vrea să îl omagiez pe tatăl dumneavoastră. Îmi permiteţi să îi organizez înmormântarea?

— Ce aţi spus?

— Aş vrea să îi ofer înmormântarea pe care o merită, nobilă, demnă, elegantă. Lăsaţi-mă să cheltuiesc bani, să organizez ceremonia, să umplu de flori biserica, să aduc un cor şi o orchestră, să închiriez un dric luxos la care vor fi înhămaţi cai din grajdurile mele.

Era deja încântat de scenele pe care şi le imagina.

Miranda mi-a aruncat o privire care însemna: „Cucuveaua asta bătrână e nebună”, apoi a ridicat din umeri.

— Ar trebui să vă răspund prin „de ce?”, dar vă răspund prin „de ce nu?”. De acord! Organizaţi tot ceea ce doriţi, eu am să dau cadavrul.

Bărbatul a tresărit, şocat de insolenţa Mirandei. Totuşi s-a stăpânit şi s-a limitat, îndreptându-se către ieşire, la a-i mulţumi de nenumărate ori cu entuziasm.

Când ne-a părăsit, Miranda a dat frâu liber mirării sale:

— Contele de Sire! Vine aici şi se poartă ca prietenul cel mai bun al tatălui meu, iar tata nu mi-a vorbit niciodată de el! Secrete... Numai secrete...

Revin la documentele pe care le aveam în mâini:

— Miranda, insist. Dacă aş fi în locul tău, aş merge la

adăpostul de unde şi-a ales tatăl tău câinii timp de cincizeci de ani.

— De ce?

— Presupun că i-ar fi putut spune unui crescător de câini ciobăneşti de Beauce ceea ce ţi-a ascuns ţie.

— De acord. Când plecăm?

După trei ore de mers cu maşina, am început să ne încadrăm pe drumurile sinuoase ale munţilor Ardennes care treceau prin păduri clătinate de vânt. Locuinţele se răreau şi am avut impresia că pătrundem într-o lume aparte, o lume a vegetalului. Brazii cu trunchiurile roase de licheni lacomi nu erau nici înalţi, nici înghesuiţi unii în alţii, dar dominau, nesfârşiţi, aliniaţi unii în spatele celorlalţi, alcătuind o masă impenetrabilă, asemenea unei armate gata de asalt. O ploaie cu picuri grei le îngreuna crengile care se aplecau spre maşina noastră. Mă temeam să rămân în pană prin aceste locuri.

În fine, am ajuns la adăpostul Bastien şi Fiul. În mijlocul lătrăturilor care se auzeau din mai multe cuşti, ne-a fost greu să-l convingem pe tânărul care s-a apropiat că nu doream să cumpărăm un câine şi nici să plasăm unul acolo, ci doar să îl vedem pe domnul François Bastien, care vreme de cincizeci de ani îi vânduse câini ciobăneşti de Beauce lui Samuel Heymann.

— Vă duc la bunicul, a conchis el sceptic.

Am intrat într-o cameră cu tavan jos, cu pereţii încărcaţi de oale din aramă, mese împodobite cu feţe de masă brodate şi vase de cositor – o adevărată peşteră plină de minunăţii pentru un amator de antichităţi, o dezordine grozavă pentru Miranda şi pentru mine.

François Bastien, expertul în câini, s-a îndreptat spre noi. Când a înţeles situaţia i-a prezentat condoleanţe Mirandei şi ne-a invitat să luăm loc.

Miranda a încercat să-i explice vizita: îşi adora tatăl dar ştia prea puţin despre el. Putea să o ajute?

— Doamne, prima oară când l-am văzut pe tatăl dumnea-voastră era după război. Tocmai îi murise câinele. Mi-a arătat o fotografie ca să găsesc un ciobănesc de Beauce asemănător.

Nu era greu...

— Credeţi că a avut mereu un câine? Că în familie erau iubiţi ciobăneştii de Beauce?

Începusem, fără să-mi dau seama, să leg ipotezele unele de altele, conferind o logică felului său de a fi: ciobănescul de Beauce era elementul care îl lega pe orfan de trecutul său, simbolizând această legătură pierdută. De unde şi afecţiunea lui iraţională...

François Bastien mi-a demolat rapid speculaţiile:

— A, nu, ciobănescul de Beauce care tocmai îi murise fusese primul lui câine; sunt sigur. Pe atunci domnul Heymann se pricepea la câini aşa cum mă pricep eu la modele de tricotaj şi a trebuit să-i dau anumite sfaturi.

Mi-am modificat teoria:

— Era un câine pe care îl adoptase când se ascunsese?

— Se ascunsese?

— Da, tata a stat ascuns într-un liceu catolic în timpul războiului, a confirmat Miranda.

Bărbatul şi-a frecat bărbia, iar ţepii au scos un zgomot aspru.

— A stat ascuns? Ciudat. Eu eram convins că fusese prizonier.

— Ce aţi spus?

— Prizonier.

— V-a spus el?

— Nu. De ce-oi fi ţinut minte asta?

Cam intrigat, François Bastien şi-a scotocit prin amintiri.

— A, da. Din cauza fotografiei. Fotografia cu câinele. În fotografie purta un fel de uniformă. Şi mai erau şi rânduri de sârmă ghimpată ceva mai încolo. Da, sârmă ghimpată.

A oftat.

— Când l-am întâlnit, tatăl dumneavoastră studia medicina. Mare lucru, fiindcă nu avea un ban şi pe vremea aia era greu să faci rost de mâncare dacă nu aveai rude la ţară. Ţinea locul unui paznic de noapte ca să-şi plătească studiile. Încă de la început am refuzat să-i vând câinele: voia să-l plătească în rate. „Nu luaţi câinele, i-am spus, şi aşa vă descurcaţi greu cu mâncarea. În plus, un ciobănesc de Beauce

mănâncă, nu glumă. E mai bine să-l păstraţi pe cel de dinainte în fotografie decât să hrăniţi unul nou.” „Dacă nu îmi iau un câine, crăp”, mi-a zis.

Miranda a tresărit. Auzea cuvinte pe care nu dorea să le audă. Dar bătrânul a insistat mulţumit, prins de amintirile sale:

— Da, da. „Dacă nu îmi iau câine, crăp” şi pe urmă „nu o să rezist niciodată fără un câine lângă mine”. Când spunea asta nu era miorlăit, genul de bunicuţă care nu poate să stea fără animăluţul ei, nu, era indignat, mânios, de parcă avea să-mi smulgă ficaţii. Atunci mi s-a făcut milă. Am convenit să-mi plătească în rate şi i-am dat un căţeluş pe care l-a botezat Argos. Şi am avut dreptate, de altfel; tatăl dumneavoastră a devenit medic, şi-a făcut un rost şi a rămas fidel adăpostului meu. Pe moment am făcut ce mi-a zis inima; dar a fost şi o investiţie bună.

— De ce Argos?

— Câinele dinainte se numea Argos.

— E ceva obişnuit ca stăpânii să nu folosească decât un prenume?

— Nu. Cu excepţia doctorului Heymann, nu am întâlnit pe nimeni care să dea acelaşi nume câinilor săi.

— De ce credeţi că o făcea?

— Habar n-am! Hotărât lucru, primul câine fusese foarte important.

— Şi ultimul, am precizat. Doctorul Heymann s-a sinucis la cinci zile după ce un camion i-a zdrobit câinele.

Bărbatul a rămas cu gura căscată şi ochii mari, ezitând între dorinţa de a muştrului pe cineva în stare de o asemenea tâmpenie şi reţinerea faţă de Miranda.

Am mai discutat încă vreo douăzeci de minute, dar François Bastien, nu prea glumeţ, nu mai găsea nimic în memoria lui fără scânteie, la fel de uzată ca piatra unei brichete. I-am mulţumit şi ne-am văzut de drum.

Întoarcerea a fost lungă, tăcută. Nu ne puteam hotărî dacă trebuia să ţinem cont de ceea ce ne spusese Bastien. Samuel Heymann, prizonier? Samuel Heymann, gata să renunţe la viaţă dacă nu avea câinele lângă el, atât la douăzeci de ani, cât

şi la optzeci? Departe de a ne oferi răspunsurile căutate, frazele acestea dădeau naştere unor întrebări inedite şi unor îndoieli cumplite... Cazul Samuel Heymann nu se lumina, se întuneca.

Miranda şi cu mine ne-am despărţit spunându-ne câteva vorbe amabile, fiecare preferând să-şi reia iar şi iar decepţia în singurătate.

A doua zi, în timp ce îmi înmuiam, abătut, nişte croasante decongelate, unsuroase şi fierbinţi într-un rest de cafea, am auzit soneria.

Am crezut că este Miranda. Era postaşul care îmi aducea o scrisoare recomandată, genul de misivă care intimidează. Am semnat strâmbându-mă, am salutat, apoi am examinat obiectul. M-a trecut un fior de îndată ce am văzut expeditorul: doctorul Samuel Heymann.

Data poştei era 3, ziua sinuciderii sale.

Am închis uşa şi m-am sprijinit de oblon, neîncrezător, încovoiat, asemenea unui spion ştiindu-se observat. Primisem un mesaj din partea unui mort! Degetele îmi tremurau atât de tare încât m-am temut să nu rup şi scrisoarea când am deschis plicul.

În interior erau trei documente pentru mine.

O scrisoare scurtă, de o pagină.

O fotografie.

Nişte foi prinse cu o agrafă de birou.

Am citit mai întâi scrisoarea:

„Dragă scriitorule, care vorbeşti mai mult decât scrii, mă adresez ţie fiindcă sunt afectat de două infirmităţi apăsătoare: nu am nici tact şi nici talent pentru scris. Or mi-ar trebui un minim din aceste calităţi ca să ies dintr-o tăcere de şaizeci de ani.

Paginile care însoţesc acest mesaj sunt adresate fiicei mele, dar aş vrea ca tu să i le transmiţi citindu-i-le şi mai ales să le mai şlefuieşti. Numai tu eşti în stare să le conferi o anumită graţie; eu nu ştiu să trec de la tăcere la muzică. Te rog să o faci tu pentru mine şi pentru ea. Prin tăcerea mea voiam s-o protejez pe Miranda. Acum, când plec, această protecţie va

deveni o povară. Spune-i că iubirea unui tată este o iubire tristă fiindcă nu se poate mulţumi cu spontaneitatea, trebuie să se arate mai reflexivă decât oricare altă iubire. Am încercat să fiu tată. Din răsputeri şi cât m-am priceput. La Miranda mă gândesc înainte să plec de pe lumea asta. Ea este ceea ce las în urma mea. Sunt fericit că am adus acest cadou miraculos, frumuseţea ei, fineţea, caracterul ei atât de strălucitor, de puternic, de... Fetiţa mea dragă, sunt foarte mândru de tine.”

Textul se oprea, ultimele rânduri coborau spre dreapta, tremurătoare, stângace. Trebuie că emoţia l-a împiedicat să continue.

Este oare posibil să tragem concluzii prin cuvinte când, câteva minute mai târziu, glonţul va avea ultimul cuvânt?

Eu cred că, ajuns la capătul paginii, Samuel Heymann s-a oprit cu bună ştiinţă să mai scrie, dar şi să mai simtă. Dacă s-ar fi confesat mai mult, şi-ar fi declarat crima, ar fi rămas printre noi... Curajul şi laşitatea se învecinează, sunt două feţe ale aceluiaşi sentiment.

Am urcat în camera mea, m-am lungit pe pat şi am început să citesc paginile acoperite de literele mari şi dezinvolte ale lui Samuel Heymann.

„Deseori mi se pare că nu am avut copilărie. Amintirile pe care le mai păstrez sunt ale altuia. Nu eram eu băieţelul afectuos, încrezător, cu braţele deschise, care se înfiora în faţa splendorilor lumii, convins că va trăi veşnic, că va supravieţui animalelor, oamenilor, norilor, soarelui, mării sau câmpiei. Dimineaţa, când ieşea din aşternuturi, o zbughea în curtea casei şi înălţa capul pentru a striga către cer: «Doamne, poţi merge la culcare, este în ordine, m-am trezit, am eu grijă de tot». Nu, nu eu eram cel care găsea mereu un umăr lângă care să se ghemuiască, cel care dormea la sânul matern, invincibilul care visa că, mai târziu, va învăţa muzica, literatura, dansul, pictura, medicina, arhitectura şi că va locui într-un castel. Acest copil îndrăzneţ, optimist, înzestrat cu o bucurie nerăbdătoare, plin de tandreţea alor săi, acest prinţ care nu se îndoia nici că este iubit, nici că este demn de a fi iubit, era altul. Nu eram eu.

Eu am început să exist mult mai târziu. Printr-o despărţire. într-o zi au dat buzna la noi ca să ne aresteze. Eram şase: bunicii, părinţii, sora mea mai mare şi cu mine.

Desigur, am fi putut să înţelegem mai bine pericolele care ne ameninţau dar, în faţa terenului câştigat de nazişti şi de antisemitism, familia mea preferase să minimalizeze oroarea fiecărui eveniment presupunând că «era cel de pe urmă», că «după aceasta nu se va putea merge mai departe». Din nefericire, realitatea ne-a fost impusă prin violenţă.

În 1942, poliţiştii au venit să ne ia. Sora mea şi cu mine eram în camera noastră când au sunat. Auzind oameni agresându-ne părinţii, Rita m-a ascuns în cufărul în care îşi ţinea jucăriile şi m-a acoperit cu păpuşile sale. «Să nu te mişti!» Apoi, când zbirii s-au năpustit în camera noastră, s-a dus la fereastră şi a ţipat ca şi cum aş fi fost pe stradă: «Fugi, Samuel, fugi! Nu veni acasă! Ne arestează!» Au pălmuit-o ca să tacă, dar au căzut în capcană: fără să mai verifice, au plecat lăsându-mă în urma lor.

Când, o oră mai târziu, m-am hotărât să ies din cufăr, am blestemat-o pe Rita mergând prin apartamentul gol. Eram liber... dar ce să fac eu cu această libertate? Aş fi preferat de o mie de ori să fiu cu părinţii mei, cu bunicii mei, egoista, şi-i păstrase numai pentru ea şi mă condamnase la singurătate. Cum nu eram obişnuit cu nefericirea, tristeţea mi s-a preschimbat în furie şi am izbit cu pumnii în mobile, mi-am insultat sora: copleşit de furie, uitasem cine sunt călăii.

Din cauza zgomotului pe care îl făceam, o vecină şi-a dat seama că, în ciuda raziei, mai era cineva în apartamentul familiei Heymann. Doamna Pasquier a coborât, m-a găsit plângând, a tranşat situaţia şi, chiar în acea noapte, m-a dus la verii săi de la ţară.

După această întâmplare am devenit acel copil ascuns pe care ţi l-am evocat pe scurt – prea pe scurt. Am stat pitit mai întâi în mai multe hambare, apoi, prin intermediul celor din Rezistenţă, am fost trimis intern, sub un nume fals, într-un liceu catolic din Namur. Mi-au trebuit luni de zile ca să îmi potolesc mânia; a fost nevoie de bunătatea, simpatia, inteligenţa grijulie a părintelui André, preotul care ne

adăpostea, ca să pricep că sora mea mă salvase de la un destin tragic. Când am admis acest lucru, am făcut gripă şi am stat la pat, la infirmerie, două săptămâni, tremurând, chinuit de o febră de 40 grade.

Totuşi – şi ţi-am ascuns şi asta – această situaţie nu a durat până la sfârşitul războiului.

În 1944 am fost denunţat. Naziştii m-au capturat.

Povestea s-a petrecut într-un fel straniu. Părintele André, protectorul nostru, se temea tot mai mult de vizitele sau de percheziţiile soldaţilor germani care deveniseră nervoşi de când debarcaseră Aliaţii. A organizat evadarea noastră. Tot liceul a crezut că am dispărut într-o seară de iunie a anului 1944, dar în realitate ne refugiaserăm în podul intendenţei, unde ni se ceruse să păşim încet, să vorbim cu glas scăzut, să nu scoatem capul prin lucarnă şi să nu fumăm niciodată. De două ori pe zi, părintele Andre venea să ne aducă provizii şi ducea hârdăul. Intrarea în pod era ascunsă de un dulap căruia părintele Andre îi demontase rafturile pentru a putea trece. Într-o zi de joi, maşinile au scârţâit pe pietrişul curţii, naziştii s-au îndreptat fix spre ascunzătoare, răsturnând tot ce le stătea în cale, au forţat uşa şi au urcat ca să ne aresteze.

Nu ezitaseră, ca şi cum ştiuseră unde era ascunzişul nostru.

Am să îţi povestesc repede urmarea. Toată viaţa mea am încercat să îndepărtez din memorie acele luni ca să încerc să mă conving că nu le trăisem.

A urmat drumul făcut în camion, sosirea la Malines, în cazarma Dossin, lagărul preliminar pentru evrei. Acolo am fost întâmpinat de foamea chinuitoare, somnul pe sponci, confiscarea puţinului pe care îl aveam, toaletele pline, plânsul femeilor. Şi mai ales aşteptarea. Aşteptarea absurdă... În fiecare clipă aşteptam convoiul de care ne temeam. În loc să trăim, ne împiedicam prevăzând ceea ce era mai rău. Am simţit acelaşi lucru când a murit mama ta; medicii mă anunţaseră că mai avea doar câteva ore de trăit şi mă hotărâsem să o veghez; deşi inconştientă, respira zgomotos. Ai să mă crezi? Pe la ora trei dimineaţa, epuizat, am aţipit şi ceea ce m-a făcut să tresar a fost tăcerea! Da, nici un zgomot, numai tăcere şi asta

însemna ultima răsuflare a lui Edith. De sute de ori m-am apropiat panicat de patul rabatabil când observam că întârzie să respire.

Aşadar, prosteşte şi cu încăpăţânare, în plin lagăr de tranzit, aşteptam. Înainte de aceasta, eu şi prietenii mei aflaserăm de la radio BBC ce se întâmpla cu evreii trimişi în Polonia. În jurul nostru, mulţi habar nu aveau, şi mai mulţi o negau. Faţă de ei, mă mulţumeam să tac: de ce să adaug groază fricii?

Apoi a sosit momentul urcării în trenul meu.

Da, „trenul meu” – fiindcă îl pândeam, mă pregătisem pentru el. Destinul mi se împlinea. Urcând în vagonul de animale, brutalizat de SS-iştii flamanzi, m-am întrebat numai dacă era cel care îi luase pe bunica mea, pe bunicul meu, pe mama, pe tata şi pe Rita.

Nu-mi era frică. Sau eram amorţit de frică. De fapt, nu mai simţeam nimic. O înţelepciune mai profundă decât propria-mi conştiinţă mă proteja de suferinţă şi mă instala în indiferenţă.

Trenurile se ţineau lanţ.

La fel şi opririle.

Muream de cald, însetaţi, lipiţi unii de alţii; nu mai aveam nimic al nostru, nici loc, nici timp.

SS-iştii germani ne-au evacuat.

De ce aici şi nu în altă parte?

Pe peron am descoperit ce trăiseră ai mei: trierea, selecţia, despărţirea de cei pe care îi cunoşti. În câteva minute mi-am pierdut toţi prietenii.

Grupul în care am fost inclus a mers toată noaptea până în hangarul unde am fost înghesuiţi. Negăsind nici un loc liber pe saltelele murdare de dejecţii şi pline de gândaci, m-am aşezat cu spatele la perete şi, sugând o aşchie de lemn ca să îmi înşel foamea, am adormit.

Aveam 15 ani.”

M-am oprit din lectură, am deschis fereastra şi am inspirat aerul de ţară în care mirosul de lemn ars se împletea cu efluviile iuţi ale frunzelor în descompunere.

Samuel Heymann mă conducea acolo unde nu voiam să

merg. Acolo unde nimeni nu vrea să meargă, de altfel...

Voi fi în stare să îndur continuarea poveştii?

Agitat, mi-am inventat scuze, am aranjat câteva cărţi, am împăturit trei cămăşi şi m-am convins că aveam nevoie urgentă de un ceai. Refugiat în bucătărie, m-am pierdut în contemplarea apei care sfârâia, apoi clocotea; am turnat-o în ceainic, am observat atent cum îşi dezvolta pliculeţul de ierburi tentaculele brune. De îndată ce lichidul a căpătat mirosul de bergamotă, l-am savurat de parcă aş fi băut pentru prima oară acest ceai.

Liniştit de acest ritual, am continuat lectura foilor scrise de Samuel Heymann:

„Dimineaţa mă trezeam altul, simţeam o indispoziţie care avea să se dovedească tenace în zilele care au urmat: speram.

Acum se lămurea sensul răbdării mele anterioare...

Îndurasem aceste umilinţe pentru că doream să îi revăd pe ai mei. Nu conta ce trebuia să îndur: goliciune, spălat, despăducherea cu maşina de tuns, tatuarea numărului pe antebraţ, mâncarea infectă, munca la uzină după marşuri epuizante, nu mă clinteam, priveam atent în jur, până la barăcile din depărtare, susţinut de certitudinea de a-mi revedea familia.

Am întrebat cât mai mulţi prizonieri cu putinţă. De îndată ce mă apropiam observau cât de tânăr sunt, cât de puternic, înţelegeau ce mi se întâmplase, adică ceea ce urma să îi întreb; unii negau clătinând din cap înainte chiar să le spun numele părinţilor mei. Aceia dintre noi care aveau norocul să nu fie gazaţi deveneau vite de povară care nu trăiau mai mult de şase luni. Nici o şansă ca mama, tata, bunica, bunicul sau Rita să fi supravieţuit.

Noua mea luciditate a avut un efect neaşteptat: am ridicat fruntea şi am decretat că, orice mi s-ar întâmpla, voi rezista. Dacă ei au murit, oricare ar fi fost suferinţa lor, eu voi supravieţui. Era o obligaţie. Le datoram acest lucru. Rita îmi conferise pentru totdeauna acest destin: să supravieţuiesc.

Sora mea mă desemnase, fusesem ales, nu voi fi niciodată o victimă. Rita riscase pentru mine. Poate se sacrificase. Dacă

aş fi murit, aş mai fi omorât-o încă o dată.

Am încercat să pun în aplicare această hotărâre.

Din nefericire mă aflam într-o lume în care hotărârea nu-şi găsea locul. Administratorii lagărului urmăreau să ne transforme în animale, zdrobind orice voinţă individuală. Auschwitz îndepărta din noi tot ceea ce era uman: sosind aici, ne pierduserăm casa, statutul social, banii, dacă îi aveam; rămânând aici, aveam să ne pierdem numele, hainele, părul, demnitatea, trebuia să mergem goi – goi chiar dacă purtam uniformele de prizonieri, era o a doua formă de nuditate. Puteam fi exploataţi oricât, eram nişte unelte, cobai umani pentru medici. Asemenea vitelor, deveneam un obiect în mâinile unei rase superioare, naziştii, care îşi atribuiau dreptul de a dispune de noi după bunul plac.

La început, aveam vanitatea derizorie de a gândi că trăiam o aventură; îmi aduc aminte că, refugiat într-o rezervă ironică, notam etapele degradării mele. Persista o conştiinţă, cea a unui adolescent sălbatic care credea în viaţă, care se hotărâse să trăiască, chiar dacă va fi să treacă prin încercări teribile.

Dar, din cauza extenuării, a nedreptăţilor, a torturilor, şovăiam. Prea multă suferinţă.

Cum să nu te mai simţi umilit şi să nu mai suferi din acest motiv? Pretinzând că nu meriţi o altă soartă decât cea care ţi se oferă, acceptând să fii ceea ce fac alţii din tine, un porc, un excrement, abdicând la sufletul tău. După cinci luni, nu mă mai refugiam în mintea mea, nu mai eram decât pielea căreia îi era frig, picioarele doldora de umflături, pântecele care se strângea de foame, maţele chinuite de o diaree interminabilă, muşchii epuizaţi care nu mă mai ascultau. Uneori, îmi părăseam şi trupul: atunci eram frigul, foamea, durerea.

Hotărârea mea de a supravieţui dispăruse; numai un instinct animalic, arhaic, unul care nu depindea nici de voinţă, nici de moral, mă ţinea încă în viaţă. Mă târam. Mă băteam pentru un colţ de pâine. Mă supuneam ordinelor venite din partea supraveghetorilor pentru a evita bătaia. Agonia unuia dintre noi nu mă mai afecta, mă mulţumeam să scotocesc şi să verific dacă nu ascundea ceva de mâncare sau vreun obiect care putea fi folosit la troc. În drumul spre uzină treceam peste

cadavre fără nici o compasiune; ochii mei rămâneau uscaţi şi goi precum cei ai morţilor; nu aveam timp să plâng. Dacă mi se întâmpla să recunosc un cadavru, îl invidiam: era un trup rece căruia nu-i mai era frig.

Căci toamna poloneză, întunecoasă, vântoasă, avea ascuţişul îngheţat al iernii. Într-o dimineaţă tremuram atât de tare încât, văzând în depărtare cuptoarele scoţând fumul cenuşii a cărei origine o bănuiam, m-am imaginat acolo, în mijlocul cuptorului, copleşit, dilatat, răsfrânt. O, da, visam să ard în cuptor, într-atât mi-era de frig. Flăcările peste trupul meu. Mângâieri. Flăcări de bucurie. Nu-mi mai clănţăne dinţii de frig. O căldură binefăcătoare...”

Am lăsat deoparte pentru a doua oară scrisoarea lui Samuel Heymann. Sentimentul de vinovăţie mă demoraliza, vinovăţia de a citi această confidenţă înaintea Mirandei, vinovăţia de a mă fi adresat întotdeauna lui Samuel Heymann fără să ştiu că suferise un asemenea supliciu. Cât de prost, de superficial îi voi fi părut.

Oprindu-mă din citit, am privit vechiul clişeu strecurat în spatele scrisorii şi l-am identificat: era cel de care ne vorbise François Bastien cu prilejul vizitei noastre la adăpostul de câini. În dreptul unui zid din sârmă ghimpată se vedea un adolescent scheletic, într-o uniformă bizară, însoţit de un câine căruia i se puteau număra coastele. Tânărul semăna cu Samuel Heymann, în fine, cu ideea pe care ţi-o puteai face despre un Samuel Heymann puber şi înfometat; cât priveşte ciobănescul de Beauce, era exact sosia lui Argos pe care îl ştiam. Deja se vedea perfecta armonie dintre stăpân şi animal, amândoi deranjaţi de aparatul de fotografiat, dar zâmbind. Cine imita pe cine? Câinele pe stăpân? Stăpânul pe câine? Când şi unde fusese făcută această fotografie?

Hotărât lucru, trebuia să citesc până la sfârşit.

„Miranda, ajung acum la momentul esenţial, care îţi va permite să înţelegi cu ce tată ai trăit.

Era în luna ianuarie, la începutul anului 1945. Nu aveam nici o veste despre lupte, habar n-aveam dacă americanii înaintau de când debarcaseră, dacă ruşii înaintau spre noi sau

băteau în retragere, pe scurt, mergeam prin zăpada murdară, trăind o iarnă care ni se părea eternă.

Îmi simţeam din plin epuizarea, dar o puteam vedea şi la Peter, un flamand sosit odată cu mine la Auschwitz. Acest băiat înalt şi voinic devenise un şobolan hămesit cu labele firave, tenul cenuşiu, trăsăturile asprite, ochii încercănaţi. Era o oglindă pentru mine. Ceea ce mă surprinde era că, în mijlocul feţei sale scofâlcite, îşi păstrase dinţii sănătoşi, strălucitori; adeseori îl priveam blând, agăţându-mă de aceste linii de smalţ ca un înecat de un pai, căci îmi spuneam că, atunci când ele vor cădea, vom muri cu toţii.

Frigul, vântul, zăpada se încrustaseră în străfundurile noastre. Deşi uzina ne mobiliza, aveam impresia că ne impune mai puţine obligaţii, că ritmul nostru scădea în intensitate; totuşi refuzam să credem că industria germană mergea mai încet, de teamă să nu ne otrăvească speranţa; eu eram mulţumit, întrucât mă străduiam din răsputeri să arăt că pot, să demonstrez că eram încă util, eficace, sănătos.

Într-o dimineaţă am fost anunţaţi că vom rămâne în lagăr.

Ceea ce ne mai rămăsese din inteligenţă a tresărit: ne vor executa?

După o zi petrecută într-o frică teribilă, zorii ne-a adus aceeaşi veste: nu vom merge la uzină. Am înţeles atunci că uzina şoma fiindcă se diminuaseră comenzile.

În pofida gerului, unii dintre noi au ieşit la aer.

Mă plimbam pe la marginea barăcilor.

La capătul lor, trei soldaţi vorbeau unui câine care hălăduia dincolo de zidul de sârmă ghimpată. Bărbaţii îi aruncau bulgări de zăpadă: de fiecare dată câinele sărea după bulgări ca să-i prindă – sau aşa lăsa să se înţeleagă – crezând că sunt destul de solizi ca să-i apuce între colţi; evident că bulgării i se sfărâmau mereu între maxilare lui şi lătra mirat, de parcă i s-ar fi jucat o farsă neplăcută. Cei trei germani hohoteau. Ascuns mai în spate, mă amuzam şi eu de încăpăţânarea câinelui, de salturile lui, de veselia nepăsătoare cu care o lua mereu de la capăt, în ciuda eşecurilor.

Apoi cei trei soldaţi, auzind clopotul sunând şi chemându-i la datorie, s-au îndepărtat. Când au dispărut din raza lui

vizuală, câinele, oprit de sârma ghimpată, a lăsat capul într-o parte, a schelălăit dezamăgit şi s-a aşezat perplex.

Atunci am mers către el. De ce? Nu ştiu... Cu atât mai mult cu cât era imprudent pentru un prizonier să se apropie de gardul lagărului. Nu conta, m-am îndreptat spre el.

De îndată ce m-a văzut, a dat din coadă. Cu cât mă apropiam mai mult, cu atât euforia lui devenea mai intensă. Începuse să tropăie.

Fără să mă gândesc, am făcut un bulgăre şi i l-am aruncat peste sârma ghimpată. Fericit, a sărit, s-a avântat în drumul proiectilului, l-a prins şi l-a sfărâmat între colţi, a protestat, apoi a revenit caraghios spre mine lătrând, cu privirea plină de încântare. Am continuat. Se avânta, propulsat de nu ştiu ce forţă invizibilă şi irepresibilă, abandonându-se plăcerii de a alerga, virând, făcând tumbe, absorbit cu totul de pasiunea mişcării.

Am căzut în zăpadă, în genunchi, încovrigat. Lacrimile îmi ardeau ochii. Fierbinţi. Cât de bine îmi era... Plângeam în sfârşit. De câtă vreme nu mai plânsesem? De câtă vreme nu mai fusesem capabil să simt ceva? De câtă vreme nu mai reacţionasem ca un om?

Când am ridicat fruntea, câinele, ghemuit în căldura asprului său palton de blană se uita la mine întrebător, neliniştit.

I-am zâmbit. A ciulit urechile, căutând o confirmare. Postura lui însemnă: „Să mă îngrijorez, sau nu?”

Plângeam, dar continuam să zâmbesc. Ceea ce pentru câine nu reprezenta un răspuns clar.

M-am apropiat de el. A scheunat bucuros.

Când am ajuns la un metru distanţă unul de celălalt, a încercat, schelălăind, să îşi strecoare botul printre firele de sârmă ghimpată. M-am aplecat şi am simţit în podul palmei răsuflarea lui călduţă, nasul umed şi moale. Mă săruta. Atunci i-am vorbit, i-am vorbit cum nu mai vorbisem nimănui în lagăr.

Ce i-am spus? Că îi mulţumesc pentru că mă făcuse să râd, ceea ce nu mi se mai întâmplase de un an. Că, mai ales, m-a făcut să plâng şi că plângeam de o bucurie copleşitoare,

nu de supărare. Mă tulburase fiindcă mă acceptase după ce au plecat soldaţii. Eu crezusem că nu se va bucura văzându-mă sau că nici nu o să mă observe. De obicei eram transparent, nu mi se acorda atenţie. În ochii naziştilor, aparţineam unei rase inferioare, care merita să moară sau să tragă din greu înainte să moară. O rasă inferioară lui, fiindcă soldaţii iubeau animalele. De îndată ce şi-a arătat bucuria, am redevenit om. Da, de îndată ce m-a privit cu acelaşi interes şi cu aceeaşi nerăbdare ca pe soldaţi, mi-a restituit calitatea de om. Pentru el, eram un om asemenea naziştilor. De aceea plânsesem... Uitasem că sunt o persoană, nu mă mai aşteptam să fiu privit astfel, iar el îmi restituise demnitatea.

Fericit să îmi audă glasul, m-a privit, iar pe chip îi citeam când aprobare, când dezacord. Eram sigur că înţelege ce îi spun.

Când m-am liniştit, am observat cât de slab era, îi numărai coastele. Nici el n-avea ce mânca. Şi cu toate acestea mai găsea timp să se amuze.

— Ţi-e foame, amice? Aş vrea tare mult să te ajut, dar nu pot.

A băgat coada între picioare. Deşi dezamăgit, nu era supărat pe mine. Continua să mă privească încrezător. Spera ceva miraculos, convins că eram în stare de miracole. Avea încredere în mine.

Îţi dai seama, Miranda? În acea după-amiază, eu, care mă bătusem pentru o bucată de pâine, care scotoceam morţii căutând fărâmituri, i-am pus deoparte nişte fasole.

Când m-a văzut, a început să dea din coadă şi să ţopăie. Ore bune, nu se îndoise de mine. Bucuria lui mă emoţiona cu atât mai mult cu cât nu aveam să îl dezamăgesc. I-am răsturnat fasolea printre firele de sârmă ghimpată. S-a năpustit asupra ei. În patru secunde comoara mea fusese înghiţită. A ridicat botul: „Mai ai?” I-am explicat că nu. S-a lins pe bot şi a părut că-mi acceptă explicaţia. Am luat-o la goană. Am iuţit pasul când l-am auzit gemând. Intrând în baracă, inima-mi bătea cu putere şi mi-am reproşat că mă expun prea multor riscuri pentru o potaie, că îmi iau de la gură, că sunt prea aproape de gardul de sârmă ghimpată. Şi totuşi, aproape

fără să îmi dau seama, am început să fredonez. Ceilalţi prizonieri au tresărit.

— Ce te-a apucat?

Am început să râd. Convinşi că o luasem razna, m-au lăsat în pace şi şi-au văzut de-ale lor.

Mai mult, zumzăia ceva mai curând în adâncul creierului meu decât pe buzele mele: mi-am dat seama că acel câine mă făcuse fericit.

Aşa că în fiecare zi, profitând că nu mergeam la uzină, mă grăbeam să-l hrănesc.

O săptămână mai târziu lagărul a fost eliberat de armata rusă.

Trebuie să mărturisesc: nici unul dintre noi nu îndrăznea să creadă! Desigur, anumite indicii prevestiseră sosirea sovieticilor – plecarea soldaţilor, certurile dintre paznici, agitaţia şi zgomotul maşinilor în timpul nopţii dar, chiar şi în faţa eliberatorilor care purtau steaua roşie pe bonete, tot ezitam. Era o capcană, o perversitate inventată de nazişti? Uimiţi sau dezgustaţi de felul în care arătam, infanteriştii cu mantale lungi ne priveau înspăimântaţi; probabil că semănam mai mult cu nişte fantome decât cu nişte fiinţe umane.

Nimeni nu le zâmbea soldaţilor. Nu ne clinteam, nu ne mişcam, nu exprimam nimic – recunoştinţa era o virtute pe care o uitasem de multă vreme. Doar când ruşii au deschis rezervele de alimente şi ne-au invitat la festin ne-am mai înviorat.

Scena a fost insuportabilă. Muşcam din bucăţile de jambon, de pâine sau de pateu ca nişte termite care se năpustesc asupra unui trunchi de copac, mecanic, fără să privească în jur. În privirea noastră nu se citea nici o plăcere, doar spaima de a fi întrerupţi.

Unii dintre noi au murit câteva ore mai târziu din cauza acestei abundenţe, trupul lor nesuportând ingerarea atâtor alimente. Nu contează! Muriseră cu burta plină!

La miezul nopţii, sătul, i-am urat noapte bună lui Peter, băiatul cu dinţi frumoşi, apoi am pornit în căutarea câinelui... După minunea care se întâmplase, vedeam în el îngerul care o anunţase, mesagerul veştii bune. Prezenţa lui îmi permisese să

rezist în zilele care au precedat eliberarea. În buzunar îi păstrasem un rest dintr-o conservă. Jubilam deja când mă gândeam cum o va devora.

Dar nu l-am văzut. Degeaba fredonam şi vorbeam singur ca să îmi audă vocea, nu a apărut.

M-a cuprins o tristeţe adâncă. Am izbucnit în plâns. Era absurd, da, să vărs lacrimi într-o asemenea seară în care tocmai îmi recuperasem viaţa, libertatea. Totuşi mie, împietrit de la dispariţia alor mei, mi se făcuse milă de un câine vagabond care îmi ieşise în cale de o săptămână.

A doua zi am făcut parte din grupul care a părăsit lagărul.

Am mers ore în şir prin câmpia albă. Nimic nu se schimbase. Reluam marşurile forţate pe care le îndurasem deja... Unii se prăbuşeau ca înainte. Şi, tot ca înainte, nimeni nu se oprea să-i împiedice să crape în ţărână.

Deodată, în stânga coloanei s-a auzit un lătrat.

Câinele se apropia alergând.

Am îngenunchiat şi am întins braţele: mi s-a aruncat la piept şi a început să mă lingă pe faţă. Limba lui mă îngreţoşa puţin, era aspră, dar m-am lăsat mânjit de bale. Acest câine care mă îmbrăţişa era logodnica mea care nu mă aştepta, familia pe care nu o mai aveam, singura fiinţă care mă căutase.

Prizonierii ne depăşeau continuându-şi drumul prin zăpadă. Câinele şi cu mine râdeam şi ţipam în continuare, ameţiţi de bucurie, fericiţi de regăsire.

Nu m-am ridicat decât atunci când capătul convoiului a dispărut din câmpul meu vizual.

— Fir-ar, câine, trebuie să-i ajungem din urmă, altfel suntem pierduţi.

A înţeles şi, cu limba de-un cot, a alergat alături de mine ca să ajungem din urmă convoiul. De unde aveam această putere?

Seara aceea am petrecut-o unul lângă celălalt. Apoi nici un eveniment nu ne-a mai separat vreodată, nici o femeie nu ne-a despărţit – pe mama ta am cunoscut-o după moartea lui.

Când grupul nostru a făcut popas, eu, cu câinele meu ghemuit lângă mine, am suferit mai puţin decât ceilalţi. Mai

mult, mângâindu-i creştetul cu blană moale, am redescoperit contactul, tandreţea, însemnătatea unei prezenţe. De când nu mai atinsesem, cu bună ştiinţă, un trup cald?

O clipă mi s-a părut că exilul meu se terminase: oriunde aş fi fost, alături de câinele meu eram centrul lumii.

La miezul nopţii, pe când ceilalţi din grup sforăiau şi luna se ivea dincolo de geamurile aburite, mi-am privit amicul sătul, care, cu urechile lipite de cap, abandonase postura de santinelă, şi l-am botezat:

— O să te cheme Argos. Numele pe care îl avea câinele lui Ulise.

A ridicat sprâncenele, fără să fie sigur că înţelege.

— Argos... Îţi aduci aminte de Argos? Singura făptură care l-a recunoscut pe Ulise atunci când s-a întors în Ithaca, deghizat, după douăzeci de ani.

Argos a aprobat mai mult din complezenţă decât din convingere. În zilele următoare i-a făcut plăcere să mă audă rostindu-i numele apoi, ascultând de mine, să-mi arate că era numele lui.

Călătoria de întoarcere a fost lentă, întreruptă, imprevizibilă. Insolita cohortă a prizonierilor de la Auschwitz bâjbâia într-o Europă devastată, lipsită de alimente, în care emigranţii se adăugau populaţiilor îndoliate, neştiind cui trebuie să se supună. Noi, scheleticii, eram plimbaţi de ici-colo de Crucea Roşie, în funcţie de convoaie, de posibilităţile de cazare, încercând să evităm ultimele lupte. Ca să revin la Namur, am traversat Cehoslovacia, România, Bulgaria, înainte să mă îmbarc, la Istanbul, să tranzitez prin Sicilia, să debarc la Marsilia şi să o iau prin Franţa, cu trenul, până la Bruxelles. În această călătorie, Argos nu s-a dezlipit de mine. Oamenii care ne întâlneau se mirau cât este de dresat, cu excepţia celor care ridicau din umeri... Totuşi, nici nu-l îmblânzisem, nici nu-l constrânsesem la nimic – lumea câinilor mi-era prea străină –, dar ne unea afecţiunea. Era de ajuns să mă gândesc să o iau la stânga pentru ca Argos să o ia spre stânga. Când privesc fotografia pe care ne-a făcut-o un soldat american în lagăr constat că, în pofida penuriei, a greutăţilor, a incertitudinii, a angoasei, tandemul nostru ne

dădea putere. Nici unul dintre noi nu spera altceva de la viaţă decât să fie în compania celuilalt.

Chiar şi înfometat, Argos aştepta să îmi mestec bucata de pâine. Un om ar fi sărit şi mi-ar fi luat-o; el însă aştepta încrezător, ştiind că îi voi da şi lui. Cu toate acestea, nu aş fi dat nimănui din bucata mea de pâine! Stima lui mă făcea bun. Dacă oamenii au naivitatea să creadă în Dumnezeu, câinii au naivitatea să creadă în om. Sub privirea lui Argos aveam, poate, să mă umanizez.

În decursul acestei odisei, nu m-am gândit deloc la părinţii mei. În timp ce, în jurul meu, alţi deportaţi visau să-i regăsească pe cei apropiaţi, crezând că dacă ei scăpaseră, atunci şi mamei şi tatălui lor li se întâmplase acelaşi lucru, eu renunţasem la această aspiraţie fiindcă o certitudine surdă, instinctivă îmi şoptea că nici unul dintre ai mei nu mai trăia.

Ajuns la Namur, am urcat până la apartamentul nostru şi am sunat la uşă. Revăzând palierul ceruit şi mirosurile familiare, am ezitat timp de trei secunde în faţa uşii cu vopsea cojită, inima îmi bătea gata să îmi spargă pieptul: mi-am închipuit că s-ar putea să se întâmple o minune. Zgomotul cunoscut al clanţei m-a emoţionat teribil.

O femeie în furou a scos capul pe uşă.

— Ce doriţi?

— Eu...

— Da?

M-am iţit să văd cele două camere din spatele necunoscutei. Puţine lucruri se schimbaseră – erau la fel şi tapetul, şi perdeaua, şi mobilele –, doar cei ce locuiau nu: un soţ în tricou alb aşezat cu o sticlă în faţă, doi copilaşi care târau pe parchet o cutie de carton.

Fireşte, apartamentul fusese închiriat altcuiva... În acel moment am înţeles că nu mai aveam nimic şi că eram singur pe lume.

— Ă... scuzaţi-mă, am greşit etajul.

Nu am îndrăznit să îi spun că locuisem acolo. Fără îndoială, mă temeam ca nu cumva să vină iar cei de la Gestapo.

S-a strâmbat, neîncrezătoare. Am pornit pe scări, în vârful picioarelor, ca să îmi demonstrez greşeala.

Atunci harpia care îi luase locul mamei a bombănit în timp ce închidea uşa:

— Ăsta nu e prea întreg la minte.

Am sunat la vecina de dedesubt. Când a deschis, s-a schimbat la faţă de emoţie, dar nu a avut curajul să se încreadă în intuiţia ei.

— Tu...? Tu eşti?

— Da, doamnă Pasquier, eu sunt, Samuel Heymann.

Şi-a deschis braţele şi m-am aruncat la pieptul ei. Am plâns. În timpul acestei îmbrăţişări o necunoscută mi-a devenit mamă, tată, bunici, soră, cei care îmi lipseau şi care, dacă ar fi trăit, ar fi fost fericiţi să afle că mă întorsesem.

În săptămânile care au urmat, această femeie cumsecade şi bună a declanşat o mişcare de solidaritate în jurul meu. Mi-a făcut rost de o cămăruţă la ultimul etaj, m-a înscris la liceu, a avut grijă să am ce să mănânc şi cu ce să mă îmbrac. Apoi – minunată surpriză – m-a dus la prânz la părintele André, binefăcătorul meu, care m-a strâns în braţe, mai să mă sufoce.

Părintele André şi doamna Pasquier au devenit tutorii mei improvizaţi. Argos rămânea singurul nostru subiect de dezacord. Li se părea aberant să hrăneşti un animal când abia aveai cu ce să hrăneşti un om. Lăsam capul în piept şi le răspundeam că nu contează, că voi da jumătate din partea mea lui Argos, mereu, oricât de mică ar fi şi chiar dacă după aceea voi muri de foame. Doamna Pasquier se înroşea când auzea aşa ceva; pentru această femeie generoasă exista o ordine: oamenii erau înaintea câinilor. Eu nu mai voiam să aud de nici o diferenţă între fiinţele vii; suferisem prea mult din cauza ierarhiei: subom în ţara supraoamenilor, îi văzusem murind pe cei asemenea mie! Poate că şi eu consimţisem la moartea lor! Aşa că să nu mai aud despre vreo rasă inferioară sau superioară! Niciodată! Doamna Pasquier, deşi simţea amărăciunea din cuvintele mele, îşi repeta principiile dar, în practică, de îndată ce ne vedea împreună, pricepând că Argos însemna pentru mine mai mult decât un animal, nu mai insista.

Din momentul în care am avut un trai normal, am început să am şi gânduri normale: eram însetat de răzbunare, mă întrebam cine ne denunţase pe noi, cei zece copii evrei ascunşi de părintele André. În paralel cu studiile, am început şi o anchetă.

Mă gândeam, îmi revedeam amintirile cu un ochi inchizitorial, analizând retrospectiv gândurile şi atitudinile unora, mă informam ce se întâmplase cu ei. Miranda, nu am aici timpul necesar să îţi expun pistele mele, pistele false, pe scurt acest ghem de raţionamente care m-a determinat să îl bănuiesc pe acest băiat mai degrabă de-cât pe altul, mă limitez la concluzie: un anumit Maxime de Sire a anunţat Gestapo-ul unde ne ascundeam.

La liceu, Maxime de Sire avea aceeaşi vârstă cu mine, cincisprezece ani, părinţi bogaţi, o părere foarte bună despre sine şi un acut simţ al sfidării. Dumnezeu ştie de ce, la începutul şcolii, în septembrie 1943, hotărâse că îi eram rival, că anul şcolar însemna o competiţie între mine şi el, idee cu atât mai bizară cu cât, înzestrat cu mai multă suficienţă decât inteligenţă, se abonase la note mediocre. La toate materiile, ştiinţe exacte, literatură, latină, greacă, inclusiv sport, avea grijă să îmi şoptească: „Ai să vezi Heymann, am să te înfund”. Mă mulţumeam să ridic indiferent din umeri, ceea ce îl enerva şi mai tare. Într-o zi, nu ştiu cum, a bănuit că sunt evreu. Din acea clipă totul s-a schimbat: emulaţia a devenit ură. Chiar dacă rezultatele mele la învăţătură le depăşeau pe ale sale, pentru el eram întruchiparea imposturii, produsul scandalos al unei ascendenţe blestemate care nu avea alt rol pe pământ decât să murdărească, să pângărească, să pervertească, să distrugă. Antisemitismul care plutea în mediul său îi oferea cheia unei explicaţii: nu, nu îmi era inferior ca nivel de pregătire, eu eram monstrul rezidual provenit dintr-un neam demn de ură. De mai multe ori, la orele de catehism, lua cuvântul în faţa tuturor ca să îşi declare oroarea faţă de „rasa evreiască”. Degeaba îi răspundea părintele André punct cu punct, indignându-se în numele lui Isus, Maxime de Sire, cu cărarea sa pe mijloc impecabil pieptănată, cu cizmele lui noi de piele, se aşeza în bancă, plin de el, le făcea cu ochiul

camarazilor săi şi îi replica părintelui André că îl respecta, dar că respecta şi alţi intelectuali precum Charles Maurras, pe cei din Action Française, Léon Degrelle sau pe extraordinarul mareşal Pétain, conducătorul Franţei.

Cred că din cauza comportamentului său părintele André s-a văzut silit să simuleze plecarea noastră. Când, după război, l-am întrebat dacă aşa au stat lucrurile, preotul a refuzat să îmi răspundă. Totuşi îmi aduc aminte foarte bine că într-o dimineaţă, îl zărisem de la fereastra podului pe Maxime de Sire în mijlocul ceţii care acoperea peluza, cercetând cu o privire ostilă, cu capul ridicat, cu braţele încrucişate pe piept şi cu picioarele bine înfipte în pământ ultimul etaj. Mă văzuse? Eram în penumbră, nu pot fi sigur. În zilele următoare – mi-a trebuit ceva timp ca să regăsesc amintirea aceasta –, unul dintre noi a pretins că a auzit zgomote dincolo de peretele îndărătul căruia se afla ascunzătoarea noastră. De fiecare dată crezuse că era părintele André care ne vizita în mod excepţional. Cu siguranţă că Maxime de Sire verificase prezenţa noastră înainte de a merge să spună totul autorităţilor. Ai să-mi spui, Miranda, că nu e destul ca să acuzi un om. Pentru mine era de ajuns. Eram convins. De altfel, sunt încă şi mai convins astăzi, ai să vezi în curând de ce.

Interesându-mă de soarta lui Maxime de Sire, am aflat că tocmai îşi întrerupsese studiile ca să se ocupe de domeniul părinţilor săi, care cuprindea mai multe ferme, grajduri de cai şi iazuri cu păstrăvi.

Într-o dimineaţă mă îndreptam spre acest loc din Hainaut. După kilometrii parcurşi prin Europa la întoarcerea de la Auschwitz, sedentarismul meu îl apăsa pe Argos, care acum savura plăcerea plimbării. Amestecând, după cum era îi obiceiul, plăcerea şi datoria, îşi îndeplinea cu voioşie rolul de însoţitor. Din când în când, mă foloseam de toiagul meu de mers şi îl aruncam cât mai departe cu putinţă printre ierburi; de fiecare dată victorios, mi-l aducea ca pe un trofeu, cu aceeaşi energie, cu aceeaşi mândrie.

Întâmplarea a făcut ca, ajungând în preajma castelului familiei de Sire, pe când mergeam pe lângă un crâng de arini, să zăresc în dreapta, nu departe, un cal care se îndepărta în

trap rapid, călărit de o siluetă cunoscută: Maxime de Sire se îndrepta spre pădure.

Am grăbit pasul şi am luat-o pe urmele sale. Ştiam că nu-l voi ajunge din urmă, dar simţeam nevoia să-l urmăresc.

Ajuns în mijlocul potecilor care traversau pădurea, am ezitat. L-am întrebat pe Argos unde se afla călăreţul. Entuziast, a mirosit aerul şi a ridicat laba spre sud. Am continuat să înaintăm.

După o oră, încă mai mergeam... Am crezut că mi-am pierdut prada. Atunci am zărit pâlcul de copaci rărindu-se şi dând la iveală o întindere de lumină verde deschis; am ieşit spre un iaz presărat cu mătasea-broaştei. Calul de Ardennes fusese priponit de un tei şi, la o sută de metri mai încolo, am zărit o formă ghemuită: Maxime de Sire culegea ciuperci printre pietrele acoperite cu muşchi.

M-am îndreptat către el, cu bastonul de călător în mână.

Nu m-a văzut apropiindu-mă. Când călcând pe un vreasc m-am dat de gol, a făcut ochii mari de spaimă. Mă recunoscuse!

Grăbindu-mă spre el, nu i-am ascuns mânia care mă stăpânea.

A căscat gura şi a scos un ţipăt plângăreţ.

Am iuţit pasul. Nu ştiam ce urma să fac, simţeam o necesitate obscură, mai puternică decât mine, ascunsă îndărătul fiecărei mişcări dictate de muşchi. Voiam să-l lovesc? Nu cred. Doream să îi arăt crima pe care o făcuse fără să mă gândesc la forma pe care aceasta o va avea.

Când m-a văzut la trei metri de el, s-a ridicat şi a luat-o la fugă, panicat. Am înţeles că interpreta ivirea mea drept o agresiune şi că bastonul de călător i se părea o armă.

Reacţia lui m-a dezgustat profund. Ce nenorocit! Continua să aibă aceleaşi gânduri meschine! Am vrut să îl contrazic:

— Aşteaptă... aşteaptă odată...

Alerga cu grohăituri de godac.

Era prea mult.

Am început să alerg după el.

Cu braţele ridicate, stângaci, cu mişcări dezordonate, alerga şovăitor gâfâind «nu, nu».

În ciuda oboselii, a anului petrecut în lagăr, alergam mai repede decât el, mai ales că eram şi mai suplu.

S-a împiedicat de o rădăcină şi a căzut. În loc să se ridice, a scos un guiţat de porc înjunghiat.

— Taci, imbecilule, i-am spus cu o voce şuierătoare.

Drept răspuns, a început să horcăie, cu spume la gură, cu ochii daţi peste cap, moale, laş, obosit, abject şi deja victimă sacrificată.

Am vrut să-l lovesc. De vreme ce era convins că asta este dorinţa mea, de ce să nu o fac? Inspirând, am eliberat violenţa care stătea ascunsă în mine, gata să atace: da, am să-l omor în bătaie, am să-mi fac dreptate, am să ne fac dreptate, tuturor, am să-l las zăcând într-o baltă de sânge. Răzbunare! Va plăti pentru crima lui. Îmi voi răzbuna părinţii, bunicii, sora, voi răzbuna şase milioane de evrei prin cretinul acesta care bălmăjeşte nu ştiu ce.

Am ridicat bastonul în aer, gata să lovesc.

Atunci a intervenit Argos: s-a repezit la Maxime de Sire, s-a aşezat pe pieptul lui şi a lătrat.

Maxime de Sire a urlat, convins că va fi sfâşiat de Argos. Dar acesta a început să-i lingă faţa, apoi a sărit în lături, a lătrat, s-a pus să alerge în jurul lui, fericit, arătându-i că este gata să se joace.

L-am privit pe Argos uimit. Ce, Argos al meu, care mă simte atât de bine, nu mi-a ghicit exasperarea? Nu a priceput că o să mă substitui dreptăţii şi am să distrug gunoiul acesta?

Nu, câinele insista, cu capul spre sol şi fundul ridicat. Voia să îl convingă pe Maxime să ia parte la un joc de neuitat. Lătra de nerăbdare. Şi asta vrea să spună: «Haide, ai zăcut destul, e vremea să ne distrăm puţin!!»

Maxime privea animalul, înţelegând că nu trebuie să se mai teamă de el, şi s-a uitat pe furiş la mine, aşteptând.

Argos, şmecher, mi-a aruncat o ocheadă care însemna: «E greu de cap, amicul tău!»

Brusc, am înţeles. Mânia a pierit. I-am zâmbit lui Argos şi am aruncat bastonul departe, foarte departe. Concentrat, Argos a zbughit-o ca să-l poată prinde înainte să atingă pământul. Angoasat, Maxime mă privea, palid, cu buzele

tremurând.

Mi-am încrucişat braţele pe piept.

— Ridică-te. Câinele are dreptate.

— Ce spui?

— Câinele are dreptate. Nu ştie că eşti un ticălos, nu ştie că ne-ai denunţat pe mine şi pe prietenii mei, în timpul războiului, dar consideră că eşti om.

Argos a adus bastonul la picioarele mele. Cum nu reacţionam, prea ocupat să-l privesc dispreţuitor pe Maxime, mi-a zgâriat tibia cu laba, nerăbdător.

— Bine! Du-te şi caută, Argos!

Şi, ca să fie mai palpitant, am aruncat bastonul de călător în mijlocul mărăcinişului.

Câinele de rasă care ignora conceptul de rasă tocmai îl salvase pe Maxime de Sire, aşa cum mă salvase şi pe mine, un an mai înainte. Îmi era imposibil să-i explic acest lucru lui Maxime de Sire fiindcă ar fi trebuit să-i relatez existenţa mea intimă unui turnător. Mândru, Argos mi-a adus bastonul de care rămăseseră agăţaţi câţiva ţepi. I-am arătat că ne întoarcem. A consimţit imediat şi şi-a potrivit pasul după al meu, păstrând bastonul în gură, asemenea unui majordom care duce umbrela stăpânului său în caz că acesta are nevoie de ea.

Murdar, boţit, Maxime de Sire ne-a urmat de la o distanţă prudentă. M-a strigat ca să îmi mulţumească, exprimându-se cu o umilinţă onctuoasă, la fel de exagerată pe cât fusese aroganţa lui:

— Nu am nici o scuză, Samuel. M-am comportat ca un ticălos. Ştiu. Eram certaţi. Tot văzându-i pe nazişti, am gândit ca ei. Mi-e ruşine de greşeala mea. Îţi jur.

Îl ascultam fără să-l cred, regretul său mi se părea din cale-afară de bine alcătuit ca să fie cinstit. Totuşi, în sinea mea, eram fericit: descoperisem vinovatul, îl confruntasem cu actul său, Argos mă salvase pentru a doua oară. Fără el m-aş fi comportat ca un barbar. După cinci ani de război, mă ajutase să mă ridic, arătându-mi grandoarea: un erou este un om care încearcă să fie om toată viaţa sa, când împotriva celorlalţi, când împotriva lui însuşi.

Fără acest câine mi-ar fi fost cu neputinţă să rămân în viaţă. Asemenea altor supravieţuitori, m-aş fi lăsat pradă deznădejdii, mi-aş fi repetat: «La ce bun?», aş fi căzut pradă unei depresii şi aş fi profitat de prima boală care mi-ar fi permis să dispar.

Argos a fost salvatorul meu. Paznicul meu. Ghidul meu. Respectul faţă de oameni l-am învăţat de la Argos. Şi cultul fericirii. Şi dragostea pentru prezent.

Nu poţi să faci publice lucrurile acestea: cine ar declara că a învăţat să fie înţelept de la un câine ar fi socotit nebun. Totuşi mie aşa mi s-a întâmplat. De la moartea lui Argos, alţi Argos au urmat, toţi asemănători ei şi toţi diferiţi. Totdeauna am avut mai multă nevoie de ei decât au avut ei de mine.

Ultimul meu Argos a fost ucis acum cinci zile.

Cinci zile – atât mi-a trebuit ca să redactez această confesiune.

Am spus «ultimul meu Argos» pentru că nu mai am nici timp, nici chef să merg să caut un căţeluş în Ardennes. În primul rând fiindcă sunt atât de bătrân încât aş muri înaintea lui. În al doilea rând, pentru că ultimul meu Argos îmi amintea de cel dintâi în mod surprinzător, l-am iubit cu multă ardoare şi nu suport gândul că un nenorocit de şofer prost l-a ucis. Dacă rămân în viaţă, voi urî din nou oamenii. Or nu asta îmi doresc: toată viaţa mea, câinii pe care i-am avut m-au învăţat contrariul.

În încheiere am să îţi mai povestesc numai o amintire. Acum zece ani, la un târg de anticari, m-am întâlnit din întâmplare cu Peter, băiatul cu dinţi frumoşi pe care l-am cunoscut în lagăr; devenise un patriarh cu dinţi albi. Ne-am retras într-o cafenea ca să discutăm. Profesor de chimie, cu o familie numeroasă, în ziua aceea nu-şi putea reveni din furie pentru că unul dintre nepoţii lui dorea să devină rabin.

— Rabin! Îţi închipui? Rabin! Mai putem crede în Dumnezeu după ce am suferit? Tu crezi în Dumnezeu?

— Nu ştiu.

— Eu nu mai cred şi nici nu voi crede vreodată.

— Trebuie să spun că la începutul captivităţii m-am rugat. Bunăoară când coboram din tren, dar şi în clipa în care SS-iştii

făceau selecţia.

— A, da? Şi crezi că ceilalţi, bărbaţii şi femeile care au murit gazaţi, nu se rugau?

— Ai dreptate, am şoptit.

— Atunci? Dacă Dumnezeu există, unde era în timp ce noi agonizam la Auschwitz?

Mângâind capul lui Argos de sub masă, nu am îndrăznit să îi răspund că Dumnezeu se întorsese la mine prin privirea unui câine."

Am rămas multă vreme lungit pe spate, cu foile confesiunii lui Samuel pe piept, meditând la ceea ce tocmai mă învăţase.

Afară norii fugeau uşori, repezi, ca nişte bile de bowling pe pista albastră a cerului. Din copaci cădeau ultimele frunze, zburătăcind printre ramurile netede. Ca întotdeauna în această regiune, soarele strălucea cu o lumină caldă chiar înainte să apună. După orele posace, gri, întunecoase, ziua găsea o modalitate de a se face regretată.

Mi-am dat seama că îmi petrecusem ziua gândindu-mă la Samuel. Era vremea să merg să-i dau foile fiicei sale.

Am mâncat lacom un sandviş, iar apoi am fost să văd ce fac câinii mei. Deşi lipsisem mai multe săptămâni, deşi de la întoarcere stătusem cu ei doar câteva minute, mi-au primit mângâierile, s-au entuziasmat de jocuri cu sinceritate, cu pasiune, arătându-mi în fiecare clipă că eu sunt stăpânul, chiar dacă Edwin, paznicul casei, stătea mai mult cu ei. Uluit de absenţa resentimentelor lor, eu, care îi numeam „cei mai răsfăţaţi câini din lume", m-am îndoit că meritam măcar o zecime din zelul lor şi îi mângâiam ca să îi consolez pentru că mă iubesc.

Am traversat orăşelul ca să o întâlnesc pe Miranda.

Pradă tristeţii, roşcata înaltă bântuia prin grădina tatălui ei, admirând cu câtă grijă reconstruise acesta şopronul, tăiase şi aranjase lemnele pentru încălzit sub polatră.

Când m-a zărit, mi-a ieşit în întâmpinare bănuind că ceva important se petrecuse.

A descuiat poarta de fier neliniştită. I-am luat mâinile într-ale mele şi încet, aproape solemn, i-am dat scrisoarea. A

tresărit observând scrisul tatălui ei.

— Cum...

— A vrut să îţi explice secretul lui înainte să moară. Dar fiindcă nu avea încredere în el, mi s-a adresat mie. Credea că trebuia să îi rescriu textul. Greşea.

— Ce...

— Am să ţi-o citesc cu glas tare. Aşa mă voi supune dorinţei sale.

Ne-am aşezat în faţa şemineului, am răscolit jăratecul ca să aţâţ focul, am turnat whisky în două pahare şi am început să citesc.

Textul m-a emoţionat şi mai mult la a doua lectură. Poate fiindcă acordam mai puţină atenţie evenimentelor şi mă concentram pe formularea pe care Samuel ştiuse să o inventeze. Sau poate pentru că observam cât de bulversată era Miranda? Pe obrajii palizi se prelingeau în linişte lacrimi.

La sfârşitul lecturii, am mai turnat whisky. Tăcerea era animată de foşnetul gândurilor lui Samuel. Apoi, din priviri, am hotărât să urcăm în camera Mirandei. Era evident: după această poveste despre moarte şi renaştere, în care se amestecau cea mai profundă disperare cu înţelepciunea şi bucuria, trebuia să facem dragoste. Am petrecut noaptea împreună, jucăuşi, respectuoşi, alternând voluptatea şi reţinerea, râsul nebun cu mirarea, când asemenea unor animale, când rafinaţi, mereu complici, a fost una dintre cele mai stranii dar şi cele mai somptuoase nopţi din câte mi-a fost dat să trăiesc.

A doua zi, am descins la cafeneaua Peterelle înfometaţi. Era o vreme aşa de frumoasă încât patronul pusese pe uşă o tăbliţă de ardezie pe care scria: „În curtea interioară sunt mese la umbră”. Ne-am refăcut puterile rapid pentru că nu aveam la dispoziţie decât o oră ca să ne îmbrăcăm şi să mergem la înmormântarea lui Samuel.

Contele de Sire nu se zgârcise la fast. Un dric acoperit de coroane, împodobit cu trandafiri albi a ajuns în mijlocul pieţei, tras de patru cai nervoşi, cu harnaşamente de aur şi panaş de pene de struţ.

În biserică era aceeaşi profunzime de flori. În naos era un

cor de copii, iar marginile acestuia erau ocupate de o orchestră.

În timpul ceremoniei religioase, trei actori de la Teatrul Naţional au recitat poeme.

De fiecare dată, Maxime de Sire, nervos, arunca o privire furişă spre Miranda pentru a verifica dacă derularea ceremoniei îi plăcea.

— Priveşte-l, mi-a şoptit ea la ureche. Îi este în continuare ruşine.

— Cu atât mai bine. Asta dovedeşte că nu este un monstru. Că încearcă „să fie om”, cum spunea Samuel.

— Tata l-a iertat, dar el nu şi-a iertat-o.

— Nu şi-o va ierta niciodată. Numai morţii au puterea să ierte.

Triunghi amoros

Nu-l observase.

În primul rând fiindcă nu atrăgea atenţia prin nimic... Aparţinea grupului numeros al celor care arată o faţă ştearsă în locul unui chip, care nu au un trup, ci o formă vagă ce le umflă hainele, indivizi pe care îi uiţi chiar dacă îţi trec de zece ori pe dinainte, intrând şi ieşind fără ca nimeni să îi remarce, mai puţin notabili decât o uşă.

Aşadar nu-l observase.

Trebuie spus că nu se mai uita după bărbaţi. Nu mai avea dispoziţia. Dacă ieşea în lume, o făcea ca să caute bani. Avea nevoie de bani, şi încă repede! Cum va putea să aibă grijă de doi copii, să le ofere un acoperiş, să-i hrănească? Familia îi dăduse de înţeles că nu îi va mai ajuta decât până la vară. Iar de la cumnată-sa, o zgârcită care trăia cu fundul pe o avere, nu mai nădăjduia nimic.

Da, îi luase ceva timp ca să-l observe.

L-ar fi remarcat totuşi dacă nu s-ar fi băgat în vorbă? Dacă nu ar fi dat din coate prin salonul înţesat de lume?

Aşezat lângă ea, rezemat de perete între şemineu şi un buchet de flori monumental, o forţase să-l remarce şi să lege o conversaţie. Să zicem că mai degrabă purtase singur această discuţie fiindcă ea, fără să îi răspundă, îl căuta din priviri pe cel care ar putea să îi fie de folos în această serată nenorocită. Adică pe cineva care să-i ofere o slujbă. Trebuia să se descurce şi gata... Bărbaţii erau un capitol încheiat pentru ea! Se oferise cu asupra de măsură unuia singur. Unul singur. În fine, aproape.

Soţul ei. Iar el tocmai se prăpădise. Ce idee prostească! La treizeci şi ceva de ani s-a ales praful. Nu-i o vârstă potrivită

pentru moarte. Cu atât mai mult cu cât se bucurase întotdeauna de o sănătate mai bună decât a ei. În timp ce ea era silită să îşi aline durerile la Baden, unde mergea cu regularitate la tratament, el nu încetase o clipă să se agite, să lucreze, să alerge. S-ar mai fi măritat cu el oare, cu nouă ani mai înainte, dacă ar fi bănuit că o va lăsa singură, fără un ban, împovărată de datorii şi cu doi orfani? Cu siguranţă că nu. Mama ei s-ar fi opus. Curajoasa ei mamă. Numai că la douăzeci de ani habar nu ai. De altfel, nu ai habar nici la treizeci sau la şaizeci... Viitorul... nu-l bănuim, de vreme ce îl construim.

Fiinţa aceea continua să toarcă lângă ea. Cu atât mai bine. Astfel nu părea abandonată. În această societate strălucitoare nimic nu era mai umilitor decât să laşi impresia că eşti singură: dacă nu erai, deveneai imediat. Viena se poartă cu multă cruzime faţă de cei care nu îi respectă jocul.

Ce spunea? Nu contează. Nu era nici rece, dar nici agresiv. Căldicel.

Ia te uită! Dacă l-ar agăţa pe acel corb eminent, acolo, cel cu nas coroiat şi costum de mătase neagră? Se spunea că organizează concerte şi chiar îi plăteşte bine pe instrumentişti. Da, trebuia să intre în vorbă el. Prea târziu. A şters-o.

Atunci vecinul ei de plictiseală i-a rostit numele.

— Ce? Mă cunoaşteţi? s-a mirat ea.

S-a înclinat şi i-a adresat condoleanţe.

— Ne-am mai întâlnit? a spus ea.

— Sora dumneavoastră, o minunată artistă pe care am avut prilejul să o ascult la Regensburg, mi-a explicat adineauri tragedia prin care treceţi. Condoleanţele mele.

„Ce tâmpită sunt! Caut o pradă în capătul sălii, când colo vânatul este lângă mine. Hai să vedem! Cine este? Şi de ce are acest accent uşor diferit?”

Avântându-se în conversaţie cu entuziasm, a aflat că sosise de la Copenhaga, că era diplomat şi că îi plăcea mult Viena.

— Vă place muzica?

— Pătimaş de mult.

Nu l-a crezut. Îl judecase şi era sigură: acest bărbat nu era

în stare să se pasioneze de ceva. Încerca să o seducă aşadar...

Amuzată, a hotărât să pluseze.

— Cânt, a şoptit. Nu aşa bine ca sora mea, dar destul de bine. Unii spun că aş fi mai emoţionantă.

— A, da?

— Am luat lecţii de la aceiaşi profesori. Cei mai buni.

Şi-a muşcat buzele de admiraţie. Îl seducea. Se gândea deja la cât ar putea să câştige.

— Aţi vrea să vin să cânt pentru Danemarca?

I-a luat mâna într-a lui.

— Pentru Danemarca, nu sunt sigur. Dar pentru mine, cu siguranţă.

*

Era cu putinţă să mai placă?

Se contempla în oglindă încercând să nu întârzie prea mult asupra defectelor sale. Dacă trecea cu vederea colăcelul de grăsime de pe burtă – amintirea celor două naşteri –, dacă nu se temea de şoldurile largi sub un bust îngust, dacă numea „două lacuri negre” ochii căprui uşor bulbucaţi, dacă se făcea că nu vede ridurile fine de pe pleoape, putea să mai placă.

Mulţi „dacă”, nu-i aşa?

Totuşi el, care nu era cu nimic diferit de alţii, dimpotrivă, se extazia în faţa ei.

S-a mai privit încă o dată în oglindă. Fiindcă el vedea o frumuseţe, încerca să se perceapă cu privirea lui.

Ce noroc! O văduvă tânără este deja o femeie bătrână, mai mult, o văduvă distrusă, cu doi copii de poale, cine vrea aşa ceva? Nimeni! Or în acea după-amiază el avea să o ceară de soţie. Era sigură.

Oare avea să scape de sărăcie? Va părăsi această cameră-anticameră-salon-bucătărie închiriată pe mai nimic, dar tot prea scump, şi-şi va găsi ceva mai de doamne-ajută.

A bătut cineva la uşă. El? Nu putuse să aştepte... Venise să o ia cu trăsura! Din fericire astăzi băieţii luau prânzul la bunica lor.

A deschis, iar creditorul a avut timp să îşi strecoare piciorul între perete şi uşă. A tras de clanţă.

— Greşiţi, domnule!

— V-am recunoscut şi nu fac nici o greşeală. Degeaba vă mutaţi tot timpul. Sunt pe urmele dumneavoastră. Plătiţi-mi.

— Hărţuiţi o femeie care abia dacă are ce le pune pe masă copiilor!

— Îmi datoraţi bani.

— Soţul meu vă datora, nu eu.

— Aţi acceptat succesiunea.

— N-am acceptat niciodată să-mi înfometez copiii ca să-i îngraş pe îmbuibaţi.

— Bani! Nu vorbe! Banii!

Creditorul se împingea în uşă, netulburat, sigur că este mai puternic. Avea să o biruie... Apucând un cuier de fontă care era la îndemână, l-a trântit pe pantoful de piele.

Bărbatul a urlat de durere şi, din reflex, şi-a retras piciorul. A trântit uşa şi a împins zăvorul.

— Nu veţi scăpa aşa de uşor! a strigat cu o voce furioasă. Am să mă întorc.

A suspinat uşurată auzind că preferă să revină decât să aştepte; altminteri cum s-ar mai fi dus la întâlnire?

Enervată că i s-a adus aminte de situaţia precară în care se afla tocmai în momentul în care visa la perspective mai trandafirii, s-a instalat în faţa oglinzii de la măsuţa de toaletă şi a început să îşi pieptene părul lung şi negru, operaţiune care întotdeauna îi risipea cele mai crunte nelinişti.

O oră mai târziu era la admiratorul ei, în apartamentul de celibatar al acestuia, din Singerstrasse, un cartier cum nu se poate mai select. Era primită cu ceai şi zeci de prăjituri.

Nu era bogat, dar nu-i lipseau banii. Nu era frumos, dar nici respingător. Nu semăna cu un diplomat rafinat, ci mai curând cu un ţăran îmbrăcat în haine de duminică, dar o sorbea din priviri.

— Am ceva să vă spun, a şoptit el.

A roşit, încântată că el nu mai ezită. Plecând ochii, ţinându-şi respiraţia, împreunându-şi mâinile pe genunchiul drept, s-a pregătit să primească cererea în căsătorie.

— Am fost tulburat în aceste ultime zile, a început el pe un ton grav.

Era cât pe ce să adauge „Şi eu”, dar s-a stăpânit, nedorind să pângărească această clipă solemnă.

— Deci... Cum să încep... Eu...

— Spuneţi.

L-a încurajat printr-un zâmbet. A clipit, emoţionat de vorbele pe care avea să le rostească:

— Este... este... în legătură cu defunctul dumneavoastră soţ.

— Poftim?

S-a crispat. El a insistat, clătinând din cap:

— N-am vorbit despre aceasta niciodată.

— Dumnezeule, dar ce-am mai avea de vorbit?

A regretat imediat această afirmaţie. Capcana! Dacă şi-ar denigra soţul, ar părea o femeie ingrată, incapabilă de respect sau de afecţiune. Dacă, în schimb, îl pomenea cu prea multă dragoste, dădea impresia că nu mai poate iubi alt bărbat. Trebuia să lase în urmă trecutul păstrându-se în limitele eleganţei.

— M-am măritat cu el când eram foarte tânără. Era nebun după mine, nostim, generos, aparte. Vă întrebaţi dacă l-am iubit?

— Vă rog...

A jucat totul pe o singură carte şi a rostit cu hotărâre:

— Da, l-am iubit.

Chipul admiratorului ei s-a destins. Uf, trăsese cartea norocoasă. A continuat:

— L-am iubit. A fost primul şi ultimul meu bărbat. Singurul. Într-un fel sau altul, îl voi iubi mereu.

Chipul lui s-a schimonosit. Înnebunită, şi-a dat seama că îl îndepărtează dacă pozează în regina virtuţii. Repede, să-i redea curajul:

— Îl iubeam cu atât mai mult cu cât nu îi observam defectele. Pe atunci mi se părea strălucitor, talentat, având un viitor strălucit înainte. Era compozitor, ştiţi...

El a oftat, dându-i dreptate. Ea a zâmbit.

— Da, aveţi dreptate să mă ironizaţi: muzica nu este o meserie serioasă, nu este o meserie cu care ajungi departe. Societatea noastră nu prea îi respectă pe artişti. Mai ales pe

artiştii care nu prea izbutesc să se impună.

— Este o greşeală a societăţii, a precizat el.

S-a oprit o secundă. „Să nu uităm că adoră muzica.” Şi-a corectat discursul:

— Pe scurt, şi-a pierdut timpul alergând după comenzi, dând lecţii ca să poată plăti chiria. La început, am îndurat dezordinea aceasta care era viaţa noastră fiindcă o credeam provizorie. Dar după câţiva ani...

Aici ar fi vrut să răcnească: „După câţiva ani, am înţeles că e un ratat, că viaţa noastră se duce de râpă şi că lucrurile nu se vor aranja niciodată”. Totuşi, din respect faţă de gusturile interlocutorului său, s-a stăpânit:

— ...am înţeles că era prea mândru ca să facă o carieră frumoasă. Fără calcule. Fără compromisuri. În ceea ce priveşte muzica, se considera superior. Superior oricui. Şi o spunea! Ca pe o evidenţă. Desigur, asta îi îndepărta pe cei care doreau să îl ajute.

S-a ridicat şi s-a plimbat în jurul mesei, liniştit.

„Asta e! a gândit. Buboiul s-a spart. Se calmează. Va putea, în sfârşit, să îşi facă declaraţia.”

— Eu...

„Cât de timid este!”

— Eu...

— Vă este frică de mine?

A clătinat din cap în semn că nu.

— Vă ascult, i-a şoptit la ureche.

— Mi-a plăcut foarte mult bucata muzicală pe care aţi cântat-o alaltăieri.

Iar muzică? Şi-a ascuns exasperarea şi i-a răspuns pe tonul cel mai amabil:

— Era compusă de el.

A roşit de entuziasm.

— Eram sigur! I-am recunoscut stilul.

„Stilul? Care stil? Nu avea nici un stil, îi imita pe cei pe care îi întâlnea. Mai degrabă o sugativă în loc de stil”, a bombănit în sinea ei.

Conversaţia, care nu mergea pe făgaşul aşteptat, începea să o apese. Avea altceva în cap decât însurătoarea, şi nu avea

s-o ceară de soţie nici astăzi, nici mâine. Cum de fusese atât de neroadă ca să îşi închipuie aşa ceva? Vârsta, desigur... Dorise să creadă că mai era tânără, frumoasă, capabilă să mai stârnească dorinţă, în fine, ceea ce vor împiedicatele de treizeci de ani. Ce parvenit! Şi oricum danezul o aburea. Oare să plece?

— Vă deranjează dacă plec? Nu prea m-am simţit bine dimineaţă.

— O, ce păcat! Vă plac şi voiam să vă propun să trăim împreună.

*

Bine, aşa este, nu se însurase cu ea, dar era „ca şi cum". Locuiau într-un apartament confortabil de pe Judenstrasse – chiria o plătea domnul –, mâncau împreună, dormeau împreună, făceau amor şi se îngrijeau de băieţi – educaţia lor consta în mod esenţial în a-i trimite la colegiu, ceea i se părea ideal.

Avea vreun motiv să se plângă?

— Ce faci? Nu vii? a strigat.

Din culoar s-a auzit un murmur indistinct.

A amestecat cărţile de joc, nerăbdătoare. Îl iubea mult pe danezul ei. Da! Aprecia că avea atâtea calităţi. Nu una ori alta, nu, per ansamblu. O antologie de calităţi. Un volum de virtuţi. Asta o liniştea. Predecesorul lui avea mai multe defecte decât calităţi. Sau mai degrabă avea defecte enorme şi calităţi extraordinare. Un trandafir plin de spini. Dar danezul ce ar fi? Un bujor mare... Fără parfum şi cu o frumuseţe de scurtă durată...

A pufnit-o râsul. Bietul om! Cum îşi mai râdea de el! Atenţie: o făcea cu drag, nu cu răutate. Era atât de tipicar, de serios, de desăvârşit, că nu puteai să nu râzi, altminteri...

S-a oprit.

Altminteri ce?

„Potoleşte-te, a şoptit pentru sine. Nu da cu piciorul la ceea ce ai."

Cu primul, nu trebuia să lase impresia că este perfectă, fiindcă nici el nu era; cu acesta, trebuia să fie atentă, să se

stăpânească, să-i ascundă că se putea purta ca o pacoste, ca o afurisită, ba chiar ca o neruşinată – nu ar fi înţeles-o, nu s-ar fi distrat. În faţa danezului ei, acoperise cu un văl laturile mai urâte ale firii ei. Un văl de văduvă?

A izbucnit în hohote.

S-a apropiat şi i-a sărutat mâna.

— De ce râzi?

— Nu ştiu. Poate pentru că sunt fericită.

— Ador firea ta jucăuşă, a oftat el.

— Ce făceai de a durat atât de mult? Scrisori diplomatice?

Habar n-avea ce înseamnă o scrisoare diplomatică, dar îi plăcea expresia.

— Nu, clasam partituri.

— Poftim?

— Repertoriam şi clasam partiturile soţului tău.

S-a crispat. Ce? Iar... Consacra ore întregi celui cu care ea o dusese atât de greu.

— Draga mea, pari mâhnită?

Şi-a luat o mutriţă supărată.

— De dragul nostru, al amândurora, uit de trecut. Iar tu, dimpotrivă, îmi aminteşti mereu de soţul meu.

— Nu mă interesează fostul tău soţ, ci muzica lui. A fost un geniu.

„E culmea! Acum o ia razna! Barem primul avea scuza amorului-propriu, dar el. De ce?”

— Sunt geloasă.

— Ce spui?

— Da, sunt geloasă că tu, aşa copleşit cum eşti de muncă, îi acorzi atât de mult timp.

— Hai, doar n-o să fii geloasă pe relaţia mea cu primul tău soţ, pe care nu l-am cunoscut şi care este mort?

— De ce spui „primul” soţ? Am şi un „al doilea”?

L-a privit intens, crispată, aşteptând un răspuns. El a plecat fruntea, ruşinat.

Nici un cuvânt.

A izbucnit în plâns şi a alergat să se închidă în camera ei.

*

— Ai un aer liniştit, a spus sora ei.

— O, chiar sunt. Îţi dai seama că înainte trăiam din pomeni? Muzicianul meu nu mi-a lăsat decât datorii; nu s-a străduit suficient de multă vreme ca să pot primi o pensie de văduvă! Îţi vine să crezi? Nici un bănuţ.

— Trebuie să recunoaştem că firea lui...

— Acum, mulţumită danezului meu, mai câştig câte ceva. Şi folosesc aceşti bani după cum vreau, nu-i pasă.

Danezul ei, cum îi spunea, descoperise un mijloc de a o face să câştige bani. După ce strânsese toate partiturile şi le inventariase, încercase să le vândă. Incredibil! Când se gândea că pe vremuri manuscrisele zăceau peste tot, pe sub pian, la bucătărie, îndărătul pernelor de la fotoliu... Îşi băgase în cap că asta putea fi ceva de valoare şi îi hărţuia pe editori. Cel mai surprinzător era că, din când în când, reuşea să-i convingă! În acest moment erau chiar doi editori concurenţi. Da, domnul însărcinat cu afaceri al ambasadei daneze se dovedea un vânzător al naibii de bun. Şi ştia să folosească limbajul juridic aşa încât să alcătuiască nişte contracte inatacabile. De altfel, negocia în numele văduvei – aceasta îi dăduse fără să ezite dreptul de a semna în locul ei. Uneori, când citea peste umărul lui scrisorile pe care le redacta, hohotea văzându-l evocându-l pe „dragul şi defunctul ei soţ”.

Sora ei a aprobat cu admiraţie apoi a adăugat:

— Şi în rest?

— Este foarte drăguţ, foarte la locul lui, foarte amabil.

Evident, nu avea nimic de-a face cu defunctul ei soţ. Trăia cu un „domn” care nu înjura, nu scuipa, nu râgâia, nu trăgea vânturi, care vorbea patru limbi străine fără să folosească vreodată un cuvânt vulgar şi care o ruga politicos să facă dragoste. L-a văzut gol? În nici un caz. Găsea acest comportament „liniştitor” şi foarte potrivit pentru „vârsta lui”. Totuşi i se întâmpla să se gândească nostalgic la grozăviile pe care le spunea celălalt, la nuditatea lui impudică, la dorinţa lui dezlănţuită, la diverse plăceri, inclusiv unele mai puţin demne de a fi povestite, în care o iniţiase.

— Îl iubeşti? a implorat-o sora ei mai mare.

— Desigur! a afirmat ea, iritată. Drept cine mă iei?

— Atunci de ce nu se însoară cu tine?

Agasată că sora ei mai mare îi punea întrebarea pe care ea însăşi şi-o punea în mod constant, i-a răspuns pe un ton care se voia impasibil:

— Ei, este elementar... Atunci când lucrezi în diplomaţie, este mai bine să rămâi holtei. Dacă te împovărezi cu o nevastă, nu mai eşti considerat o persoană mobilă, nu mai poţi profita de cele mai bune posturi.

— A, da?

— Da!

— Totuşi în Austria, se...

— Este danez.

— Desigur.

Ceea ce nu mărturisea, deşi ştia, era că un diplomat nu se însoară decât dacă statutul soţiei sale adăuga o strălucire suplimentară carierei sale. Or ea nu aparţinea unei familii de rang înalt, nu purta un nume nobil, era văduva unui obscur scârţa-scârţa pe partituri care fugea din faţa creditorilor.

— Cine mi-a spus oare că danezii sunt nişte amanţi foarte buni? a şoptit sora ei mai mare, languroasă, frecându-şi buzele pline cu degetul.

„Cine, cine?” s-a întrebat în gând mezina.

*

Acum până şi cele mai veninoase limbi erau obligate să admită că viaţa ei era o reuşită.

Soarele se oglindea în diamantul inelului. O izbucnire de lumină. Un hohot de râs. Se însurase cu ea! Îi trebuiseră douăzeci de ani, dar se însurase cu ea!

Departe, în parc, raţele pluteau ţanţoşe pe luciul de apă dintre sălciile plângătoare, de parcă domeniul le-ar fi aparţinut.

Stătea pe terasă pentru a-şi savura fericirea – avea să revină mai târziu în rândul invitaţilor.

Baroană! Cine ar fi crezut că va deveni baroană? La patruzeci şi şapte de ani! După ani de chin, trăsese lozul cel mare. Totuşi, la început totul era împotriva ei: vârsta, văduvia, doi băieţi, o sănătate precară, o situaţie financiară îngrozitoare

şi reputaţia nedreaptă de a fi o zăpăcită incapabilă să ţină o casă. Şi acum servitorii se înclinau înaintea ei! Mai mult, avuseseră parte de o ceremonie splendidă la catedrala din Presburg unde depuseseră jurămintele de credinţă, deşi el era protestant, iar ea, catolică. Ştia cât de mult se bucurau surorile ei pentru ea, dar îi făcea plăcere mai ales să se gândească la duşmance, la scorpiile care o credeau terminată... O, cum s-au mai înverzit aceste preţioase când au aflat de căsătoria ei!

Şi particula nobiliară! Nu purta numai un inel de căsătorie, purta şi o particulă nobiliară. Desigur, danezul o ironiza când i se spunea baroană şi numele lor era precedat de un „von”, repetându-i că titlul de cavaler pe care tocmai îl primise din partea statului reprezenta o distincţie onorifică, nu înnobilarea familiei.

— Tralalala! Te-au făcut cavaler, deci sunt o soţie de cavaler şi nimeni nu mă va împiedica să adaug particula de nobleţe care îţi lipsea.

Uneori avea chef să întâlnească persoane noi doar ca să-şi poată exhiba reuşita. Un public... Asta îi lipsea aici. Cochetul oraş Copenhaga, cu casele lui roşii, îi plăcea mult, desigur, dar nu era Viena! Oamenii zâmbitori şi calmi trăiau cu încetinitorul, preocupaţi să înghită bere ori să limpăie lapte acru.

„Nu te mai văicări şi nu mai da cu piciorul la noroc, te rog”, îşi ordona.

Nu simţea plictiseală, ci mai curând o langoare pe care nimic nu o grăbea. Era oare fiindcă încetase să se mai drogheze cu cafea, ultimul prost obicei care îi rămăsese din viaţa anterioară? Cu pramatia boemă, totul se putea întâmpla dintr-o clipă într-alta, rău sau bun, se întâmpla mereu câte ceva. Aici zilele erau identice. Agreabile, dar identice. Plimbare, lectură, tarot. Ansamblul se dovedea mai degrabă fad decât excitant, dar dacă acesta era preţul pentru bogăţie, nobleţe, siguranţă.

A oftat şi s-a alăturat invitaţilor care conversau în salon.

— Un muzician remarcabil, cu totul remarcabil! exclama soţul ei în mijlocul unui grup de bărbaţi.

„Iar? Devine insuportabil. Mă obligă să-i vorbesc de el de dimineaţa până seara. Facem un *menage à trois.* Oriunde merg, am doi soţi cu mine: primul despre care îmi vorbeşte cel de al doilea, al doilea care îmi vorbeşte despre cel dintâi.”

Diplomatul insista, agitându-şi mâinile:

— Copenhaga trebuie să-l descopere. Copenhaga trebuie să-i interpreteze creaţiile.

„Bietul de el! Încearcă să convingă oamenii să-i cumpere partiturile. E drăguţ din partea lui şi, când îi merge, îmi aduce şi ceva bănuţi. Fără îndoială că se străduieşte mai mult pentru mine decât pentru el, dar ar putea să se lipsească de toate astea de când a fost promovat iar salariul i-a crescut de patru ori.”

— Atunci când îi asculţi muzica înţelegi că omul acesta a fost un fel de înger, continua el în faţa auditorului fermecat.

„Ce tot spune? Nu am întâlnit niciodată un bărbat mai mârlan şi mai porc. Un înger? Se pare că nu a zărit sexul îngerului... care nu se gândea decât la regulat”.

— Da, e clar, era inspirat de Dumnezeu, spunea el. Poate că avea o ureche care auzea tot ceea ce îi şoptea Creatorul.

„Ce prost! Folosea şapte note ca să-l întruchipeze pe Isus, un păcătos, o femeie îndrăgostită sau una necredincioasă. Numai tehnică. Trucuri de muzician”.

— Eu, care am avut nefericirea să mâzgălesc versuri oribile în tinereţe, înainte să renunţ, ştiu să discern geniul, credeţi-mă. Doamnelor, domnilor, acel om compunea sublim.

„Papă-lapte! Nu mai vorbi despre el, devii ridicol. Poate că nu compunea aşa de rău, dar ce bine făcea amor!”

Şi icnind, lucru pe care fiecare l-a interpretat ca pe o emoţie provocată de evocarea defunctului ei soţ, a ieşit iar pe terasă.

*

Aşezată pe scaunul de piele, cu picioarele uşor desfăcute, rezemată de spătar, se consuma, în faţa pupitrului, cu tâmplele arzând, încercând să reziste evidenţei. Totuşi avea dovezi clare sub ochi.

Nu avea nici o îndoială. Cel de-al doilea soţ scria viaţa celui dintâi.

O biografie... Aşa se explica lucrul neîntrerupt de ani de zile, faptul că umplea casa de ziare, reviste, programe pe care le colecţiona în grămezi, că purta o corespondenţă cu cei care îl cunoscuseră pe muzician, chiar şi cu balaurul de cumnată-sa – ceea ce ea îi interzisese totuşi. De-asta îi plăcea atât de mult să discute cu ea despre trecut. Ce trădare! În timp ce ea crezuse că este vorba despre curiozitatea afectuoasă a unui amant pentru tinereţea amantei sale, un scriitor căutând informaţii se folosise de ea.

Celălalt... mereu celălalt... Era mult mai prezent mort decât când era viu.

Copleşită, răvăşi foile manuscrisului. „Ce viciu îl împinge să refacă viaţa mea în braţele altuia?" Scoase o pagină la întâmplare.

„Căsnicia lui a fost fericită. Era o femeie blândă şi sensibilă care a ştiut să-l înţeleagă şi să-l iubească. Ea îl admira pe acest artist eminent şi ştia cum să răspundă firii lui, ceea ce i-a permis să îi câştige încrederea. El o adora, îi mărturisea tot, până şi cele mai neînsemnate greşeli. Ea îl recompensa prin tandreţea şi grija ei constante. Şi astăzi ea recunoaşte: cum să nu-i ierţi tot şi să nu fii cu totul a lui câtă vreme era atât de bun?"

În ciuda supărării, a zâmbit. Naiv, povestea întâmplările aşa cum i le istorisise ea. Înghiţise gogoşile. Cu prilejul discuţiilor, fără să se sinchisească de adevăr, îşi zugrăvea purtarea aşa cum ar fi trebuit să fie mai degrabă decât aşa cum fusese, atribuindu-şi cel mai bun rol. De ani de zile, se descria aşa cum actualului ei soţ i-ar fi plăcut să se comporte faţă de cel de dinainte. Pentru ea, mai înainte de toate, era vorba să îi placă celui alături de care trăia, să-i justifice şi chiar să-i inspire iubirea. De fapt, revizita fosta căsnicie sub privirea soţului ei ca să îl mulţumească.

Citind rândurile următoare, a avut confirmarea că i se făcea un portret măgulitor.

— Măcar o să-i închidă gura îngrozitoarei mele cumnate!

Prin această exclamaţie s-a surprins acceptând insolitul proiect editorial. De fapt, această biografie îi era de folos... Curios lucru – din cauza agitaţiei provocate de danezul ei –, se

vorbea mai mult despre defunctul ei soţ, i se cântau lucrările, unii muzicieni îl recunoşteau drept precursor, chiar dacă era vorba despre profesorii băieţilor lui! Ce modă sucită. Cu toate acestea, nu trebuia să-şi facă iluzii: nu va ţine mai mult decât un puseu de febră. Era deja o muzică a trecutului, iar oamenii o ascultau pe cea de astăzi. Nu-i puteai schimba. În pofida acestui reviriment, uitarea avea să acopere foarte repede totul.

Iar dacă cineva s-ar fi aplecat asupra cazului său, această biografie nu reproducea ororile pe care minunata ei familie găsise de cuviinţă să le spună despre ea.

O siluetă se strecură în spatele ei.

— Îmi răscoleşti prin hârtii?

S-a ridicat şi l-a îmbrăţişat.

— Dragul meu, e minunat ce faci.

— A, da? s-a întrebat el cu îndoială.

— Ştii, ar fi fost mândru de tine.

În loc să-i răspundă, el roşit, pieptul i s-a umflat de plăcere, iar ochii i s-au umezit.

„Ar fi fost mândru de tine." L-a privit şi a constatat că această propoziţie îi provoca o emoţie mai intensă decât cea a zilei în care fusese făcut baron. Sau în care se căsătoriseră.

*

— Ba da, mamă, crede-mă...

— Nu, imposibil, este grotesc!

— Îţi jur. M-a rugat să intervin şi pe lângă mătuşa.

— Mătuşa ta? Tot te mai vezi cu ticăloasa aia?

— Mamă, toată lumea ştie că mă adoră.

— Fiindcă vede în tine pe fiul fratelui său, dar uită că eşti şi fiul meu. M-a urât de la bun început.

— Mamă.

— N-are a face! Nu asta e problema! Deci tu spui că...

— Da, tatăl meu vitreg mi-a spus că ar dori să fie înmormântat alături de tine în mormântul lui tata.

— Ce coşmar!

Revoltată, furioasă, cu părul vâlvoi, s-a năpustit spre biroul soţului ei, hotărâtă să rupă această tăcere politicoasă cu care îi acceptase până atunci toate extravaganţele. Adeseori

avea impresia că formează un triunghi amoros, cel de-al doilea soţ al ei era pasionat de cel dintâi, dar de data aceasta întrecea măsura. În mijlocul unui cavou, cel dispărut nu mai era o amintire, devenea un trup. Urmau să se întâlnească toţi trei, ea şi cei doi soţi ai ei, zăcând pentru totdeauna în aceeaşi criptă.

Când a intrat în încăpere, l-a găsit zăcând şi gâfâind pe covorul persan.

— O, draga mea... ai venit la timp.

I se făcuse iarăşi rău – i se întâmpla tot mai des de ceva timp. Nu era de mirare că devenise obsedat de moarte şi de monumente funerare.

În timp ce se apropia de el, faţa i s-a luminat. Bietul om! Cât de mult o iubea. Ochii lui banali străluceau de bucurie privindu-şi soţia.

A uitat imediat de mânie şi nu s-a mai gândit decât cum să-l ajute, ridicându-i capul, făcându-i aer cu evantaiul ca să-l răcorească, să-i permită să îşi recapete suflul.

Nu mai conta povestea cu mormântul, avea să-i vorbească mai târziu, de îndată ce va găsi un moment potrivit.

L-a întins pe sofa, l-a înconjurat cu perne. Liniştit, îşi revenea.

— M-ai speriat, i-a reproşat ea cu blândeţe.

— Iarba rea nu piere.

„Aşa să fie! Nu am chef să fiu văduvă pentru a doua oară.”

S-au ţinut multă vreme de mână privind lumina roşiatică a apusului de soare. Apoi el s-a întors spre ea şi cu o privire serioasă i-a spus:

— Aş vrea să îţi spun ceva care nu-mi dă pace.

„Ah! Iar o să mă omoare cu cavoul şi, dată fiind starea lui, nu am cum să-l contrazic.”

— Da, dragul meu? i-a răspuns cu voce calmă.

— Poartă-i numele.

— Poftim?

— Ia numele fostului tău soţ.

Cu ochii plin de lacrimi, a simţit că se sufocă.

— Ce spui? Mă alungi?

— Nu, draga mea, te iubesc mai mult ca niciodată. Aş vrea

pur şi simplu ca în societate, ca să evoci geniul lui şi iubirea mea totodată, să te recomanzi Constanze von Nissen, văduvă Mozart.

O inimă sub cenuşă

— Zău, nașă, nu ești obligată să pierzi fiecare partidă...

Adunându-și așii și valeții, băiatul cu tricou de culoarea cireșei și-a privit mătușa cu blândețe. Aceasta a fremătat de indignare, pe jumătate prefăcută și pe jumătate sinceră.

— Să știi că nu o fac înadins. Fie nu mă pricep, fie ești tu foarte bun.

Jonas a zâmbit, nu foarte convins, și a început să amestece cărțile.

Alba se uita la adolescentul slab, cu brațe lungi, cu mâini subțiri, așezat turcește pe covorul de lână: deși era un jucător priceput, nu avea dexteritatea celor obișnuiți să joace cărți; nici rapid, nici precis, nici măcar tentat să facă gesturi largi care impresionează fetele, le amesteca indiferent.

Ea aprecia faptul că el nu cădea în capcanele tinerilor. Cu o grație nonșalantă, evita trucurile obișnuite, dorința de a epata. Rămânea politicos. Nu ar fi deprins vreun gest necuviincios nici dacă ar fi fost crescut de cei mai răi escroci.

A izbucnit în râs.

— Mă întreb dacă vreunuia dintre noi chiar îi place să joace.

Intrigat, Jonas a înălțat fruntea, iar părul blond și bogat i s-a unduit.

— Cum ar fi să ne dăm seama într-o zi că nici unuia dintre noi nu îi place să joace toci sau belotă, dar că se preface pentru a-l mulțumi pe celălalt? a explicat ea. El a oftat:

— Dar să știi că mi-ar plăcea un lucru făcut de dragul tău.

Declarația adolescentului a înduioșat-o. Ce frumos era, cu buzele lui pline, la fel de roșii ca tricoul...

— Și mie la fel... a șoptit Alba luptând împotriva emoției.

Oare de ce nu erau bărbaţii asemenea lui? Puri, simpli, atenţi, generoşi, lesne de iubit. De ce se înţelegea mai bine cu nepotul ei decât cu propriul fiu? A scuturat capul ca să alunge aceste gânduri şi a strigat:

— Eşti un vrăjitor!

— Eu?

— Sau un magician.

— A, da? Şi ce magie am făcut?

Aplecându-se, l-a ciupit de nas înainte să răspundă:

— Ai furat inimi.

În aceeaşi clipă Alba a avut impresia dezagreabilă că nu a găsit tonul potrivit, fără îndoială pentru că se străduia să zâmbească sau exagera cu veselia.

Privirea lui Jonas s-a întunecat. Chipul i s-a crispat.

— Uneori chiar aş vrea, a şoptit el, cu un rictus amar în colţul gurii, întorcând ochii spre fereastră.

Alba a tresărit. Ce tâmpită fusese! Tocmai înţelesese prostia imensă a afirmaţiei „Furi inimi!" Exact ceea ce nu trebuia să-i spună unui băiat care...

S-a ridicat cu tâmplele zvâcnind, brusc stăpânită de dorinţa de a o lua la fugă. Trebuia să creeze o diversiune! Să şteargă gafa. Să nu-i lase timp să se gândească la nenorociri...

A ţâşnit spre fereastră.

— M-am plictisit de cărţi! Ce ai zice de o plimbare?

A privit-o surprins.

— Prin zăpadă?

— Da.

Era încântată de surpriza lui. Propunându-i să iasă, nu se purta ca foarte prudenta lui mamă care îl ţinea în pântecele călduţ al casei.

— Naşă, o să alunecăm...

— Sper!

— Gata! Vin!

La fel de nerăbdători precum nişte câini scoşi la plimbare, Alba şi Jonas au luat la cotrobăit dulapurile şi, imediat ce au găsit haine potrivite, şi-au pus hanorace, mănuşi călduroase şi cizme îmblănite şi au ieşit în grabă afară.

Frigul i-a întâmpinat viguros, tonic, la înălţimea

aşteptărilor lor.

Au înaintat pe potecă ţinându-se de braţ.

Era o dimineaţă strălucitoare. Soarele lumina un cer fără nori. În jurul lor, zăpada făcea să dispară stâncile, iazurile, drumurile, poienile; totul era alb, falezele şi dealurile, o albeaţă în care erau încrustate câteva case, o albeaţă pe care o zgâriau, ici acolo, pâlcuri de mesteceni pitici, o albeaţă sfâşiată de ascuţişurile negre ale pâraielor.

Sub ei, marea îşi arunca răsuflarea, un iz puternic de sare şi de alge, un miros alimentat de imensitate.

Jonas a tresărit.

— Ce crezi: suntem la începutul primăverii sau la sfârşitul iernii?

— 21 martie este doar mijlocul iernii. Soarele se ridică, dar barometrul nu. Mai sunt geruri şi ninsori.

— Îmi place atât de mult ţara mea! a exclamat Jonas.

Alba a zâmbit. Ce termen de comparaţie are acest băiat, care nu şi-a părăsit niciodată insula? Entuziasmul lui exprima altceva: că iubea viaţa, că se bucura să trăiască deşi, dacă te gândeai la clima locală, trecea prin momente grele.

A sunat un mobil. Cu mişcări încetinite din cauza mănuşilor, Jonas a răspuns şi l-a salutat pe Ragnar, prietenul său.

Ascultându-l, a pălit.

Alba s-a neliniştit.

— Ce se întâmplă?

— Eyjafjöll s-a trezit.

— Ce? Vulcanul?

— În noaptea asta...

Jonas şi-a reluat conversaţia cu Ragnar, ascultând ce îi spunea acesta. În acel minut, Alba s-a panicat: „Căsuţa”! Casa copilăriei lor, a ei şi a surorii sale, se găsea în regiunea dominată de Eyjafjöll. Suferise din cauza mişcărilor seismice? A şuvoaielor de lavă? A ploii de cenuşă?

Se agita sub privirea lui Jonas, călcând zăpada, copleşită de spaimă. Vulcanul dormea de două secole, şi în timpul acestui somn generaţiile familiei sale trăiseră în căsuţa de lemn cu acoperişul de lut şi iarbă. Desigur, pentru mama şi

pentru sora ei, căsuţa devenise un loc unde petreceau vacanţa şi unde stăteau treizeci de zile pe an, departe de oraş, dar acele zile erau minunate, impregnate de trecut, de istoria seculară a Ólafsdóttir.

Jonas a închis şi s-a grăbit să îşi informeze mătuşa:

— S-a instituit starea de urgenţă. A fost o erupţie în valea Fimmvörđuháls. Locuitorii din satul Fljótshliđ vor fi evacuaţi din cauza inundaţiilor.

— Inundaţii?

— Zăpada şi gheaţa se vor topi din cauza lavei, naşă. Acum se mai liniştise: căsuţa nu era în acea regiune! Gândindu-se la asta, şi-a dat seama că trecuse cu vederea soarta fermierilor. Fiindcă locuinţa rămânea pustie de-a lungul anului, generalizase prosteşte, ignorându-i pe ceilalţi islandezi, instalaţi în împrejurimi. Munca lor era în pericol.

— Ai vreo idee despre consecinţe? a întrebat ea.

— Geologii spun că va dura ceva.

— Am să merg acolo. Mâine o pornesc la drum.

I-a luat braţul lui Jonas cu vioiciune, ca şi cum l-ar fi luat cu ea în călătorie.

Câţiva metri, băiatul a mers în ritmul său, apoi l-a simţit că începe să gâfâie, că rămâne în urmă.

S-a întors: Jonas, foarte palid, cu buzele strânse, expira fuioare de abur.

— Ţi-e rău, Jonas?

— Eşti mult prea rapidă pentru mine.

„Se opreşte mai des decât înainte, lucrurile se înrăutăţesc”, şi-a spus ea. „Am făcut o prostie propunându-i să iasă? Katrin are dreptate să îl ţină închis în casă. Să ne întoarcem repede. Mă rog, nu repede, ci cât mai încet cu putinţă.”

Odată ajunşi acasă, Alba a propus să bea o ciocolată caldă. La o ceaşcă aburindă, în bucătăria cu blaturi de oţel neted, şi-au reluat pălăvrăgeala.

— Nu ar trebui să spun asta, dar îmi plac catastrofele naturale.

— Eşti nebun?

— Îmi place să văd că natura e puternică, că ne umileşte, că ne aminteşte puterea ei, că ne pune la punct.

— Atunci, bun venit: Islanda este ţara unde trebuia să te naşti.

— Crezi, naşă, că putem alege? Crezi că sufletul nostru survolează lumea, o observă iar apoi decide: „Am să cobor acolo, pe acel petic de pământ, în familia aceea fiindcă mi se potrivesc”?

— Unii asta susţin.

— Sunt sigur. Eu şi îngerul care se ocupă de mine am considerat că tu şi cu mama sunteţi singurele persoane capabile să primească aşa o pleaşcă.

Alba a roşit. Nu ştia dacă adora sau detesta ceea ce tocmai spusese nepotul ei, iar asta o bulversa. Jonas o deconcerta din ziua în care venise pe lume, când, la maternitate, îl primise din braţele lui Katrin, epuizată, şi l-a putut privi. Încă din primul său minut de viaţă, băiatul hotărâse că va avea două mame, surorile Ólafsdóttir. Şi amândouă au fost de acord. Uneori, necunoscuţii se mirau că există o legătură atât de intensă între nepot şi mătuşă, dar aceasta venea de la sine. Când, opt ani mai târziu, a născut şi ea un băiat, pe Thor, Alba şi-a păstrat rolul de a doua mamă a lui Jonas.

De afară s-a auzit un claxon. S-au încruntat. Cine venea atât de devreme?

Katrin a pătruns în încăpere, volubilă, cu obrajii roşii, zdrăngănindu-şi nenumăratele chei pe care le avea mereu în buzunar.

— Întâlnirea de dimineaţă a fost anulată; şi şedinţa de după aceea. Am profitat să vin să vă văd. Aţi aflat, nu?

— Eyjafjöll?

— S-a trezit după o sută optzeci şi şapte de ani! Cum să te trezeşti după o sută optzeci şi şapte de ani de odihnă?

— Sau cum poţi să dormi timp de o sută optzeci şi şapte de ani? a şoptit Jonas.

Surorile s-au privit una pe alta. Alba a răspuns întrebării lui Katrin înainte ca aceasta să fi apucat să deschidă gura.

— Mă duc mâine. Am să văd care e situaţia şi ce pericole ameninţă căsuţa.

— Mulţumesc, Alba. Căsuţa, dacă...

Katrin a tăcut, Alba nu i-a continuat fraza. Nu au îndrăznit

să spună că, odată cu dispariţia căsuţei, familia ar suferi în mod simbolic. Deja nu mai erau decât nişte surori, că fiecare născuse doar un copil, iar Jonas mai avea puţin de...

— Vii cu mine în camera mea? Aş vrea să îţi arăt nişte lenjerie de corp pe care am cumpărat-o de la Paris.

Lucrând pentru Comitetul Internaţional al Crucii Roşii, Katrin călătorea mult, mai ales în Europa de unde aducea cadouri pentru sora şi pentru fiul ei.

— Ah, voi şi lenjeria voastră! E o fiţă de fete mania pentru dantele... a bombănit Jonas.

— Mai aşteaptă vreo doi ani şi ai să vezi că lenjeria fetelor este şi o fiţă pentru băieţi.

S-au retras la etaj, în camera lui Katrin, au închis uşa şi s-au aşezat pe pat. Evident, Katrin nu avea de arătat nici sutiene şi nici chiloţi, s-a folosit de înţelegerea dintre ele ca să poată vorbi fără martori.

— Alba, sunt foarte neliniştită. Ieri Jonas a fost supus unor investigaţii multiple la spital. Am primit în dimineaţa asta un raport alarmant de la doctorul Gunnarsson: malformaţia cardiacă s-a accentuat, inima lui Jonas riscă să se oprească în curând.

— Înţeleg. La cincisprezece ani nu este capabil să depună efort fizic, ca un bătrân.

— Gunnarsson crede că trebuie să primească un transplant cât mai repede. Dacă nu...

— Katrin, repeţi asta de luni de zile! Ce putem face?

— Jonas este înscris pe o listă de aşteptare, dar nu există donatori. Suntem în Islanda, o ţară cu trei sute de mii de locuitori!

— Atunci inima pe care o va primi nu va fi neapărat islandeză. Adu-ţi aminte că profesorul Gunnarsson ne-a explicat că în zilele noastre inima se poate transporta cu avionul...

— Teoretic; practic, lucrurile stau altfel: organele donate călătoresc în interiorul ţării sau al unei ţări limitrofe. Niciodată de pe un continent pe altul. Încă şi mai puţin de pe continent pe o insulă sălbatică situată hăt departe. Jonas o să moară, Alba, Jonas o să moară dacă nu facem ceva. Mă întreb...

Alba a înţeles unde bătea Katrin. Își cunoştea sora: calculată. Bună, generoasă, având cele mai bune intenţii, dar calculată. Înzestrată cu o minte de tactician, conduce o discuţie intimă ca pe o şedinţă de profesionişti.

— Da? a insistat Alba.

— Ar trebui să mergem în Europa. Să îl mutăm pe Jonas la Paris ori la Geneva. Acolo, matematic sunt mai multe şanse să găsim un donator compatibil.

În aceeaşi clipă, Alba a intuit ceea ce sora ei îi dezvăluia şi ceea ce îi ascundea:

— Noi? Explică? Noi, adică Jonas, tu... şi cu mine?

— Desigur.

— Vrei să vin cu voi în Europa?

— Da, te rog. Până ce Jonas va primi transplantul. Fiindcă eu voi călători mult în continuare.

Alba a fulgerat-o cu privirea.

— Nu eşti singura care munceşte! Desigur, nu sunt un înalt funcţionar internaţional, cu toate acestea şi eu trebuie să-mi câştig existenţa.

— Alba, un artist ca tine este mai liber decât mine. Poţi să faci ilustraţiile pentru cărţile de copii oriunde.

— Adevărat. Dar îţi dai seama că am un soţ.

Katrin a plecat privirea.

— Şi, în al doilea rând, am un fiu, un adolescent care, în felul său, îmi dă tot atâtea motive de îngrijorare cât Jonas?

Katrin a rămas cu privirea în pământ apoi a şoptit cu o voce tremurândă – vocea ei adevărată, fragilă, care nu avea nimic de a face cu cea autoritară, de femeie angajată în politică:

— Nu îţi cer asta din egoism, Alba, nici pentru a mă convinge că sunt mai importantă decât tine. Îţi cer asta pentru că singură nu voi reuşi. Ţi-o cer pentru ca operaţia să fie posibilă. Pentru că tu deţii soluţia. Pentru Jonas, Alba, numai pentru el.

Alba s-a gândit la Jonas şi brusc, eternul conflict care o despărţea – o lega – de sora ei adorată a trecut în plan secund. Un sentiment de urgenţă i-a uscat gâtul. Jonas risca să moară.

— Am să mă gândesc.

Alba şi-a sărutat sora pe frunte şi s-a ridicat.

— Îţi jur că mă voi gândi la asta. Dacă i s-ar întâmpla ceva lui Jonas al nostru, eu...

Fraza s-a stins.

În acel moment Katrin a ştiut că Alba se hotărâse.

— Ai observat că îţi vorbesc?

Alba, din pragul camerei, îi vorbea lui Thor, fiul ei de paisprezece ani care îşi privea computerul fără să-şi arunce ochii asupra degetelor care se mişcau rapide, uşoare, cu virtuozitate pe comenzile jocului. Prins într-o luptă virtuală, părea să nu-şi fi dat seama de prezenţa mamei sale.

Aceasta a continuat pe un ton şi mai acru:

— Care este problema ta? Eşti surd? Eşti prost? Ai uitat că de mic ştii să vorbeşti islandeza?

Thor tot nu reacţiona, cu ochii fixaţi pe ecran şi căştile pe urechi. De luni de zile Alba nu-şi văzuse fiul decât albăstrui pentru că, închis în acea încăpere, nu primea decât lumina turcoaz a computerului său.

— Sau ai părăsit specia umană? Te-ai mutat în lumea ta virtuală... Thor, cu tine vorbesc!

Urlase.

Indiferent, îşi canaliza întreaga energie spre joc.

Reproşându-şi mustrările, a continuat pe un ton mai calm, care totuşi, fierbea de iritare:

— Thor, tu nu mai aparţii familiei tale. Am impresia că nu mai am fiu.

Thor s-a tras îndărăt strigând:

— Rahat!

Apoi, reaşezându-se, a început să pianoteze tastele încordat, contrariat.

Supărarea Albei s-a transformat în ironie:

— Vai, dragule, ce se întâmplă? Ai fost atacat de un monstru cu blană verde? De un cavaler din Evul Mediu? De un soldat de pe planeta Zunugol?

Thor a apăsat pe un buton de pe tastatură şi a pufnit de bucurie, victorios.

Alba s-a prefăcut că aplaudă.

— Bravo, tocmai ţi-ai crescut imunitatea aşteptând nemurirea... Evident, este mai util să reuşeşti într-o lume care nu există decât în cea reală, mai esenţial să căsăpeşti duşmani fictivi decât să îţi asculţi mama.

Cum Thor îngâna o melodie, încântat de lovitura pe care tocmai le-o dăduse adversarilor, Alba a explodat.

— Regret că nu trăim în Statele Unite deoarece acolo aş avea dreptul de a purta o armă. Iar în acest moment mi-aş îndrepta pistolul spre tine, ţie ţi-ar fi frică să nu te omor, ai face pe tine în pantaloni şi noi am putea, în sfârşit să stăm de vorbă! Da, Thor, cu o armă aţintită asupra ta, ai fi obligat să îţi priveşti mama!

O mână a prins-o pe Alba de talie, o gură i-a atins gâtul, nişte şolduri s-au lipit de fesele ei.

— Alba, îţi dai seama ce spui? i-a şoptit Magnus la ureche.

— Da! Ă... nu.

Mirosea bine... Ştiind că se va înmuia repede datorită îmbrăţişării binefăcătoare a soţului ei, a mai aruncat o ultimă frază înveninată.

— În orice caz, când povestesc ceva, îmi dau mai bine seama decât el.

Au privit adolescentul care, plonjat într-o lume virtuală, nu le acorda nici o atenţie.

— Nu avem un fiu, ci un peşte într-un acvariu. Iar eu detest peştii!

— Alba, relaxează-te!

Sub pretext că vrea să o liniştească, a început să-i maseze sânii. Deşi mari, degetele lui cu mişcări delicate se opreau asupra celor mai sensibile puncte. „Ce egoist! N-are chef să mă liniştească, nu se gândeşte decât cum să mi-o tragă!” A fost ispitită să-l respingă când două lucruri au oprit-o: vederea deprimantă a lui Thor pianotând frenetic pe tastatura computerului şi mirosul soţului ei, abur de pară coaptă şi iute care, din prima zi, a înlănţuit-o de trupul lui puternic, musculos, atrăgător din punct de vedere sexual.

Ca nişte copii care se ascund de părinţii lor, au dispărut în dormitor. Oricum, şi dacă ar fi ars casa, Thor tot nu şi-ar fi dat

seama...

După giugiuleli şi un duş, Alba şi-a regăsit puterea de a înfrunta viaţa cu zi de zi şi a anunţat veselă că va pregăti cina.

Când pastrama de miel şi cartofii cu sos béchamel au fost gata, i-a chemat pe Thor şi pe Magnus. Magnus a apărut imediat, dar Thor nu s-a prezentat.

— Poţi, te rog, să vezi dacă fiul tău nu a murit cumva?

Magnus s-a dus în camera lui Thor, i-a cerut să vină la masă, s-a întors, a luat loc şi s-a pregătit să mănânce. Încrezătoare, s-a aşezat în faţa lui, aşteptând înainte să servească.

— Te-a auzit?

— Aşa cred.

— A înţeles?

— Nu ştiu.

— Nu te îngrozeşte să ai un zombie în loc de fiu?

— Criză de adolescent. E clasic. O să se aranjeze.

— Ce ştii tu? Pe vremea noastră nimeni nu avea computer.

— Aveam ţigările, iarba, alcoolul.

— Doar nu vrei să spui că fiul nostru se droghează cu informatica?

— Ba, da, într-un fel.

— Şi nu reacţionezi?

Magnus s-a strâmbat, evaziv, mormăit, apoi, sastisit, a luat lingura şi s-a servit.

— Ce faci? Nu-l aştepţi pe Thor?

— Mi-e foame.

— Abandonezi regulile noastre de viaţă?

— Ascultă, Alba, Thor mă scoate din răbdări, iar tu începi să mă enervezi.

După ce a rostit aceste cuvinte care se voiau definitive, a dus carnea la gură.

În faţa unei asemenea mârlănii, în capul Albei se ciocneau mii de idei: „Când vrea să se culce cu mine, e mult mai politicos”, „I se rupe de educaţia fiului nostru”, „Maimuţoi nenorocit, nu te gândeşti decât la burtă şi la sculă”, „Uneori îl urăsc”, „Dacă urc în camera lui Thor, îl bat”...

A ţâşnit de pe scaun, a ieşit pe hol, a deschis uşiţa tabloului electric şi, cu un gest sec, a oprit curentul.

Apartamentul s-a cufundat în întuneric. A urmat o secundă densă, bogată, intensă, savuroasă pentru Alba, care şi-a redobândit respectul.

Apoi a auzit o smiorcăială de adolescent:

— Rahat! Ce se întâmplă?

„Ce voce oribilă! Nazală... cu scăpări între tonul grav şi cel ascuţit. Nu este vocea fiului meu."

— E o pană de curent!

„Şi ţipă din camera lui fără să se mişte, molusca asta!"

— Alo! E o pană de curent! Alo! E cineva aici?

„Cred că un copil normal şi-ar fi strigat tatăl sau mama. El întreabă dacă este cineva, de parcă ar locui la străini."

— Hei? E cineva care să repare siguranţa?

„Ia mai du-te naibii, puiule."

Thor a ieşit din camera lui şi a înaintat pe coridorul întunecat. Când şi-a zărit mama, a oftat:

— Ar cam fi cazul.

— Să ce?

— S-o repari.

— Crezi că pentru asta sunt aici?

Adolescentul a deschis gura. „Hotărât lucru, nu-l dă mintea afară din casă."

— Da, da, Thor, ai auzit bine: cam cine crezi tu că sunt? Mama ta, sau cea care dă drumul la curent, cea care plăteşte factura şi care va apăsa pe buton ca să poţi tu să o ştergi la jocul pe calculator?

Thor era uluit. Alba a hotărât să profite:

— La masă. Am ceva să vă rog, pe tine şi pe tatăl tău.

Thor a scos un sunet obscen apoi, încăpăţânat, s-a apropiat de contor ca să apese pe butonul verde. Alba i-a oprit braţul.

— Nu pune mâna, este siguranţa mea!

— Te-ai dilit?

— Cum de ţi-ai dat seama? De când? A trecut cel puţin o lună în care nici nu m-ai privit, nici nu mi-ai vorbit.

Thor a încercat să ajungă din nou la tabloul electric. De

data asta Alba l-a lovit rapid peste mână. Thor a sărit îndărăt, masându-şi încheietura.

— Dar... m-ai lovit!

— Da, şi mă bucur că ai observat!

— Nu m-ai mai lovit niciodată până acum!

— Într-adevăr, poate că am greşit. O luăm de la capăt?

Thor şi-a dus cealaltă mână la frunte ca să arate că Alba o luase razna şi a făcut cale întoarsă.

— Thor, unde te duci?

— Merg să îmi iau nişte lucruri din cameră.

— Thor, am ceva de discutat cu tine şi cu tatăl tău.

— Nu mai rămân într-o casă în care sunt lovit. Alba a alergat în sufragerie şi i-a spus lui Magnus:

— Fă ceva!

Magnus, cu faţa posomorâtă, a strigat cu o voce leneşă, insuficient de fermă:

— Thor, unde te duci?

— La bunicul.

Alba şi-a zgâlţâit soţul de umăr.

— Nu-i da voie! Interzice-i!

Magnus a oftat.

— Mama ta şi cu mine nu prea suntem de acord...

Thor a trecut pe hol şi a şuierat:

— Cu atât mai rău. Salut!

Uşa s-a închis cu zgomot.

Furioasă, Alba l-a ironizat:

— Bravo! Ce tată! Câtă autoritate!

— Dă-mi pace, Alba. Crezi că tu eşti mai brează, tu care eşti isterică şi îţi ameninţi fiul că îţi vei cumpăra o armă, care îi opreşti curentul electric! N-am văzut de când sunt un comportament mai tembel.

S-a ridicat lăsând să cadă scaunul în urma lui.

— Unde pleci? Magnus, îţi interzic să pleci! Unde pleci?

— La sala de sport. Am să mănânc un sandviş acolo. Apoi am să alerg, ca să uit infernul pe care îl trăiesc aici.

Uşa s-a închis pentru a doua oară cu zgomot.

Alba s-a prăbuşit pe scaun, ţinându-şi capul între mâini.

— Of, Jonas, cât de fericiţi vom fi noi doi în Europa...

A doua zi, drumul pe coastă a fost de ajuns ca să o reconforteze. Pe măsură ce camioneta trecea dealurile, Alba simţea că se uneşte cu lumina, că se topeşte în natură.

În jurul ei era o simfonie de nuanţe de albastru, oceanul întins la orizont, albastrul violet al cerului, opalinul gheţii, cobaltul pâraielor, cenuşiul rocilor, albastrul deschis al gudronului şi, în fine, dominantă, deşi subţiată, nuanţa de bezea a zăpezii.

La radio erau ştiri despre erupţie: continua, craterele de lavă se înmulţeau dar, pentru moment, pericolul nu părea să se fi intensificat.

Când a părăsit Autostrada 1 care înconjura Islanda, folosind drumuri care nu fuseseră deszăpezite, a riscat de mai multe ori să rămână cu roţile prinse în zăpadă, a înaintat prin troiene cât de mult a putut, apoi, când şi-a dat seama că putea să rămână înţepenită, a oprit motorul şi s-a decis să continue drumul pe jos.

După vreo optzeci de paşi, a observat că nu are mobilul în buzunar. A făcut cale întoarsă, s-a uitat în maşină, a scotocit printre banchete: nimic.

Un strigăt i-a ieşit printre buze. Ce pleaşcă! Nimeni nu o va putea contacta astăzi. Liberă, despovărată! Neglijenţa ei îi oferise o adevărată zi de singurătate. Putea să dispună cum dorea de timpul ei.

Cu inima uşoară şi-a reluat ascensiunea, reamintindu-şi de exaltarea din copilărie, senzaţia de a fi minusculă în faţa naturii imense, eliberată, fără să o poată găsi cineva, în pericol... Un deliciu.

De bucurie, inima îi bătea şi mai tare.

Zăpadă, stânci, muşchi, noroi, lavă fărâmiţată, pământul emitea diferite zgomote familiare sub bocanci.

O oră mai târziu, a zărit căsuţa, ghemuită ca un cuib printre stânci. Se ridica neatinsă.

În acea clipă, Alba şi-a spus că exagerase pericolul erupţiei, aflată destul de departe de acest loc; fără îndoială îşi inventase un pretext ca să vadă casa...

Briza o mângâia, mai mult o respiraţie a aerului decât o adiere de vânt. S-a oprit pentru a contempla peisajul.

Inspirând profund, era convinsă că aici îi este locul. Islanda nu era capătul lumii, cum pretindeau americanii şi europenii, ci punctul în care se concentra lumea, o lume alimentată de vânturi care veneau atât de la Polul Nord cât şi din Africa, din Alaska şi din Rusia, un pământ dorit de păsările migratoare, de rândunele de mare, de raţe şi de gâşte, un pământ unde se opreau, după o lungă călătorie, buştenii plutitori veniţi din Norvegia.

Casa o aştepta, faţada ei de un roşu sângeriu contrastând cu cenuşiul dealurilor austere.

Băgând cheia veche şi grea în broască, Alba a constatat că tencuiala se cojea sau se sfărâmiţa. O idee pentru la vară... O să îl roage pe Jonas să o însoţească, se vor distra mult renovând vechitura asta – în fine, dacă Jonas va primi transplantul.

Uşa s-a deschis greu din cauza lemnului înţepenit de ger, apoi Alba a intrat în casă redescoperind mirosul de ulei de lampă, de şuncă agăţată deasupra chiuvetei, de fân din saltelele pe care le scoteau vara şi pe care stăteau ore întregi bucurându-se de ziua polară.

Ca să nu moară de frig a făcut un foc zdravăn, apoi a făcut puţină ordine. Fără să îşi dea seama, ziua a trecut.

Dacă nu ar fi simţit nevoia să cureţe o lampă suspendată nu ar fi observat că afară se înserase de ore bune. Ca de fiecare dată când ajungea la căsuţă, nu simţise că se dusese amiaza! Să fie oare fiindcă reintra în timpul copilăriei, acea perioadă meditativă care se desfăşoară la nesfârşit, asemenea unei umbre a eternităţii?

A mai profitat de escapada ei, nemişcată, izolată în mijlocul imensităţii tenebroase de pâlpâirea roşiatică a flăcărilor.

La ora opt a stins focul, s-a asigurat de mai multe ori că nu au rămas tăciuni în cenuşă, apoi, regretând, a închis uşa şi s-a îndreptat spre locul unde îşi lăsase maşina. Drumul s-a dovedit mai greu de străbătut decât la dus, fiindcă în bezna de cerneală nu mai vedea pe unde păşeşte.

De îndată ce s-a urcat în maşină şi s-a încălzit, a aprins radioul şi a demarat.

Un buletin de ştiri dădea informaţii despre erupţie,

autoritățile anunțau că se ridica interdicția accesului spre vulcan, ceea ce era un semn că situația se ameliora.

Alba a mers fără grabă, lăsând gândurile să-i hoinărească în voie. Când noaptea a acoperit peisajul, s-a imaginat la Geneva – Katrin avea o sumedenie de relații la sediul Crucii Roșii – într-un apartament cu vedere spre lac, în timp ce îl îngrijea pe Jonas după operație. În fond, sora ei avea dreptate, nu exista nici o problemă din punct de vedere profesional, desena la fel de bine în Elveția ca și la Reykjavik. Iar în ceea ce îi privește pe soțul și pe fiul ei... nu meritau să rămână cu ei. S-a distrat numindu-i Thor Indolentul și Magnus Lașul.

La întoarcerea în oraș, ca să își sublinieze independența, a zăbovit să bea o cafea cu frișcă într-un bar de noapte apoi s-a hotărât să se întoarcă. Observaseră Magnus și Thor absența? Magnus pentru că trebuise să pregătească cina, dar Thor...

Trăgea de ușa grea de sticlă din hol când a auzit o portieră de mașină trântită, pași grăbiți și numele ei strigat în noapte:

— Alba!

Întorcându-se, a văzut-o pe Katrin cu fața schimonosită de plâns, care se îndrepta spre ea clătinându-se.

— Alba... Alba...

Când a fost lângă sora ei, Katrin s-a prăbușit în brațele ei incapabilă să scoată o vorbă.

Alba a înțeles că i se întâmplase ceva lui Jonas. Era bolnav? Era... mort? Dumnezeule, numai să nu-l fi lăsat inima.

Și-a strâns sora în brațe, consolând-o deja, și a îngăimat:

— Spune-mi... spune-mi... te rog... spune-mi... Katrin, draga mea, te rog... spune-mi...

Katrin, care de obicei nu-și pierdea cumpătul a încercat de mai multe ori, dar nu a reușit.

Alba a înțeles că se întâmplase ceea ce era mai rău și a început să plângă în tăcere... Bietul Jonas... Nu avusese timp să devină adult. Suferise... fusese conștient? Ah, Jonas și buzele lui frumoase... Jonas și grija lui drăgăstoasă... Era revoltător.

Katrin i s-a desprins din brațele ei, a respirat, și-a fixat sora mai mică și, cu un efort supraomenesc, a șoptit:

— Thor e mort.
— Cum?
Alba a îngheţat.
— A avut un accident azi-dimineaţă. Ieşind din casa socrului tău, scuterul i-a derapat pe o porţiune de gheaţă. A fost aruncat şi şi-a spart capul de un stâlp. Nu avea cască... A... murit instantaneu.
Alba i-a aruncat surorii ei o privire teribilă. Ochii ei spuneau: „Te înşeli; Jonas trebuie să moară, nu Thor”.
Apoi a împins uşa, a mers pe hol clătinându-se şi înainte să pună piciorul pe prima treaptă s-a prăbuşit.

Vreme de trei zile Alba nu a vorbit cu nimeni. A rămas prostrată în camera ei, aşezată pe pat, cu perdelele trase, cerându-i lui Magnus să ţină uşa închisă, să nu lase pe nimeni să vină în vizită şi să nu o dea nimănui la telefon.
Când Magnus a venit, în repetate rânduri, să încerce să îi vorbească, ea întorcea capul.
A cincea oară el a protestat:
— Haide, Alba, şi eu mi-am pierdut fiul. Fiul nostru. Am nevoie să mă descarc de durerea asta.
Alba, auzind cuvântul „durere”, a ieşit din toropeală, l-a privit pe Magnus – umerii lui largi, torsul puternic, gâtul de taur pe care şerpuiau vene groase; din reflex, a respins mâinile care se plimbau pe coapsele sale, i-au displăcut ochii lui roşii – lacrimile nu se potriveau unui brunet pasional – apoi a oftat dezolată:
— Nu am nimic de spus, Magnus.
— Eşti supărată pe mine.
— De ce?
— Nu știu.
— Nu sunt supărată pe tine, Magnus. Dă-mi pace.
Aceste propoziţii o epuizaseră.
Nu, ea nu avea ce să vorbească despre durerea lui Magnus pentru că nu simţea nici o durere. Era în stare de şoc. Surpriza îşi lăţea otrava paralizantă, blocându-i emoţiile şi gândurile.
Se mulţumea să aştepte înmormântarea lui Thor.
Aştepta.

Să fie acolo, să-l însoţească pe Thor pe ultimul drum, acesta era singura ei dorinţă.

Iar în afara acesteia...

În aceste trei zile, Katrin a venit să bată de mai multe ori la uşa camerei ei, implorând-o să îi deschidă.

De fiecare dată, Alba, cuprinsă de un puseu de energie, sărea din pat şi răsucea cheia în uşă. Nu Katrin! Alba nu ştia de ce. Dar nu ea. Cu atât mai mult cu cât aceasta discuta îndărătul uşii... De altfel, cu dopuri de vată bine înfipte în urechi nu mai auzea.

De mai multe ori, aflată între veghe şi vis, i-a venit în minte imaginea lui Jonas. A alungat-o imediat. Nu, nu trebuia să se gândească la Jonas, ci la Thor.

Totuşi nu reuşea... Ca şi cum i s-ar fi smuls acele amintiri. Să crezi că nu a avut niciodată un fiu. Ciudat, nu?

În trei zile nu s-a ameliorat nimic: tot nu reuşea să se gândească la Thor, însă de fiecare dată când îl evoca pe Jonas apărea un sentiment dezagreabil.

O mai şoca un detaliu: nu simţea nimic. Durerea se ghemuise îndărătul unui perete transparent, un geam gros de-a lungul căruia se plimba; uneori dorea să spargă acest geam ca să primească o lovitură zdravănă; alteori se mărginea să observe placidă această durere căreia îi scăpa.

La înmormântare, înfăşurată într-un şal, ascunsă de nişte ochelari imenşi, ţinea strâns mâna lui Magnus, jucându-şi mut rolul. O singură clipă, atunci când muncitorii de la pompe funebre au apropiat coşciugul de groapă, i s-a părut obscen acest hău de pământ negru cu buze de zăpadă şi s-a temut ca lui Thor să nu-i fie frig în ţărâna îngheţată. Apoi a ridicat privirea, a surprins zborul unui pescăruş pe cer şi nu s-a mai gândit la nimic.

Ajungând la maşină, s-a oprit brusc deconcertată de o absenţă: Jonas nu asistase la ceremonie. Cum de era posibil să nu fi venit la înmormântarea lui Thor, verişorul pe care îl venera?

S-a îndreptat spre Katrin care stătea dreaptă, cu spatele lipit de maşină.

— Unde este Jonas?

— Draga mea, am atâtea să îţi explic...

— Da, da. Unde este Jonas?

Katrin a prins-o de umeri fericită că putea să vorbească iar cu ea.

— Vorbeşti cu mine, în sfârşit!

— Unde este Jonas?

— Chiar vrei să îţi spun?

— Deci?

— Este la spital. A fost operat. Transplantul pare să fie compatibil.

Alba a simţit că ceva se încălzeşte în ea. Simţea acum încântarea pe care ar fi avut-o cu săptămâni mai înainte auzind această veste.

— Sunt foarte mulţumită, Katrin. Da, sunt foarte mulţumită că a fost salvat.

Cuvântul „salvat” a fost salutar. Întreaga ei sensibilitate ţâşnea în aceste două silabe.

„Salvat” a făcut-o să înţeleagă că Jonas avea să trăiască.

„Salvat” a făcut-o să înţeleagă că Thor era mort.

Asemena unei erupţii de lavă, bucuria şi tristeţea i s-au urcat din măruntaie şi s-au topit, trecând una în-tr-alta şi făcând-o să izbucnească în hohote de plâns. Alba era zgâlţâită de fericire şi de nefericire.

Katrin a îmbrăţişat-o, Magnus la fel, uşuraţi că Alba revenise printre cei vii.

Seara, Alba a rugat-o pe Katrin să o ducă să-şi vadă finul.

Când s-au prezentat la serviciul de reanimare, o infirmieră mustăcioasă, corpolentă ca o balenă, cu dinţii mici ca nişte fanoane le-a blocat intrarea în salon şi le-a rugat să aştepte douăzeci de minute, cât îi va lua echipei medicale să termine cu îngrijirile.

S-au dus la cantina de la etaj, o sală cu pereţii de culoarea mandarinei, potrivită pentru nişte copii de grădiniţă. Katrin i-a povestit împrejurările operaţiei:

— Ne-au sunat la cinci şi ne-au spus să ne prezentăm rapid la spital. Jonas şi cu mine nu am avut decât timpul petrecut pe drum ca să presupunem ce se va întâmpla. În fine,

ce să înţelegi? Eşti anunţat că îţi va fi schimbat un organ intern, că ţi se va deschide pieptul, că o să ţi se taie oasele cu fierăstrăul, că o ţi se scoată inima şi în locul ei va fi cusută o alta, pe scurt, o operaţie riscantă. De asemenea, eşti informat că pot apărea complicaţii în săptămânile de după intervenţia chirurgicală, când se stabileşte dacă organismul tău acceptă sau respinge transplantul. Atunci, în definitiv, această precipitare nu este cel mai rău lucru... te scuteşte de multe ore de angoasă.

— Cum a reacţionat Jonas?

— Nu-şi arăta spaima; voia să mă lase să cred că merge la nişte investigaţii de rutină. I-am respectat curajul şi m-am comportat asemenea lui. Am glumit până la capăt.

— Până la capăt?

— Până la anestezie.

Katrin a strâns maxilarele, abţinându-se să continue în timp ce chirurgii operau, s-a străduit atât de mult să îşi domine anxietatea, însă a vomitat de mai multe ori pe culoar şi a fost nevoie să ia calmante.

— Cum se simte?

— Bine, după cât se pare. Pentru moment, este la reanimare, intubat, cu numeroase maşinării care îl asistă, dar ochii îi sunt vioi şi a rostit câteva cuvinte.

— Ce a spus?

— A întrebat când vei veni.

Alba şi-a şters ochii. Afecţiunea pură a lui Jonas o bulversa şi mai mult de când îl avea doar pe el.

Katrin i-a înţeles tulburarea şi i-a strâns mâna.

— Bea o cafea, draga mea. Am să văd ce s-a mai întâmplat şi te anunţ.

Alba a încuvinţat şi apoi a rostit lent:

— Nu te îngrijora, pot să mă stăpânesc, n-o să plâng.

— Mulţumesc, Alba.

Katrin s-a îndepărtat şi a adăugat în momentul în care părăsea încăperea:

— Cu atât mai mult cu cât Jonas nu ştie...

— Ce nu ştie?

— ...de Thor.

Alba a tresărit. Văzându-i reacţia, Katrin a trebuit să-i explice:

— Eu... nu am avut curajul să îi spun aşa ceva când s-a trezit. Am vrut să îl protejez. La cât de sensibil este, cine ştie cum ar fi reacţionat? Îl vom anunţa mai târziu, când vom fi siguri ca este vindecat.

Nesigură, a pândit aprobarea surorii sale:

— Nu?

Alba a răspuns cu o voce neutră:

— Ba da. Desigur.

Katrin a dispărut în interiorul serviciului de reanimare, pe coridoarele luminate de un neon verzui.

De data aceasta, Alba nu putea fi de acord: „Crede că o să-mi îmbrăţişez nepotul ascunzându-i că îmi plâng fiul mort? Am să i-o spun imediat. Altminteri nu eu am să-l revăd pe Jonas, ci o alta. Refuz această mascaradă”.

În trei minute şi-a ordonat argumentele ca să fie gata la întoarcerea lui Katrin.

Pe culoar s-a produs o agitaţie teribilă. Patru infirmieri alergau flancaţi de un medic. Asemenea unor motociclişti, primii doi deschideau calea, al treilea ducea o cutie de oţel şi ultimul închidea cortegiul. Pe lângă ei, medicul alerga, când înainte, când înapoi, cu ochii fixaţi pe cutie ca şi când ar fi fost vorba de o comoară inestimabilă.

Au cotit în unghiul care indica „Blocul operator”.

Scena s-a produs cu fereală, dar a intrigat-o pe Alba. S-a adresat unei infirmiere care bea un suc de morcovi la cantină:

— Ce se întâmplă?

— A fost adus un organ pentru transplant.

— De unde provine?

— Asta, doamnă, este secret. Sistemul este reglat ca o cursă olimpică. În azot lichid, organul respectiv poate fi păstrat câteva ore. Chiar şi aşa, fiecare minut contează.

Alba i-a mulţumit şi s-a lăsat în voia gândurilor. Astfel, trebuia ca o fiinţă umană să moară pentru ca o alta să trăiască. O tragedie *versus* un happy-end. Conform evenimentelor care surveniseră, Thor moare, Jonas primeşte un transplant...

S-a ridicat. Tâmplele i se umeziseră, spatele i-a zvâcnit.

— Thor! Jonas!

Gândul a fulgerat-o: i-au transplantat lui Jonas inima lui Thor. Deconcertată, a sucit şi răsucit acest gând, apoi s-a străduit să-l alunge: „Fabulez”.

Katrin a revenit în încăpere.

— Termină în cinci minute. Vorbesc puţin cu chirurgul şi mă întorc ca să mergem împreună.

— O clipă! Nu mi-ai spus când a avut loc transplantul.

— Transplantul... acum... patru zile, a bălmăjit Katrin contrariată de întrebare.

— Miercuri?

— Ă... da... miercuri.

— În ziua...

— În ziua?

— Morţii lui Thor?

Katrin a clipit, a aruncat un „Da” şi a dispărut.

Cafeneaua îşi pierduse culorile şi consistenţa: pereţii păreau nesiguri, mânjiţi de sânge. Alba şi-a scos mobilul.

— Magnus, am...

— Ești la spital? Cum se simte Jonas?

— Nu l-am văzut încă. Magnus, nu te sun pentru asta. Am...

Nu reuşea să îngaime nimic.

— Da, Alba.

Presimţea de îndată ce avea să rostească acele cuvinte, că va nimeri într-o lume în care nimic nu va mai fi ca înainte.

— Alba, te ascult...

Trebuia să o facă. Hai, curaj!

— Magnus, lui Thor i-a fost recoltat vreun organ?

Imaginea unui om care deschidea torsul fiului său şi îi scotocea prin măruntaie.

S-a făcut linişte. Multă vreme. Apoi glasul lui Magnus a revenit cu un entuziasm forţat.

— E posibil. Ştii, Thor avea carte de donator de când unul dintre profesori le vorbise despre asta. Când m-a întrebat, am răspuns ceea ce îşi dorise.

— Nu m-ai consultat!

— Am încercat să dau de tine toată ziua, Alba, de dimineaţă până seara! Aminteşte-ţi că ai plecat şi ţi-ai uitat mobilul acasă.

— Totuşi... o hotărâre atât de importantă...

— Te-am sunat de douzeci de ori, Alba!

— Da, dar...

— Asta ar fi schimbat ceva? Tu ai fi respectat alegerea lui Thor. Ai fi răspuns la fel, Alba, poate mai bine decât mine. Te cunosc, ştiu ce convingeri ai.

— Şi pe urmă?

— Pe urmă ce?

— I s-a prelevat un organ lui Thor?

Magnus a aşteptat câteva secunde înainte să răspundă:

— Dacă mă gândesc, există şanse mari să se fi întâmplat asta. Thor a fost în moarte cerebrală din cauza traumatismului cranian, restul corpului era intact.

— Deci au prelevat organe... Ce au luat?

— Nu ştiu.

— Ba da, ştii.

— Nu, şi nu vom şti niciodată.

— Nu te cred.

— Asta este legea, Alba. Am fost întrebat în principiu, am dat un răspuns în principiu. Ceea ce a urmat nu ne mai interesează.

— Cum? Nu am dreptul să ştiu dacă fiul meu a fost tăiat în bucăţi şi ce s-a întâmplat apoi?

Magnus a bombănit, apoi a continuat pe un ton calm:

— Unde eşti, draga mea? Vin să te iau.

Cu excepţia lui Katrin şi a lui Magnus, nimeni nu înţelegea de ce Alba a refuzat vreme de mai multe săptămâni să meargă să-şi vadă nepotul. Era ciudat că această naşă, care până acum nu lăsa să treacă două zile fără să îşi vadă finul, suspendase relaţia lor atât de strânsă. Unii s-au gândit la gelozie – un copil moare, un altul se vindecă –, dar, de îndată ce era pusă pe tapet această ipoteză, apropiaţii o apărau pe Alba, spunând că o asemenea meschinărie nu-i stătea în fire.

Alba a reînceput lucrul. „Am un album de terminat”,

răspundea ea oricui încerca să o facă să vorbească. Deşi era adevărat că trebuia să termine ilustraţiile pentru o poveste de Andersen, se felicita că pictura îi permitea să se izoleze de intruşi şi să rămână cu gândurile ei.

Ocupată cu borcanele şi pensulele, fierbea. Fără odihnă, de dimineaţa până seara, revenea asupra rănii sale: inima fiului ei fusese pusă în trupul nepotului ei fără să o întrebe cineva. Sora ei nu credea, lui Magnus nu-i păsa. „O chestiune de principiu”, repeta el. Bărbaţii sunt laşi: fug de propriile stări de suflet, cramponându-se de principii!

Noaptea căuta pe internet, analiza explicaţiile legislatorilor, punea întrebări comisiilor de etică, diseca recomandările psihologilor, se interesa de asociaţiile de bolnavi. Exista vreun mijloc de a trasa destinaţia organelor? Şi, în ciuda interdicţiei legale, un caz de jurisprudenţă i-ar fi permis unui părinte să rupă această tăcere intolerabilă?

Magnus privea agitaţia ei cu un ochi sceptic.

— De ce vrei să ştii ce s-a întâmplat cu cadavrul fiului nostru?

— În primul rând, cadavrul fiului meu este tot fiul meu. În al doilea rând, când i s-au prelevat organe, era viu.

— Confunzi moartea cerebrală cu moartea clinică.

— Nu confund nimic. Inima lui mai bătea încă. Şi i-au smuls-o.

La sfârşitul zilei, tot înlănţuind argumente inutile ajunsese la o ultimă găselniţă: Thor fusese asasinat pentru ca Jonas să trăiască.

Magnus se supăra şi o aducea cu picioarele pe pământ.

— Craniul lui era zdrobit, celelalte organe beneficiau de o supravieţuire asistată, şi ele aveau să se oprească rapid.

— Eşti medic?

— Mai mult decât tine, care nu înţelegi nimic.

— Puţin îmi pasă de înţelegerea asta. Vreau să ştiu!

— Nu ai să faci altceva decât să-ţi otrăveşti viaţa.

— Viaţa mea e deja otrăvită.

Ca să întrerupă aceste discuţii pe care ea le-ar fi continuat cu plăcere până în zori, Magnus trântea uşa şi mergea la sala de fitness.

Moartea lui Thor le distrugea cuplul. Conştientă de această degradare, afirma cu mândrie: „Cel puţin, eu nu fac nici un pact, caut adevărul”.

Totuşi, în unele seri putea să îşi mai potolească durerea sau mai degrabă mâinile lui Magnus reuşeau acest lucru, pielea lui cu miros ameţitor, părul lui brun, tandreţea lui animală o linişteau. Vai, de îndată ce plăcerea fusese obţinută iar trupurile lor separate, se gândea la Thor şi se simţea vinovată.

Vinovată de ce?

De a trăi câteva minute ca şi cum fiul ei nu murise.

În orice caz asta credea ea în legătură cu vinovăţia ei...

Jonas părăsise sala de reanimare şi fusese transportat în salonul pentru cardiaci. De când aflase de moartea vărului său, îi scria zilnic naşei sale e-mailuri în care îi povestea cu amuzament sejurul său la spital, încercând să o distreze creând portrete şarjate ale celor din jurul lui – pacienţi său personal medical –, apoi aventurându-se, prin fraze pudice, să înţeleagă şi să fie alături de durerea ei. Înduioşată de primele două mesaje, Alba a şters următoarele mesaje fără să le mai citească. Din acele texte nu păstrase decât o frază: „O inimă străină îmi bate în piept, dar eu am rămas acelaşi”. Această mărturisire o obseda. I se părea că această declaraţie îl mai omora o dată pe Thor, negând faptul că prezenţa inimii fiului său în corpul lui Jonas l-ar fi schimbat în mod esenţial pe acesta. Puşti nenorocit! Egoism în stare pură.

După acele săptămâni în care a stat închisă, a trimis ilustraţiile pentru povestea lui Andersen şi a observat, după feţele consternate ale editorului şi ale asistentelor lui, că rezultatul nu îi entuziasma deloc.

— Ce? Nu vă place!

— Puţintel cam negru, nu? Departe de stilul tău obişnuit.

— Aşa văd eu lucrurile. Înainte eram o tembelă care credea în fericire.

— Nouă... Nouă ne plăceau desenele tembelei aceleia.

— Şi eu adoram să fiu tembelă. Numai că s-a isprăvit.

Onorându-şi comanda, Alba a putut să se consacre

anchetei sale. Inima lui Thor bătea în corpul lui Jonas? Tot sucind pe toate feţele informaţiile, nu a găsit adevărul, dar a descoperit două căi pentru a ajunge la el, o cale legală şi una ilegală. Cea legală consta în a intra în audienţă la Centrul de Transplanturi, cea ilegală în a se alătura unui grup de activişti – Liberaria – care propunea răsturnarea regulilor.

Obsesia nu i-a întunecat discernământul, aşa că s-a dus mai întâi la Centrul de Transplanturi, unde unul dintre directori, domnul Sturluson, a primit-o îndărătul biroului său de metal. În jurul lui erau etalate o sumedenie de afişe care lăudau sănătatea recucerită, fiecare dintre ele propunând transplanturi în culori vii, ca în reclamele agenţiilor de turism.

Când s-a aşezat în faţa domnului Sturluson, barba lui întunecată de trei zile i-a amintit de Magnus – încă un basc, probabil că toţi bruneţii din Islanda erau descendenţi ai marinarilor basci! –, un Magnus mai slăbănog şi mai urât, ceea ce a declanşat alarma în ea: „Şi mai ales ai grijă să nu te enervezi, nu te arăta isterică, aşa cum îţi reproşează Magnus."

Aşadar şi-a explicat cu calm situaţia: este mama unui copil mort care acceptase – asemenea ei şi soţului ei – să fie donator de organe şi doreşte să ştie ce se întâmplase cu fiul ei.

— Aţi făcut alegerea cea bună, doamnă, şi vă felicit. Societatea are nevoie de oameni ca dumneavoastră.

— Ce s-a întâmplat apoi?

— Am folosit judicios autorizarea dumneavoastră. O viaţă a fost fără îndoială salvată datorită generozităţii dumneavoastră.

— „Fără îndoială" ... Nu aş putea să fiu sigură?

— Nu avem dreptul să intrăm în detalii, doamnă.

— Totuşi ele sunt în posesia dumneavoastră?

Domnul Sturluson şi-a arătat computerul.

— Desigur, avem aceste informaţii. Din motive medicale, trebuie să putem trasa stadiul transplantelor.

— Atunci spuneţi-mi.

— Nu am acest drept.

— Vă rog.

A clătinat din cap şi un pic de mătreaţă s-a scuturat pe haina lui de culoarea antracitului.

Alba a mângâiat uşor computerul.

— Ascultaţi, totul se află în această cutie. Apăsaţi pe tasta potrivită şi m-am liniştit.

— De ce ţineţi atât de mult să ştiţi, doamnă?

A rămas interzisă. De ce? Fiindcă îi era necesar. Esenţial. În acest moment, întreaga ei fiinţă se reducea la această dorinţă.

— Vă întreb de ce existaţi, domnule?

— Poftim?

— În general, dăm greş când vrem să răspundem întrebărilor prea importante. Dar dumneavoastră o puteţi face pentru mine. Vă ascult.

S-a tras îndărăt pe scaun, cu fruntea încreţită, nările fremătând.

— Vi se pare normal ca un funcţionar care nu munceşte decât pentru a-şi primi salariul la sfârşitul lunii să poată avea o informaţie crucială referitoare la copilul meu în timp ce eu, mama lui, care l-am născut, l-am crescut, care l-am iubit şi care acum îl plâng să nu o pot avea?

— Normal sau nu, doamnă, asta e legea.

A simţit că îi vine să îl omoare.

El a intuit pornirea femeii.

Preţ de o clipă, ochii Albei au fost luminaţi de o sclipire asasină. Totul i se părea simplu: îl strângea de gât, iar apoi îi deschidea computerul. Era simplu, nu?

O picătură de sudoare s-a ivit pe fruntea funcţionarului.

În Alba fremăta o bucurie ucigaşă. Încă zece secunde şi îi va apuca beregata acestui individ îngrozitor.

Un paznic a intrat fără să bată la uşă.

— M-aţi chemat? Este vreo problemă?

Agentul de pază depăşea doi metri şi îşi exhiba antebraţele mai groase decât coapsele Albei.

— Nu, Gilmar, este în ordine, a suspinat domnul Sturluson. Condu-o pe doamna. Este o femeie foarte emoţionată, tocmai a trecut printr-un doliu teribil. Vă mulţumesc pentru vizita dumneavoastră şi, încă o dată, felicitările mele.

Părăsind încăperea, a vrut să-i scuipe în obraz, dar a considerat că ar fi sub demnitatea ei să îi acorde atenţie unei

simple rotiţe a maşinăriei administrative.

— Aţi putea să vă bărbieriţi, i-a aruncat ea trecând pragul. Şi-aşa sunteţi nasol...

De acum înainte nu mai trebuia să se încurce cu pionii, trebuia să atace nivelul superior.

După-amiază i-a contactat pe cei de la Liberaria. Acest club de rebeli avea aceleaşi scopuri ca ea: să denunţe statul, să critice excesul de reguli, să permită oamenilor să-şi reia viaţa în mâini, să lupte împotriva oricărei forme de secret.

După mai multe discuţii telefonice cu liderul grupului care voia, la fel ca ea, să răstoarne ordinea lumii, a fost invitată la o întâlnire informală la Cafeneaua Sirenelor, luni seară. Eric cel Roşu, şeful, credea că vor fi vreo douăzeci de revoluţionari.

Când a împins uşa unsuroasă a tavernei, nu a văzut decât vreo patru persoane: un pitic, o roşcată drăguţă care îşi rodea unghiile, un blond filiform şi o tânără punkistă cu părul verde.

S-a uitat la ceas să verifice dacă nu se înşelase asupra orei, când individul mai slab ca un ţâr s-a ridicat şi i-a făcut un semn cu mâna lui de copil.

— Erda? a întrebat el.

— Da, a confirmat Alba, care îşi luase acest pseudonim.

— Sunt Eric cel Roşu, anunţă el rugând-o să ia loc.

S-a strecurat pe banchetă şi au început să discute bând bere. Prudenţi, au vorbit întâi despre chestiuni generale legate de abuzurile statului, doar ca să verifice că erau pe aceeaşi lungime de undă, apoi discuţia s-a animat. Pe măsură ce vorbea, Eric cel Roşu, pasionat, liric, îşi justifica pseudonimul; Alba, când intrase, nu sesizase vreo asemănare între omuleţul pirpiriu şi eroul secolului al X-lea, vikingul exilat din Norvegia apoi din Islanda care descoperise ţărmurile necălcate de picior de om ale Groenlandei, dar descoperea acum umbra acestui suflet ambiţios în interlocutorul ei.

În mijlocul acestui grup, traiectul fiecăruia explica angajarea sa: Eric cel Roşu îşi văzuse tatăl trăgându-şi un glonţ în cap din cauza unei majorări fiscale, tânăra punkistă trecuse dintr-un orfelinat în casa de corecţie, acrobatul blond fusese de mai multe ori arestat pentru furt de documente pe

când căuta informaţii despre corupţia celor aleşi de popor. Dar Vilma, roşcata cu faţa albicioasă, a emoţionat-o pe Alba fiindcă ambele aveau aceeaşi poveste – fragila Vilma îşi pierduse fiica nu demult şi nu reuşea să afle ce s-a întâmplat cu organele acesteia.

Proximitatea neaşteptată a bulversat-o pe Alba. Odinioară nu i-ar fi dat atenţie acestei tinere – ar fi respins-o din cauza unor fleacuri precum unghiile roase ori a dinţilor prea galbeni; de data aceasta şi-a depăşit neliniştea estetică pentru a se concentra asupra personalităţii acestei femei, care suferea la fel de mult ca ea. De îndată ce Vilma îşi evoca fiica, vocea-i tremura, ameninţa să se spargă şi umplea de lacrimi ochii auditoriului. Alba hohotea fără ruşine... I se părea că Vilma vorbea pentru ea.

Încurajată să spună ce are pe suflet, Alba a povestit întâlnirea ei cu Sturluson. Au fost alături de ea, s-au indignat şi toţi au regretat că nu mai apucase să îl strângă de gât pe funcţionar. Vilma o sorbea din ochi. Această primire o încânta pe Alba, care nu îndrăznise să evoce scena de faţă de Magnus.

— Am să te ajut, i-a propus Fluierul, acrobatul blond. Am să încerc să intru în site-ul lor şi să-l piratez.

— Ştii să faci aşa ceva?

Vilma şi Alba erau încântate. Flatat, Fluierul a aprobat.

Alba s-a întors acasă entuziasmată: în sfârşit descoperise un sprijin, întâlnise fiinţe scandalizate de nedreptate.

Mai ales Vilma.

Înainte de a se culca, i-a trimis un mesaj: „Sunt bucuroasă că te-am întâlnit. Nu vrei să rămânem prietene?” Câteva secunde mai târziu, pe ecranul computerului a apărut răspunsul: „Prietenia ta este esenţială pentru mine. Pe mâine. Pupici”.

Alba a început să aibă o viaţă paralelă. Fără să le spună nimic lui Magnus sau lui Katrin, se întâlnea în fiecare zi cu Vilma. Cele două femei se înţelegeau, se ascultau una pe alta, se ajutau, plângeau împreună.

La spital Jonas dădea semne că se restabileşte: corpul lui accepta transplantul. Uimit că nu şi-a văzut naşa, a scris

e-mailuri mai presante, apoi i-a trimis pe Katrin şi pe Magnus în calitate de ambasadori.

— Ce s-a întâmplat? au întrebat-o sora şi soţul ei.

Albei îi era uneori greu să-şi explice refuzul, cu atât mai mult cu cât nu putea să spună că soarta nepotului său depindea de ancheta ei: fie îi furase inima lui Thor şi îl va urî până la sfârşitul vieţii, fie trăia datorită inimii unui necunoscut şi se va întoarce ca să-l îmbrăţişeze.

Hărţuită de întreaga familie, s-a hotărât să scrie o scrisoare, trişând un pic. Abandonându-şi sentimentele actuale, şi-a îmbrăcat din nou sufletul cu vechile haine şi, odată instalată în rolul naşei drăgăstoase, a scris un text minunat, vibrând de iubire, debordând de compasiune generoasă care i-a bulversat pe Jonas, pe Katrin, pe Magnus – pe care i-a pus în CC –, şi care a bulversat-o pe ea însăşi.

Odată obţinut acest răgaz, s-a întâlnit cu Vilma, noua ei soră, în faţa căreia putea să se exprime cu voce tare.

Într-o după-amiază, fiindcă era prea multă lume la cafenea şi pentru că Vilma ţinea să îi mărturisească intenţiile sale, a adus-o acasă.

Cu gura căscată şi ochii mari, Vilma privea atent orice obiect, întrebând-o de unde provenea sau preţul acestuia, incapabilă de o conversaţie normală. Flatată, Alba o lăsa să se extazieze.

În faţa camerei lui Thor, Alba s-a oprit.

— Nu am mai intrat în camera lui de când a murit.

Ştiind că Magnus făcuse ordine în cameră, se temea să vadă rezultatul; indiferent de acesta, ar fi suferit: fie o lăsase aşa cum fusese şi ea avea să intre într-un mausoleu lugubru, fie îndepărtase urmele adolescentului şi astfel i l-ar fi luat pe Thor încă o dată.

— Ciudat, a spus Vilma, eu am întotdeauna lucrurile fetei mele cu mine, uite, am carneţelul ei în poşetă. Şi tu o să trăieşti alături de o cameră baricadată?

Alba s-a gândit la *Barbă-Albastră*, povestea lui Perrault pe care o ilustrase odinioară, în care o soţie tânără nu suporta defel că soţul ei îi ascundea o cameră şi ajunge la un pas de moarte fiindcă dorise să afle adevărul.

— Asta este, până una-alta.

Vilma, înţelegând că nu trebuie să insiste, a arătat înspre la o cheie veche, agăţată de un cârlig pe perete.

— Asta ce este?

Ajungând în salon, Alba i-a vorbit cu plăcere de căsuţa unde îşi petrecuse copilăria, în sud, nu departe de Eyjafjöll.

Un zgomot le-a speriat. Era Magnus, care se întorcea mai repede decât prevăzuse. S-au ridicat roşii la faţă, de parcă fuseseră prinse în flagrant.

— Bună, draga mea.

Şi cum Alba înţepenise, a insistat:

— Poate mă prezinţi?

Alba a scuturat din cap, alungându-şi toropeala.

— Magnus, ea este Vilma, noua mea prietenă.

Magnus a aruncat o privire intrigată asupra delicatei Vilma, o privire în care se observa o vagă nelinişte, fiindcă nu era în firea Albei, mai curând sălbatică, legată de sora şi de nepotul ei, să aducă acasă „prietene noi".

Vilma, la rândul ei, a zâmbit larg, şi-a aranjat părul printr-un gest cochet, schiţând o uşoară mişcare ondulatorie a bazinului. Gestul a surprins-o pe Alba, care credea că nu văzuse bine.

— Vilma, te conduc.

— Mi-a făcut plăcere, a bombănit Magnus, îndreptându-se spre baie.

Cât au coborât cele trei etaje, Vilma a redevenit mama îndurerată, plânsă, de neconsolat cu care se împrietenise Alba când se întâlniseră la Cafeneaua Sirenelor. Alba s-a liniştit: la urma urmei, ea şi Vilma aveau atâtea în comun încât i se părea normal să-şi dorească acelaşi gen de bărbaţi.

Văzând-o îndepărtându-se pe trotuarul acoperit cu zăpadă cenuşie, Alba şi-a dat seama că, deşi îi mărturisise Vilmei durerea ei profundă şi intimă, nu-i vorbise niciodată de Jonas şi nici despre bănuiala că finul a furat inima fiului ei.

Odată intrată în casă, l-a implorat pe Magnus.

— Te rog, nu-mi cere explicaţii.

— Păcat, a oftat el. Mi-ar fi plăcut să ştiu cum ai ajuns să frecventezi un şoarece roşu.

În ajun sau mai înainte, i-ar fi răspuns pe măsură – nu trebuiau să mai râdă de când murise Thor. În seara aceea ironia lui Magnus îi convenea prea mult ca să o critice.

Dimineaţa, Katrin a venit pe la ei. A pus nişte fursecuri pe masă pentru a-şi justifica intruziunea, a cerut să pregătească micul dejun, a făcut o faţă jenată spre Magnus al cărui penis, deşi în stare de repaus, îi umfla chiloţii, apoi s-a adresat Albei:

— Surioară, vreau să te rog să îmi faci un serviciu.

Katrin rostise fraza de parcă ar fi spus: „Surioară, vreau să îţi ordon ceva”.

— Jonas iese mâine din spital şi trebuie să plec la Geneva. E o şedinţă foarte importantă! Probleme de strategie mondială, cooperarea dintre Crucea Roşie şi Semiluna Roşie etc. Nici nu se pune problema să nu o prezidez. Ar trebui să îl duci pe Jonas acasă şi să ai grijă de el. Bine, linişteşte-te, Liv o să facă mâncare şi se va ocupa de cumpărături. Împreună cu Liv şi cu tine, vom reuşi să-l supraveghem. Liv este de acord. Ce părere ai?

Ca de obicei, în faţa surorii mai mari Alba rămânea şocată: peremptorie, Katrin o punea în faţa faptului împlinit, considerându-se singura fiinţă de pe lume pe care urgenţele o împiedicau să îşi asume obligaţiile familiale, plasându-le pe acelaşi nivel de supunere pe Liv, o menajeră pe care o plătea, şi pe sora ei cea dezinteresată.

— Am de ales? a şoptit Alba, bându-şi ceaiul.

Era, de patruzeci de ani, felul ei de a-i spune da surorii sale mai mari.

În timp ce se îndrepta spre secţia de cardiologie, încerca să-şi imagineze reîntâlnirea cu Jonas. Îi va cere să îşi justifice îndepărtarea de el? Îi va răspunde? Se vor mai înţelege ca până acum? Va reuşi să îşi disimuleze supărarea, furia, frustrarea? Se schimbase atât de mult de la moartea lui Thor! Iar Jonas se maturizase după intervenţia chirurgicală... Doi necunoscuţi se vor întâlni, condamnaţi să mimeze o familiaritate care nu mai exista.

De îndată ce a trecut pragul camerei, a avut loc un soi de

miracol: harul luminos care le aureolase mereu tandemul i-a copleşit. S-au îmbrăţişat, au glumit, au râs şi au pălăvrăgit cu o bucurie ameţitoare.

Fiindcă adolescentul nu a încercat să revină la ceea ce se întâmplase în urmă cu două săptămâni, clipa a fost simplă, călduroasă, de o imensă duioşie. Copleşit să-şi revadă mătuşa, Jonas debita întrebări şi răspunsuri, volubil, radios. În ceea ce o priveşte pe Alba, i se părea că regăseşte vremurile de dinainte, timpul fericirii; a existat chiar un moment de efemeră amnezie în care, amuzată de gândurile originale ale finului ei, s-a gândit că întorcându-se avea să îl revadă pe Thor cel posomorât lipit de ecranul computerului său.

Doctorii şi infirmierele au venit să organizeze plecarea lui Jonas care, conform obiceiului său, fermecase personalul medical. „Să mai vii să ne vezi, chiar dacă nu mai eşti bolnav", repetau ei. Alba a încuviinţat, mândră să fie naşa unui băiat atât de carismatic.

A condus prudent până acasă, adică la o jumătate de oră de Reykjavik. Jonas se comporta ca un prizonier eliberat, încântat de lumini, de culori, de infimele schimbări ale vremii de când intrase în spital. Iarna pierdea teren, dar primăvara nu se arăta încă. Din când în când, vântul pătrundea în spaţiile libere, trimiţând vârtejuri de nori de fulgi de zăpadă.

Ajunşi acasă, au fost primiţi cu masa pusă – peşte afumat şi pâinici de secară –, pregătită de Liv. Jonas, frânt de oboseala şi surescitare, cu o farfurie în mâini, s-a prăbuşit pe canapea de unde a aprins televizorul.

Pe ecran se perindau explozii deasupra unui gheţar, apoi un enorm jet de fum care asalta cerul. Fascinat, Jonas şi-a prins capul în palme. Vulcanul Eyjafjöll, după o acalmie, îşi reîncepea mai vârtos ameninţările. Dacă prima erupţie nu cauzase dezastre majore – nici victime, nici pagube materiale –, cea de-a doua distrugea drumuri, ferme şi cabluri telefonice.

Din reflex, Alba şi Jonas şi-au făcut griji pentru căsuţă, apoi valul imaginilor i-a luat cu el în curgerea lui tumultoasă şi s-au lăsat hipnotizaţi de acţiunea demiurgică a Terrei.

Natura îşi arăta înzestrările de regizor oferind un spectacol mai extraordinar, mai terifiant, mai magistral decât cele mai

bune efecte speciale de la Hollywood.

Totul începuse printr-un dezgheţ al calotei glaciare. Când a erupt vulcanul, căldura degajată de magmă a topit straturile profunde de gheaţă. Apa s-a acumulat, blocată de stânci, reţinută sub calota îngheţată. Când presiunea a depăşit pragul admis, capacul care acoperea acest lac a explodat şi a lăsat să curgă cantităţi enorme de lichid. Acum, jeturile ţâşneau spre cer, împreună cu bucăţi de rocă şi particule de gaz. Dacă elementele mai grele cădeau imediat în jur, bombardând cu pietre împrejurimile vulcanului, cele mai uşoare alcătuiau un panaş de praf care se înălţa la zeci de kilometri. Se vedeau fulgere scânteind, capricioase, sălbatice, eliberând electricitatea provocată de ciocnirea moleculelor.

— Îţi dai seama, Alba, de fiecare dată când se întâmplă ceva memorabil pentru noi, Eyjafjöll reacţionează. Este ceva cosmic între noi.

Alba a aprobat zâmbind.

Apoi ziua s-a organizat. Ca să împiedice respingerea transplantului, echipa medicală inhibase reacţiile imunitare ale lui Jonas; trebuia să fie protejat de germeni, viruşi şi bacterii.

Alba şi Jonas şi-au reluat obiceiurile: jucau cărţi, cântau la pian la patru mâini, citeau unul lângă celălalt şi se uitau la filme.

— Nu mai desenezi, naşă?

Alba a clătinat din cap. Să deseneze însemna să deschidă poarta sufletului ei, care era atât de tulburat încât dorea să-l ţină ascuns. Căci i se întâmplase un fenomen curios: se divizase. O Alba de suprafaţă coabita cu o Alba de profunzime. La exterior, trăia veselă alături de nepotul ei, binevoitor, dinamic, constant; pe dinăuntru, o femeie colerică îl privea pe adolescent cu suspiciune, îi condamna cele mai nesemnificative afirmaţii, repera o perfidie ascunsă sub o vorbă lipsită de importanţă, îşi adâncea dorinţa de răzbunare, aştepta momentul pedepsei: de îndată ce va avea certitudinea că îi furase inima lui Thor, că îi asasinaseră fiul în favoarea lui, se va răzbuna.

Iată la ce se gândea Alba cea demonică în timp ce Alba cea

angelică glumea cu nepotul ei. Cele două trăiau în bună înţelegere sub acelaşi acoperământ.

Doar că, pentru moment, nu se ivea modalitatea de a se răzbuna. Fluierul pretindea că are de terminat o altă misiune. Aşteptarea devenise insuportabilă...

Într-o seară, când Jonas adormise în timpul unei comedii de Frank Capra, Alba s-a aplecat asupra lui. Exista vreo cale să vadă dacă inima lui Thor bătea în trupul lui Jonas? Cu siguranţă că o mamă putea repera acest lucru. Nu trebuia să folosească simţurile. instinctul avea să o ajute. Era de ajuns să stea lângă acest trup şi să-şi deschidă mintea emoţiei.

L-a privit pe adolescent.

A simţit o apropiere intensă. În faţa ei se afla cineva care era mai mult decât nepot. În Jonas, o mişcare venea de aiurea, o mişcare care îi agita colţurile buzelor, genele de fată, trecea prin venele delicate, îi umfla şi îi dezumfla pieptul îngust. În Jonas se ivea fiul ei. Tot ce era mai bun în acest bolnav, ceea ce era mai sănătos şi esenţial era Thor. Thor fusese ucis pentru a putea prelungi existenţa acestui trup inutil. Cu siguranţă.

Alba s-a hotărât să termine odată cu povestea aceasta! Era de neimaginat să zâmbească asasinului fiului ei. Era de neconceput să îl drăgălească. Să continue această comedie însemna să trădeze.

— Nu te îngrijora, Thor, am să te răzbun.

Cum? Posibilităţile nu lipseau: să uite să protejeze ferestrele, să îi dea să mănânce mâncare alterată... Problema? Nu era ceva discret. Ar fi fost declanşată o anchetă şi ar fi fost descoperită. Atunci, ce să facă?

Brusc a jubilat: o petrecere! În loc să evite contactele, era de ajuns să invite aici vreo douăzeci de puşti pentru a reuni o armată de ucigaşi. Un război biologic! Un festin al microbilor. Oamenii rămân cel mai eficace vector al bolilor. Jonas s-ar molipsi cu vreo bacterie, un germen, nişte viruşi împotriva cărora sistemul său imunitar slăbit nu ar putea să lupte. Hopa! O aniversare tragică! O sărbătoare de convalescenţă care ia o întorsătură proastă! Nimeni nu este vinovat, toată lumea este vinovată. Prin prietenii lui Jonas, cu fraţii şi surorile acestora, avea să-l infesteze pe Jonas.

S-a închis în camera ei ca să facă o listă.

Cum să pună în aplicare acest plan înainte de întoarcerea lui Katrin? Trebuia să acţioneze repede. Ar fi posibil să aducă aceste bombe umane înainte de 16 aprilie? Oare pe 16 aprilie se întoarce Katrin? Nu mai ţinea minte exact. Şi suntem deja în 14.

În noaptea aceea Alba a pregătit invitaţiile, a verificat că avea adresa poştală şi e-mailul fiecăruia, apoi a aţipit, epuizată, când mijeau zorile.

A doua zi, pe 15, Katrin le-a lăsat un mesaj pe robot, îngrozită:

— Jonas, Alba, nu voi ateriza mâine aşa cum fusese stabilit. Elveţia îşi va închide spaţiul aerian. Din cauza noastră şi a vulcanului Eyjafjöll! Mare noroc mai am. Va trebui să vă descurcaţi fără mine. Nu ştiu cât va dura. Vă îmbrăţişez.

Când s-au trezit, Alba şi Jonas au verificat informaţiile transmise de Katrin. Fumul vulcanic, împins de vânt spre sud-est se îndrepta spre nordul Europei. Unii experţi au atras atenţia că particulele puteau sufoca reactoarele avioanelor sau să deregleze sondele plasate pe carlingă, iar cei responsabili au închis spaţiile aeriene vizate. Primele au fost Anglia şi Polonia, le-au urmat Belgia, Elveţia, Norvegia, Danemarca, Irlanda...

Mătuşa şi nepotul au reacţionat diferit la această veste.

Jonas avea un puseu de mândrie naţionalistă:

— Îţi dai seama, naşă, o ţară modestă ca a noastră blochează traficul internaţional! Tare, nu? O să îi facem să piardă milioane şi milioane.

Alba, în schimb, a văzut un semn al destinului: Katrin era imobilizată la Geneva iar ea avea spaţiu de manevră ca să termine cu Jonas; trebuia să meargă până la capăt cu proiectul ei ucigaş.

Şi-a anunţat nepotul că îi pregătea o mare surpriză apoi s-a închis ca să telefoneze invitaţiilor. Stabilise că petrecerea va avea loc joia viitoare, peste două zile, seara. În decursul aceleiaşi zile a primit vreo douăzeci de răspunsuri afirmative.

Miercuri, pe când consulta devizul unei firme de catering, i-a sunat mobilul. Era Vilma, care de la capătul celălalt

trâmbiţă:

— Am aflat!

— Ce ai aflat?

— Am aflat ce au făcut cu trupul fetei mele.

— Cum?

— Sturluson! La Centrul de Transplanturi. Am mers ca şi tine să încerc să-l înduplec, dar nu a mai fost nevoie să vorbesc cu el. Am auzit o discuţie în spatele uşii. Discuta cu un chirurg despre o intervenţie chirurgicală. La data acelei operaţii, fiica mea era moartă.

— Asta nu este de ajuns, Vilma.

— Ştiu ce spun.

Alba s-a recunoscut înspăimântată în această afirmaţie.

— Vino la locul nostru de întâlnire.

Zăpăcită, Alba i-a bălmăjit o explicaţie lui Jonas, a urcat în maşină şi a zbughit-o spre Reykjavik.

Când a intrat în Cafeneaua Sirenelor, Vilma a prins-o de braţ. Alba a privit-o: părea o gheară de pasăre care se agăţase de o ramură.

— Ajută-mă.

— Cum?

— Să fur un copil.

— Ce copil?

— Copilul care a primit transplantul.

Alba şi-a tras braţul, oripilată.

— Credeam că doreai numai „să ştii”.

— Nu! Fac asta ca să-mi recuperez fiica.

— „Să-ţi recuperezi fiica”? Fiica ta a murit, Vilma.

— Nu, te înşeli, a gemut Vilma. Dacă inima fiicei mele bate undeva, ea este vie pentru mine. Dacă inima ei face un trup să trăiască, mă va recunoaşte. Dacă inima ei zvâcneşte, atunci mă va recunoaşte. Îi e dor de mine, Alba, mă cheamă, are nevoie de mine ca să ne reluăm viaţa ca mai înainte.

Ochii Vilmei s-au umplut de lacrimi.

— Dacă mai întârzii, va crede că am abandonat-o.

„Vilma a luat-o razna.” Alba descoperea unde ajunsese prietena ei din cauza suferinţei.

— Alba, vino să mă ajuţi, să mergem amândouă.

— Nu sunt de acord.
— Nu vrei să mă ajuţi.
— Vreau să te ajut, dar nu cu asta. Delirezi, Vilma.
— Împrumută-mi maşina ta.
— Nu.
— Treaba ta! Mă duc singură.

Roşie la faţă, febrilă, concentrată ca o războinică, fragila Vilma s-a ridicat şi a alergat spre ieşire. Alba a vrut să o reţină.

— Vilma, renunţă la acest plan, este nebunie curată! O să te afli în faţa unui necunoscut, nu în faţa fiicei tale.

— Ce ştii tu? a spus Vilma şi a ieşit în stradă.

În timp ce Alba plătea berile, nefericita mamă dispăruse în furtuna care se stârnise în capitală.

Derutată, Alba ezita. Trebuia să reacţioneze... desigur... Dar cum? Să meargă la poliţie? Era prematur. Să o oprească pe Vilma? Nu ştia unde locuieşte.

S-a întors şi i-a scris lui Eric cel Roşu, şeful grupării Liberaria. Acesta i-a răspuns în grabă că îi dădea dreptate, că Vilma era dusă, dar că adevărata problemă era: ce anume o determinase să acţioneze astfel? Urmau patru pagini în care scria o diatribă argumentată şi implacabilă împotriva guvernului islandez.

Alba a înţeles că ajutorul nu va veni din partea lor.

Magnus a intrat în încăpere. Era pentru prima oară după săptămâni la rând când se bucura să îşi vadă soţul. S-a aruncat în braţele acestuia.

— Te-ai întors pentru mine?
— Evident.

Drept recompensă a sărutat-o.

— Te iubesc, Magnus, să ştii.

Aşa cum prevăzuse, aceste cuvinte au fost urmate imediat de o reacţie în blugii lui Magnus. Din plăcerea de a exersa acest ascendent asupra unui bărbat, a insistat, şoptindu-i că îi lipsea, că nu mai suporta să-l ştie atât de departe, uimită că fabula atât de bine, întrebându-se dacă nu era şi ceva adevărat în ceea ce debita.

Magnus a luat-o în braţe, a pus-o pe canapea şi a dezbrăcat-o cu mâinile sale cu degete mari şi experte.

Au făcut dragoste de mai multe ori. Aveau timp şi nu mai era nevoie să se ascundă: Thor nu mai era acolo, iar Liv îl păzea pe Jonas.

Îmbrăcându-se, Alba s-a gândit la Vilma şi şi-a dat seama că făcând dragoste cu Magnus uitase de ea. Oare trebuia să-i vorbească lui Magnus despre ea? Nu, pentru că ar fi trebuit să povestească despre ea însăşi ca să poată povesti despre Vilma...

— Magnus, ce-ai zice dacă m-ai însoţi la Katrin? Ai rămâne cu Jonas şi cu mine.

— Şi cum o să ajung mâine la serviciu?

— Te duc eu cu maşina.

Acordul entuziast al lui Magnus a fost pecetluit de un sărut atât de umed şi de prelung încât s-au prăbuşit din nou pe canapea.

Când au parcat în faţa casei, au observat imediat semnele unei situaţii anormale. Lumina era stinsă – Jonas o lăsa mereu aprinsă pentru ca maşinile să se poată orienta în caz de furtună –, interiorul părea la fel de întunecat.

Când au urcat cele trei trepte care duceau spre prag, uşa s-a izbit din cauza vântului.

S-au grăbit să intre.

Magnus era înainte, gată să-i ardă un pumn hoţului... Nimic nu se mişca înăuntru. Au strigat. Nici un răspuns.

— Imposibil! Jonas trebuie să fie aici, a şoptit Alba.

Au strigat, apoi, fără să mai aştepte un răspuns, au scotocit camerele. Nici urmă de Jonas.

În bucătărie, îndărătul mesei de metal, Liv zăcea leşinată.

Magnus a adus-o în simţiri în timp ce Alba chema poliţia şi ambulanţa.

Înainte ca cei chemaţi în ajutor să sosească, Liv, care îşi revenise în simţiri, le-a explicat ce se întâmplase:

— A sunat o femeie. I-am deschis fiindcă am crezut că se rătăcise în furtună. M-a întrebat dacă Jonas locuieşte aici. Asta m-a uimit. Atunci mi-a spus că făcea parte din grupul de infirmiere care se ocupaseră de el în ultimele săptămâni şi i-ar face plăcere să-l salute pe pacientul ei preferat. Nu am bănuit-o, avea un aer blajin, un şoricel roşu. Am condus-o la

Jonas şi nu mai știu ce s-a întâmplat. După ce se arătase atât de drăguţă, a început să îl certe pe băiatul nostru, m-am apropiat şi mi-a tras un pumn aşa de tare că am leşinat. Dumnezeule! L-a lovit şi pe Jonas?

— Nu este aici, a spus Magnus.

— L-a luat cu ea, a precizat Alba. E vorba despre o răpire.

Magnus şi Liv s-au întors către ea uimiţi de siguranţa ei.

Alba le-a povestit până noaptea târziu poliţiştilor ceea ce știa și ceea ce bănuia. Pentru ea nu exista altă variantă decât aceasta: Vilma fusese vizitatoarea.

Aşezat nu departe de ea, Magnus asculta fiindcă Alba vorbea în parte şi pentru el.

Din nefericire, despre Vilma nu știa decât numărul de mobil la care nu mai răspundea şi nimeni nu putea să o localizeze. Ca să o identifice, anchetatorii au trebuit să recurgă la data decesului fiicei sale care a fost concomitentă cu operaţia suportată de Jonas.

Rezultatul a apărut pe ecranul computerului: în acea zi în toată Islanda erau numai doi adolescenţi susceptibili de a furniza un transplant: Helga Vilmadóttir şi Thor Magnusson.

Alba a plecat fruntea ca și cum crima ei tocmai fusese anunţată, iar ea urma să fie dusă la închisoare. După câteva secunde i-a aruncat o privire lui Magnus, care tocmai înţelesese prietenia Albei cu Vilma, căutările ei obsedante, distanţa dintre ea şi ceilalţi.

— Poate fi transplantată inima unei fete în trupul unui băiat? a întrebat un poliţist mirat.

— Inima nu este un organ sexuat, a răspuns Magnus.

— Nimic nu dovedeşte că Jonas a primit inima aceea, a adăugat Alba.

— Ce oameni smintiţi! a conchis poliţistul.

Alba și-a privit vârful pantofilor: Vilma voia să-l captureze pe Jonas pentru că îl iubea, iar ea pentru a-l ucide. Cum de fusese în stare?... Brusc înţelegea că era stupid să pretindă că un corp poate aparţine cuiva, încă şi mai stupid să îţi arogi un drept asupra unui bolnav care a suferit un transplant. I se părea că se trezeşte dintr-un coşmar foarte lung.

Vorba vine... Începea un al doilea coşmar: dispariţia lui

Jonas.

Odată plecaţi poliţiştii, Alba şi Magnus au încuiat casa şi s-au întors în linişte la Reykjavik. Se gândeau la Jonas cel fragil aflat în mâinile unei dezaxate.

Când au ajuns în apartamentul lor, Magnus a luat două scaune şi i-a cerut Albei să se aşeze în faţa lui. A încercat să-l îmbrăţişeze, să se lipească lasciv de el: a respins-o.

— Stai locului şi ascultă-mă, Alba.

— Dar...

— Dă-mi pace sau te leg.

A rămas cu capul plecat, nemişcată, ca o fetiţă pedepsită.

— Am să îţi spun ce cred eu, Alba şi îmi vei spune dacă mă înşel. Ţi-a fost atât de ruşine că l-ai abandonat pe Thor din cauza unei dispute, insultându-l, ameninţându-l, încât încerci să scapi de această amintire. Vrei să eviţi să te simţi vinovată. Atunci, ca să te protejezi de remuşcări, reaua ta credinţă te determină să îl uiţi pe Thor, preferi să bagi capul în nisip, să proiectezi asupra lui Jonas ori a societăţii agresivitatea pe care trebuia să ţi-o adresezi.

Alba a început să plângă.

— Nu eram o mamă bună!

— Ba da, Alba. Nu în seara aceea, fiindcă nu îţi mai stăpâneai nervii, dar în alte seri, da. În multe alte seri. Thor nu era un înger. Nu se făcea atât de uşor iubit ca Jonas. Totuşi noi l-am adorat şi l-am crescut cât de bine am putut.

A îngenuncheat în faţa ei.

— L-ai urât pe Jonas fiindcă trăia. Ţi-ai închipuit nu ştiu ce, că ţi l-au omorât pe Thor ca Jonas să fie salvat, pe scurt, un delir care îţi convenea pentru că te împiedica să te confrunţi cu nefericirea ta. Gata, Alba, nu mai poţi gândi asemenea prostii.

— Le-am alungat din minte.

— Ştiu, fiindcă mă asculţi în sfârşit.

A strâns-o lângă umărul său cu un gest patern şi a lăsat-o să plângă. După ce s-a liniştit, s-a ridicat şi a deschis un dulap.

— Puţină „moartea durerilor”?

A tresărit; uitase că aşa îi spunea el rachiului aromatizat cu bergamotă.

Au băut un pahar. Magnus şi-a mai pus unul.

— Acum ai să te gândeşti şi ai să îmi spui cât mai multe lucruri despre Vilma ca să ghicim unde îl ţine ascuns pe Jonas.

Alba nu a închis un ochi toată noaptea. Întorcându-se de pe-o parte pe alta, respirând cu grijă ca să nu-l trezească pe Magnus, încerca să se pună în locul Vilmei şi nu izbutea.

La ora şapte dimineaţa l-a sunat pe inspectorul de poliţie căruia îi lăsase numărul de telefon, sperând că profesioniştii se vor dovedi mai eficace decât ea.

Stingherit, inspectorul a informat-o că ancheta avansa, desigur, dar că nu aflaseră locul unde Vilma îl sechestra pe Jonas. Descoperiseră că nu avea loc de muncă şi nu mai avea rude şi nici domiciliu de când îi murise fiica.

Alba s-a cutremurat. Unde era Jonas? Îl legase, îi pusese un căluş ca să-l împiedice să fugă sau să strige?

Dacă ieşea în frigul furtunii, nu putea să reziste rigorilor vremii...

A început să meargă prin apartament. Întotdeauna mersul o ajutase să gândească. La fiecare tur, se oprea în camera lui Thor, ofta şi se reîntorcea.

Un detaliu i-a sărit în ochi. Ceva lipsea. A examinat pereţii de lângă ea: cheia de la căsuţă dispăruse.

— Magnus!

S-a repezit la soţul ei ca să-l trezească şi să-i spună teoria ei: Vilma trebuie că se refugiase în căsuţa lor din munţi.

— Cum a ajuns acolo? Mi-ai spus că nu avea maşină.

— A furat una. Când furi un copil poţi să furi şi o maşină, nu? Magnus, l-a dus pe Jonas în cel mai periculos loc din Islanda.

Furios, Magnus a deschis dulapul din perete şi a luat veşmintele pentru munte.

— Punem astea pe noi şi mergem!

În jurul lor, cenuşa îndoliase peisajul.

Norul vulcanic trecea pe deasupra capetelor lor, concret, imens, împins de vântul care sufla împotriva maşinii.

Umflându-se aici, îngroşându-se dincolo, acest panaş desena figuri angoasante, trâmbiţele Judecăţii de Apoi, demoni, tauri, bivoli, troli, himere, o armată de monştri cruzi şi nemaivăzuţi.

Pe măsură ce maşina se apropia de locul erupţiei, norul îşi pierdea formele, se lăsa spre pământ, alcătuind un acoperiş sumbru care obtura lumina. Apoi, după ce au trecut un defileu mic, acest plafon de plumb s-a lipit de sol, făcând atmosfera opacă, înghiţind orice mişcare într-un terci negru în mijlocul căruia nu se mai vedea nimic.

În fiecare clipă, Alba şi Magnus se temeau să nu fie opriţi de un baraj rutier. Zona, devenită primejdioasă, fusese izolată. Tremurau la gândul că Jonas trebuia să respire acest aer viciat.

Au zărit în depărtare lămpile electrice: autorităţile marcau perimetrul exploziei. Prudent, Magnus a oprit maşina, a stins farurile şi a luat-o pe o potecă.

— Oare cum a procedat Vilma ca să ajungă aici? a întrebat Alba cuprinsă de îndoială.

— Nu uita că îl transportă pe Jonas, care cunoaşte zona.

— Nu ar ajuta-o!

— Nu ştii câte se pot spune sub ameninţare.

Alba şi-a înghiţit saliva. Jonas se afla în infern. Numai să aibă atâta putere să...

Maşina lor se împotmolea tot mai des din cauza drumului care era nu doar înghiţit de praf, ci şi plin de pietre.

Magnus s-a oprit brusc. Un torent apărut pe neaşteptate le tăia drumul. Apa curgea năvalnic. Era imposibil să mergi mai departe.

Şi-au pus cagule şi o mască de protecţie pe nas şi pe gură, apoi şi-au continuat drumul pe jos.

Atmosfera era de apocalipsă.

Vântul se învârtejea în jurul lor ca să le întârzie urcuşul; venea de pe culmi, prindea puteri printre stânci şi pe urmă se lansa tăios, ca o lamă de oţel.

Când au ajuns pe platoul pe care fusese construită căsuţa, au putut-o vedea datorită unei pale de vânt din sens invers: preţ de câteva secunde câmpia a fost cuprinsă de o letargie, o letargie care semăna cu o agonie, şi au zărit un 4x4 parcat la o

sută de metri în faţa căsuţei.

— Au mers cu maşina până aici. Sunt înăuntru, e sigur!

Au vrut să alerge, dar totul îi împiedica. Din cauza ploii căzute, cenuşa care acoperea zăpada devenise un noroi zgrumţuros care le lipea tălpile bocancilor de pământ, şi fiecare pas făcut devenea un efort teribil. Iar pe platou, vântul îi chinuia în alt fel: scotocea, biciuia, îi împiedica să gândească; puterea lui şuierătoare voia să le ucidă gândurile şi să-i mături de pe faţa pământului.

În cele din urmă au ajuns la căsuţă. Fumul care ieşea din cămin era imediat răspândit de pale de vânt venite din toate părţile.

Magnus i-a făcut semn Albei să tacă. Voia să îi ia pe neaşteptate.

Cu o lovitură de umăr, a împins uşa.

Vilma, aşezată lângă Jonas nu a avut vreme să vadă că apare cineva. Magnus a lovit-o peste cap şi i-a legat mâinile.

Imobilizată, Vilma a clipit şi când a înţeles ce i s-a întâmplat, a început să urle.

Alba s-a repezit la Jonas şi a constatat că era tras la faţă, nările îi erau rigide, respira cu greutate. I-a lovit uşor obrajii.

A deschis ochii şi a văzut chipul naşei sale.

— Ştiam că o să vii...

Vilma, auzind aceste cuvinte, a devenit şi mai vehementă:

— Lăsaţi-mă în pace. Nu o atingeţi. Este fiica mea. O recunosc foarte bine chiar şi astfel. Nu s-a zbătut, a fost drăguţă cu mine, este o dovadă, nu?

Magnus a încercat să îi pună un căluş. Şoarecele roşu l-a muşcat şi i-a tras un picior în vintre. Magnus s-a strâmbat.

— Cu nebuna asta ce fac?

Alba s-a repezit între ei, a privit-o cu dispreţ pe Vilma şi i-a ordonat soţului ei:

— O legi aici. Să ne lase în pace. Vom trimite poliţia după ea.

— Alba, ajută-mă, a scâncit Vilma. Alba, tu eşti de acord cu mine. Singura.

— Vilma, te simţi rău, foarte rău, dar sper că medicii te vor vindeca.

— Luaţi-mă cu voi.

Alba s-a abţinut să o plesnească.

— Nu am nici o încredere în tine. Ai văzut în ce hal l-ai adus pe Jonas? Din cauza ta riscă să moară.

Magnus şi-a îmbrăcat bine de tot nepotul, i-a pus masca şi, fără să-i mai ceară voie, l-a aruncat pe umăr.

— Ţine-te de mine, băiete, plecăm.

Au ieşit din căsuţă.

De îndată ce au ajuns afară, vântul s-a înteţit. Era posibilă o mânie atât de îndelungă, de constantă, atât de implacabilă?

Casa roşie rezista asaltului, dar tremura, încheieturile scârţâiau, acoperişul fremăta. Dinăuntru se auzeau hohotele ascuţite ale Vilmei.

S-au îndepărtat, clătinându-se, incapabili să se concentreze. Vântul voia să facă vid în capetele lor şi pe platou.

Brusc, au auzit zgomote neobişnuite. Un fel de plesnitură persistentă. Ploua cu pietre.

— Adăpostiţi-vă acolo, repede!

Alba le-a arătat o streaşină în stâncă pe care o ştia dintotdeauna sub care adăpostea adesea cu Katrin. S-au năpustit într-acolo.

În jurul lor, măruntaiele vulcanului cădeau pe pământ – unele cât un ou, altele cât nişte menhire.

Jonas a scos un strigăt. Panicaţi, şocaţi, Alba şi Magnus au crezut că fusese lovit de o piatră şi s-au întors.

Jonas a arătat cu degetul. În depărtare, căsuţa devenise roşie.

O piatră enormă trecuse prin tavan şi distrusese singura încăpere; flăcările eliberate din şemineu începuseră să ardă grinzile.

În cinci minute incendiul s-a răspândit rapid, muşcător, intens, apoi o pală violentă de vânt s-a abătut asupra platoului şi l-a acoperit cu cenuşă.

Alba a zâmbit. Această lumină difuză, acest vânt uşor anunţa ceva ce urma să apară: primăvara.

Soarele strălucea pe un cer senin. Pescăruşii ţipau agitaţi. În curând pământul nu mai avea să fie tare ca piatra, iarba va

crește, lupinul de Alaska va îmbrăca dealul în albastru.

Îl aștepta pe Fluier în fața cutiei de scrisori.

Acesta piratase în noaptea precedentă sistemul informatic al spitalului și printase documentele.

Tocmai urca drumul, pedalând pe bicicletă. Te puteai întreba, văzând această siluetă, care anume era mai subțire: el sau bicicleta.

S-a apropiat de Alba fluturând victorios dosarul.

— Iată!

— Cum aș putea să îți mulțumesc?

— Făcând revoluția, tovarășa. Să nu mai vorbim, am putea fi văzuți.

A plecat imediat, a coborât pe marginea drumului care ducea spre Reykjavik fără să pedaleze, micșorându-se până a devenit un punct pe.

Alba, cu plicul în mână a intrat în casă unde Jonas nu se trezise și unde Katrin se odihnea după călătorie.

A scos foile din plic și, fără să le privească, le-a pus, rând pe rând, în mașina de tocat hârtie. Pe măsură ce hârtia dispărea, se simțea mai puternică, mai plină de energie, mai vie. Apoi a pregătit ceaiul și a prăjit pâinea.

A auzit un zgomot în spatele ei.

Era Jonas, blond, vioi, frumos ca un răsărit în pijamaua lui corai.

— Ce păcat că ai anulat petrecerea pentru întoarcerea mea! a șoptit el. Mi-ar fi făcut atâta plăcere să-mi văd prietenii...

Alba i-a întins tava cu micul dejun.

— O lăsăm pe mai târziu. Nu este decât amânată. Până atunci, ce-ai zice de o belotă mică?

Copilul fantomă

Pe banca din fața mea, o femeie hrănea păsările. Vrăbii, pițigoi și sticleți s-au apropiat de ea mai întâi țopăind, timizi, temători să nu devină tereștri, gată să bată în retragere și să-și ia zborul la cea mai mică mișcare suspectă; apoi, tot mai numeroase, păsărelele s-au așezat în semicerc la picioarele ei, asemenea unui cor de cerșetori; ca să ciugulească firimiturile, unele, mai obraznice, nu ezitau să sară pe bancă sau chiar pe pulpele ori pe brațele acelei doamne. Atrasă de festin, o vrabie își alunga suratele cu lovituri de cioc, în timp ce porumbeii stângaci veneau și ei clătinându-se.

Imaginea mă intriga. Desigur, văzusem de o sută de ori scena: o necunoscută hrănind păsărele. Totuși, ceva era diferit în ziua aceea: ținuta femeii. Nici cerșetoare, nici săracă, nici bătrână, părea că ieșise de la coafor, purta un costum șic, pantalon și sacou din in de culoare deschisă, și pe chipul ei încununat de un blond venețian strălucea bronzul vacanțelor petrecute la mare sau la munte, pe scurt timpul liber petrecut de cei bogați. O burgheză hrănea vrăbiile Parisului.

Prietenul care mă însoțea m-a împuns cu cotul în coaste șoptind:

— Privește.

Un tip bine și cu aceeași alură, de vreo șaizeci de ani, sportiv se plimba pe alee căutând o bancă. În dimineața aceea însorită care urma unor săptămâni posomorâte cu ploaie, ce parizian nu ar fi căutat să se încălzească la soare? Domnul a constatat că nu mai este decât un singur loc, alături de doamna care hrănea păsările.

Fără să o salute, fără să o privească, s-a așezat și s-a comportat ca și când ar fi fost singur. După ce și-a dres glasul,

şi-a luat ziarul şi l-a deschis larg, luând din spaţiul vecinei sale. Aceasta a părut că nu observă. O clipă, am crezut că arunca firimiturile între picioarele bărbatului ca să fie invadat de sticleţi zgomotoşi şi puţintel sălbateci.

A trecut un cuplu. Bărbatul a ridicat privirea şi i-a salutat. Trei secunde mai târziu doamna de pe bancă a făcut acelaşi lucru. Apoi, fiecare şi-a văzut de ale lui, impasibil. Faptul că aveau cunoştinţe comune nu părea să îi apropie.

Brusc, vântul a zburătăcit o pagină din *Le Figaro* la marginea băncii. Doamna nu s-a clintit, de parcă nu se întâmplase nimic, şi l-a lăsat pe domn să se descurce singur ca să o prindă.

Mai târziu, aplecându-se, ea şi-a răsturnat poşeta care s-a rostogolit până la glezna domnului. Acesta s-a mulţumit să ridice piciorul şi să-l încrucişeze peste celălalt.

Nici unul nu-i dădea atenţie celuilalt, dar, paradoxal, simţeai că nu făceau decât acest lucru: să nu-şi acorde atenţie. Printr-o anumită crispare, prin undele de dispreţ pe care le degajau, prin lentoarea pe care o impuneau în jurul lor nu trăiau, nu respirau decât pentru a-şi transmite unul celuilalt: tu nu eşti aici.

Prietenul meu s-a amuzat de figura mea deconcertată.

— Sunt soţ şi soţie.

— Glumeşti?

— Deloc. De altfel, locuiesc în acelaşi loc.

— Ei?

— Dar nu împreună.

— Îţi baţi joc...

— Şi-au împărţit apartamentul în două. Ieşirea de serviciu a devenit intrarea domnului, iar zidarii au înălţat un zid ca să nu se mai întâlnească niciodată. De fapt, se nimeresc faţă în faţă de douăzeci de ori pe zi pe scară, pe hol, la cumpărături, pe stradă – într-atât şi-au păstrat obişnuinţele –, dar se ignoră.

— Îţi râzi de mine.

— Dacă i-ai fi văzut acum câţiva ani: se adorau. Pentru toţi locuitorii din cartier – în zona Place des Voges, toată lumea cunoaşte pe toată lumea –, erau întruchiparea cuplului perfect, modelul de înţelegere, paradigma unei relaţii fericite!

Cine ar fi crezut?

— Ce s-a întâmplat?

— Într-o dimineaţă şi-au împărţit bunurile – apartamentul, cabana de la munte, casa de la mare – şi nu şi-au mai adresat un cuvânt. S-a întâmplat dintr-odată.

— Imposibil.

— Dacă există iubiri fulgerătoare, de ce nu ar exista şi astfel de despărţiri?

— Aş vrea să înţeleg.

— Ai noroc! Am aflat adevărul de la o prietenă de-ale lui Séverine.

— Séverine?

*

— Doamna care hrăneşte păsările chiar în faţa ta.

Séverine şi Benjamin Trouzac păreau să colecţioneze toate semnele reuşitei: erau frumoşi, tineri, apreciaţi, aveau cariere de succes.

Benjamin Trouzac, absolvent al Şcolii Naţionale de Administraţie, lucra la Ministerul Sănătăţii, unde se achita cu succes de misiuni dificile.

Îi erau lăudate inteligenţa limpede, autoritatea firească, simţul interesului public şi cunoaşterea aprofundată a dosarelor.

Ziaristă *freelance*, Séverine îşi vindea articolele vioaie şi haioase diverselor reviste pentru femei. Capabilă să scrie un text simpatic despre pregătirea brioşelor sau zece pagini amuzante despre noile culori de ojă, îi încânta pe redactorii-şefi cu frivolitatea ei inteligentă.

Nu le lipsea nimic în afară de o familie, dorinţă a cărei împlinire o amânau pentru mai târziu, prea pasionaţi de plăceri, de ieşirile în oraş şi cu prietenii, de călătorii, de activităţile sportive.

Când Séverine şi-a serbat cei treizeci şi cinci de ani, s-a alarmat de timpul care trecea foarte repede şi au tranşat problema: venise timpul să întemeieze o familie.

Tot atunci, sora lui Séverine a născut o fetiţă atinsă de o boală rară.

Séverine a fost extrem de afectată pentru sora sa, dar Benjamin s-a îngrijorat pentru ei:

— Mă tem de ceea ce ne aşteaptă. În familia ta există copii cu handicap, și în a mea la fel. Nu-i de glumit cu așa ceva, Séverine!

Séverine a bombănit, a cârcotit, şi-a amânat investigaţiile medicale cât mai mult apoi a sfârşit prin a ceda doleanţelor lui Benjamin, într-atât de mare era dorinţa ei de a deveni mamă.

Specialista – o prietenă de-ale lui Benjamin – i-a anunţat fără fasoane că erau purtători de gene care puteau să le expună progenitura unor patologii generatoare de handicap.

— Prin urmare?

— Prin urmare, dacă rămâi gravidă, vom face prelevări ca să fiţi informaţi.

Séverine şi Benjamin au răsuflat uşuraţi. Deşi întristaţi de această nouă luciditate, chiar dacă existau riscuri, puteau să-și facă în continuare planuri de viitor.

Când a împlinit treizeci și şapte de ani, după multe speranţe vane, Séverine a rămas însărcinată în sfârşit.

Séverine și Benjamin erau atât de fericiţi încât au fost cât pe-aci să uite de recomandarea făcută de specialistă. Din fericire, prietena medic, întâlnită cu prilejul unui colocviu internaţional, i-a reamintit lui Benjamin ce avea de făcut.

Într-o zi de luni cenuşie, în biroul searbăd al unui spital vetust, un consilier genetician i-a spus lui Séverine, care îşi ţinea cu satisfacţie mâinile pe pântecele rotund, că fetusul suferea de o boală periculoasă, mucoviscidoza, o afecţiune în urma căreia mucusul se aglutinează în căile respiratorii şi digestive. Cinstit, i-a informat despre ceea ce se va întâmpla: copilul va avea probleme pulmonare, va fi obligat să suporte un tratament dificil şi constant şi va avea o speranţă de viaţă redusă. Cât a durat întrevederea, i-a semnalat lui Séverine că, din aceste motive de forţă majoră, în ciuda stadiului avansat al sarcinii, avea dreptul să avorteze.

Séverine și Benjamin au înfruntat o săptămână de chin, trecând de la o hotărâre la alta: să păstreze copilul, să nu-l păstreze. În funcţie de starea de spirit, se simţeau când capabili să aibă un copil diferit, când copleşiţi de perspectivă.

Prietenii lor de la Ministerul Sănătăţii le ofereau informaţii paradoxale: fie copilul nu va trăi mai mult de paisprezce ani, fie, conform altora, va trăi până la patruzeci şi cinci de ani. Pe cine să crezi? Persoanele consultate se dovedeau la fel de contradictorii ca şi ei. Într-o seară au lăsat sorţii să aleagă: au dat cu zarul; dar imediat ce au primit un răspuns, l-au respins oripilaţi, refuzând să-şi consacre destinul hazardului. Pe scurt, după o săptămână de nelinişte şi îndoială, tot nu se deciseseră.

O emisiune TV i-a ajutat să se decidă: au dat peste un reportaj despre îngrijirea copiilor cu boli grave. Din motive politice – constrângerea guvernului să se angajeze în favoarea handicapaţilor –, ziaristul exagerase, prezentând o imagine sumbră a situaţiei, ilustrând viaţa de zi de zi a bolnavilor şi a părinţilor dintr-un punct de vedere dramatic. Séverine şi Benjamin, revoltaţi, scârbiţi, plânşi, doborâţi de calvarul care îi aştepta şi pe care trebuia să-l suporte copilul care urma să se nască au convenit să accepte întreruperea de sarcină. I-au anunţat pe cei de la spital.

Săptămânile care au urmat intervenţiei i-au fost aproape fatale cuplului.

Între ei reproşurile se înmulţeau, constante, tăioase, agresive, adresate mai degrabă sieşi decât celuilalt: ea se acuza că era purtătoarea acelei gene şi îl încuraja să o părăsească, el se lamenta că îi frânase multă vreme dorinţa de a deveni mamă şi o încuraja să-şi regăsească libertatea. Fiecare se considera nefericit şi neînţeles; supărarea care ar fi putut să-i apropie îi despărţea. Fiindcă nu vorbeau niciodată de copilul pe care îl transformaseră în fantomă. Séverine îşi spunea că Benjamin minimalizează durerea ei de femeie, iar Benjamin regreta că Séverine neglijează durerea lui de bărbat. Foarte discret, şi-au pus unul altuia coarne. Copios, dar trist, fără chef şi fără chemare, cu o conştiinciozitate disperată care îi determina să se agaţe de necunoscuţi şi de necunoscute aşa cum te arunci în valuri: „Dacă mă duc valurile, cu atât mai bine, dacă nu, voi înota până la mal”.

Terapia de cuplu le-a salvat căsnicia.

Séverine şi Benjamin au început să trăiască nepăsători, ca

în primii ani ai relaţiei lor: călătoreau, îi flatau prietenii şi practicau sporturile preferate. Pentru că nu puteau fi părinţi, au redevenit amanţi şi, mai ales, complici.

„Copilul meu este cuplul meu”, repeta Séverine, zâmbitoare, cunoştinţelor care se minunau de faptul că se înţeleg.

Pentru că nu exista un mijloc de a avea copii, tandemul lor era un scop în sine.

În decursul unei zile îşi zâmbeau de parcă tocmai se întâlniseră. După douăzeci de ani de viaţă conjugală, Benjamin cumpăra trandafiri ca un logodnic, Séverine bătea magazinele pentru a cumpăra haine care să îl surprindă şi să îl seducă pe soţul ei. În îmbrăţişările lor puneau atâta energie, rafinament şi inventivitate încât sexul îşi păstrase savoarea inedită.

„Copilul meu este cuplul meu”. Căsnicia lor devenea o creaţie comună, obiectul unei atenţii constante, revigorată de ingeniozitatea lor.

Şi-ar fi păstrat această provocare până la ultima suflare şi ar fi întruchipat pentru eternitate imaginea modernă a lui Tristan şi a Isoldei dacă nu ar fi avut loc acel accident la Chamonix...

Şi-ar fi imaginat vreodată că Alpii vor fi mormântul lor? Muntele fusese pentru aceşti doi sportivi un teritoriu de joc şi de plăcere, oferindu-le strălucirea orbitoare a luminii, ameţeala vitezei, euforia depăşirii. Dacă unii îşi cultivă senzaţiile din copilărie pe malul mării între nisip şi apă, Séverine şi Benjamin îşi retrăiau tinereţea de îndată ce ajungeau la o trecătoare. Marşuri, plimbări, escalade, toate modalităţile de a parcurge înălţimile îi înveseleau.

Până la această expediţie excesivă...

În acea dimineaţă, au luat telefericul până pe culme, vârful dinspre sud.

Schiori cu experienţă, au hotărât să abandoneze pârtiile amenajate, la fel de pline ca bulevardele pariziene, ca să se bucure în singurătate de munte.

Alpii blânzi şi ascuţiţi se desfăşurau în faţa lor, culmi, creste, vârfuri alternând cu platouri şi panorame.

Ce privilegiu! În fiecare clipă inaugurau zăpada imaculată. În jurul lor totul era pur, inclusiv liniştea. Aveau impresia că prind puteri sub acel cer fără nori, în aerul curat şi sănătos, înfierbântaţi de soarele crud.

În valea întunecată care se întindea alene, vârfurile îşi ofereau reliefurile pure.

Séverine şi Benjamin lunecau pe schiuri.

Se unduiau supli şi uşori de parcă ar fi înotat. Atmosfera devenea densă ca un lichior, oferindu-le beţia de-a se mişca liberi, plini de o bucurie arzătoare ca razele de soare.

Coborau pe zăpada grea şi diafană. Ici-colo briliante sclipeau pe pământul alb.

Brusc, Benjamin, care deschidea drumul, a scos un ţipăt. Séverine a avut vreme să se aplece spre el, apoi a ţipat şi ea.

Sub ei zăpada s-a spulberat, au rămas suspendaţi o jumătate de secundă, apoi, parcă s-au rostogolit o veşnicie, zdrelindu-se de peretele de stâncă, fără să se poată agăţa de ceva.

A urmat şocul.

S-au prăbuşit pe gheaţă.

Câteva secunde mai târziu, ameţiţi, speriaţi, despovăraţi de schiuri şi de beţe, care se risipiseră în timpul căderii, şi-au venit în fire şi au înţeles că se prăbuşiseră într-o crevasă.

Aici domnea o altfel de linişte. Sufocată. Neliniştitoare. Nu se auzea nici o pasăre. Nici un zgomot, nici un strigăt. Orice formă de viaţă părea stinsă.

— Ţi-ai rupt ceva, Séverine?

— Nu, nu cred. Tu?

— Nici eu.

Constatarea că nu şi-au rupt nimic nu i-a liniştit. Rămânea o problemă: cum să iasă de acolo?

La ce distanţă se găseau de suprafaţă? Cincisprezece... douăzeci de metri cel puţin. Imposibil să urci fără ajutor.

Au început să strige.

Rând pe rând, pândeau fanta de cer de deasupra lor şi strigau. Salvarea nu putea veni decât de acolo, dincolo de pereţii teribili care îi înghiţiseră.

Gura le ardea, setea le chinuia muşchii, membrele le

înţepeniseră. De când căzuseră, îi pătrunsese un frig umed, trecând prin haine, strecurându-se pe la ceafă, insinuându-se printre mănuşi şi mâneci, inundându-le bocancii şi udându-le şosetele.

Strigau mereu.

Zgomotul pe care îl făceau aceste strigăte de ajutor le reda energia convingându-i, în timp ce vocea unuia era acoperită de cea a celuilalt, că fac un tărăboi infernal.

Zadarnic.

Nimeni nu îi auzea.

Şi pe bună dreptate... riscaseră îndepărtându-se de pârtiile obişnuite în căutarea zăpezii pufoase şi sidefii, aşa că acum erau la o distanţă considerabilă de orice drum frecventat. Ca să le fie auzite strigătele, ar fi trebuit – eventualitate improbabilă – ca un temerar să se aventureze până acolo.

După câteva ore, epuizaţi, nu mai aveau chef să strige pentru că nu mai suportau alternanţa emoţiilor pe care acest fapt le stârnea în ei, speranţa de fiecare dată dezminţită de absenţa răspunsului.

S-au privit cu maxilarele tremurând şi pielea tumefiată.

— O să crăpăm aici, a şoptit Séverine.

Benjamin a aprobat-o întristat. Era inutil să îşi ascundă adevărul.

Séverine a coborât privirea. Lacrimile îi ardeau obrajii. Benjamin îi prinse mâna înmănuşată pentru ca aceasta să-l privească.

— Séverine, eşti iubirea vieţii mele. Norocul meu a fost să te întâlnesc, să te cunosc şi să fiu iubit de tine. Nu voi lua cu mine alte amintiri ale trecerii mele pe pământ.

Îl privi cu ochii mari şi rosti cu greutate:

— Nici eu nu voi lua cu mine alte amintiri.

Smulgându-se de pe gheaţă, Benjamin se apropie. Séverine se lipi strâns de el. S-au sărutat cu furie.

Apoi s-au dezlipit unul de celălalt şi, cu forţe noi, au început să strige. Strigau din toţi rărunchii, fără iluzii, dar cu putere, din datorie, jucând până la capăt rolul de schiori rătăciţi.

Mormântul de zăpadă şi de gheaţă care îi ţinea închişi rămânea mut. Singurul lucru care se schimba era lumina care devenea mai cenuşie, la unison cu cerul decolorat. Cu siguranţă că întunericul se va coborî nu peste multă vreme...

S-au cutremurat la gândul nopţii pe care urmau să o îndure acolo.

— Hei! Hei! E cineva acolo?

Au tresărit.

Deasupra lor, prin deschizătura crevasei apăruse capul cuiva. Era o tânără cu trăsături frumoase şi energice. Inimile au început să le bată nebuneşte. Au urlat.

— Merg după ajutoare, a spus ea cu voce limpede.

— Nu vei avea timp să cobori până în vale şi să te întorci. Se înnoptează. Aruncă-ne o coardă.

— Schiez, nu am o coardă la mine.

Séverine şi Benjamin s-au privit descumpăniţi.

Sus, chipul fetei dispăruse.

Benjamin tresări şi lovi în perete.

— Hei! Nu pleca! Stai! Te rog!

Benjamin urlă cuprins de panică, de parcă înnebunise. Împietrită, Séverine îl privea fără să reacţioneze.

Apoi se aşternu iar o linişte aspră, densă, agresivă. Dârdâiau de frig.

Timpul trecea. Un minut, zece minute, o jumătate de oră. Nu avea să se mai întoarcă.

— Prindeţi!

Sus, tânăra îi strigă, apoi le aruncă o coardă portocalie prin deschizătură. Plină de îndrăzneală, se dusese până la pista cea mai apropiată, smulsese coarda care marca capătul pistei, o legase de o stâncă, iar celălalt capăt li-l aruncase celor doi.

Séverine se agaţă cea dintâi, îşi mobiliză ultimele puteri şi zece minute mai târziu ieşi din crevasă. Apoi, Benjamin făcu la rândul lui acelaşi lucru.

Reveniţi la suprafaţă, aşezaţi pe zăpadă, suferind de frig şi din cauza contuziilor, o priveau în lumina apusului pe cea care îi eliberase. Melissa, care avea douăzeci de ani, râdea în hohote, considerând această salvare o aventură miraculoasă.

La cabană, Séverine şi Benjamin s-au încălzit, şi-au examinat contuziile, au consultat un medic, s-au uns cu pomezile recomandate, au luat analgezice şi antiinflamatoare, apoi i-au telefonat Melissei. Nu voiau să plece fără să-i mulţumească încă o dată.

Ea i-a invitat la petrecerea pe care o dădea împreună cu câţiva prieteni.

Séverine şi Benjamin şi-au sărbătorit întoarcerea la viaţă în mijlocul a vreo cincisprezece tineri între optsprezece şi douăzeci şi doi de ani, un grup de băieţi şi de fete care se cunoşteau din copilărie şi care, de la o vacanţă la alta, formaseră această trupă veselă.

Dezmorţiţi de vin, de glume, de jovialitatea care domnea în restaurant, Séverine şi Benjamin o sorbeau din ochi pe salvatoarea lor. Dansând un rock îndrăcit pe ringul de dans, Melissa părea că reuneşte toate calităţile: forţă, inteligenţă, vivacitate, bunătate, energie.

Unul dintre tineri, surprinzându-le privirile, se aşeză lângă ei.

— Melissa e formidabilă, aşa-i?

— Ei, da, este! a exclamat Séverine.

— Sunt întru totul de acord cu dumneavoastră, a şoptit tânărul. Şi când te gândeşti că este atât de bolnavă! Nimeni nu ar bănui.

— Ce spui?

— Da. Melissa suferă de mucoviscidoză. Nu ştiaţi?

Séverine şi Benjamin au pălit. Fără să rostească o vorbă, cu gura căscată, cu mâinile tremurând, împietriţi pe scaune, cu ochii aţintiţi asupra Melissei, tocmai zăriseră o fantomă.

Mi-am făcut un obicei să includ în a doua ediţie a cărţilor mele jurnalul de scriitură care le-a însoţit şi am descoperit că cititorii îi apreciau conţinutul. Pentru prima oară adaug aceste pagini primei ediţii. Este vorba despre fragmente din jurnalul meu referitoare la cartea pe care tocmai o scriam.

Un prieten, unul dintre cei mai talentaţi machiori de teatru, îmi povestește cum s-a format cuplul pe care îl face cu un psihiatru. Cei doi bărbaţi s-au căsătorit, cu zeci de ani în urmă, în penumbra din capătul unei biserici, în timp ce în faţa altarului luminos avea loc o ceremonie nupţială.

Anecdota mă emoţionează. E aşa de rar umorul în iubire... Şi modestia! Îi consider profund creştini pe aceşti amanţi fără pretenţii care vor să se unească în faţa lui Dumnezeu.

Gestul lor arată puterea unei pasiuni care ia în derâdere interdicţia, care se joacă dezinvolt cu aparenţele, care obţine virtual ceea ce i se refuză.

Această căsătorie „falsă” durează de mai bine de treizeci de ani.

— Unde este căsătoria „adevărată”?

Nu ştie.

Nu mă pot împiedica să nu reflectez la asta. Cei care şi-au jurat oficial „fidelitate” şi-au ţinut cuvântul? Iubirea legitimă încurajată de societate a durat la fel de mult precum cea nelegitimă?

Revin la prietenii mei, cei care s-au însurat clandestin. Poate fiindcă societatea i-a respins către marginile sale, ei au ştiut să atribuie un sens nou „fidelităţii” pe care au jurat să o respecte în ecou faţă de soţii oficiali.

Fidelitatea lor nu constă într-o castrare şi nici într-o sumă de interdicţii. Pozitivă, ea îi oferă celuilalt ceea ce i-a promis – iubire, sprijin, atenţie, susţinere –, nu este interpretată restrictiv – să nu te atingi de nimeni. Pentru cei doi prieteni care şi-au autorizat aventuri, cuplul nu înseamnă să-l închizi

pe celălalt într-o colivie.

Îl regăsesc aici pe Diderot, aşa cum mi l-am imaginat în *Libertinul.* Totuşi, am convingerea intimă că această fidelitate îngăduitoare se dovedeşte mult mai uşor de stabilit între indivizi de acelaşi sex căci pentru a-l descifra pe celălalt e de ajuns să te apleci asupra ta însuţi; pe când între un bărbat şi o femeie trebuie să îmblânzeşti necunoscutul.

Dacă într-un cuplu bărbat-femeie infidelitatea reprezintă o dramă, ba chiar un factor care duce la ruptură, doi bărbaţi acordă mai puţină importanţă acestor pulsiuni care îi împing spre legături efemere. Fie că cedează acestor pulsiuni, fie că nu, cunoscând spontan sexualitatea masculină, pot să înţeleagă, căci beneficiază de un avantaj: celălalt este acelaşi. Pe când într-o relaţie dintre un bărbat şi o femeie celălalt rămâne celălalt. Sinceritatea şi luciditatea nu vor fi de ajuns, va trebui parcurs un drum lung de învăţare pentru a înţelege sexul opus. Iar pentru a se înţelege cu el...

În timpul unei călătorii de la Paris la Bruxelles, am schiţat pe un carnet o povestire intitulată „Cei doi domni din Bruxelles”. La Gare du Nord nu era decât o nebuloasă; o oră şi douăzeci de minute mai târziu, în Gare du Midi, nebuloasa, asemenea unui metal care s-a lichefiat şi curge transformându-se într-un obiect solid, căpătase forma şi densitatea unei povestiri, având un început, un sfârşit, personaje şi diverse peripeţii organice. Voi putea vreodată să mă revanşez faţă de Căile Ferate? Atâtea dintre cărţile mele au fost concepute şi bibilite în tren...

Totul porneşte de la o imagine: doi bărbaţi îşi unesc în secret vieţile cu prilejul unei căsătorii oficiale. La început, cele două cupluri – cel care străluceşte în faţa altarului şi cel care se ascunde în penumbra ultimului rând de scaune – nu se întâlnesc decât din întâmplare, dar cuplul clandestin va veghea asupra celui oficial.

Această povestire îmi permite să trasez diferenţele dintre un cuplu homosexual şi unul heterosexual, să marchez bucuriile sau durerile specifice fiecăruia, care sunt uneori la antipozi. Terminându-mi ciorna, mi-am dat seama, nu fără

surpriză, că tandemul cel mai fericit nu este cel pe care societatea l-a dorit şi l-a aplaudat pe treptele bisericii.

Când un bărbat şi o femeie îşi unesc destinele, suportă o intensă presiune exterioară: viaţa lor comună este în acelaşi timp încurajată şi normată, modelele sunt apăsătoare, o anumită filozofie se impune. În schimb, atunci când doi bărbaţi alcătuiesc un menaj, se aventurează pe un drum puţin bătut, cu atât mai mult cu cât societatea refuză adeseori legătura lor sau, atunci când o tolerează, nu aşteaptă nimic de la ea. Există o paradoxală libertate în a trăi ceea ce este interzis sau dispreţuit.

O suferinţă întru totul homosexuală?

Că o iubire oricât de puternică, de mare, de perpetuă nu se împlineşte prin naşterea unui copil...

Desigur, infertilitatea nu îi afectează doar pe homosexuali – există şi heterosexuali sterili – dar ea îi afectează pe toţi homosexualii.

Am terminat de scris „Cei doi domni din Bruxelles”.

Nu ştiu cum să calific această povestire. Este un miniroman sau o nuvelă mai lungă?

Reacţiile la lectură sunt încurajatoare. „Cei doi domni din Bruxelles” emoţionează minţi diferite.

Sunt bucuros, deşi întrebarea rămâne: ce voi face cu acest text?

Să îl public singur sau să aştept să se alăture altor texte? Dar ce fel de texte şi de ce?

Mi-am pus o întrebare care îşi găseşte un răspuns.

„Cei doi domni din Bruxelles” aveau şi nişte veri care s-au prezentat... Alte povestiri îmi vin în minte, legate de o tematică asemănătoare: iubiri invizibile.

O povestire ascunde în ea o alta. Dacă o prinzi pe cea dintâi, ţi se oferă şansa de a o zări pe următoarea.

Un volum de nuvele este o haită de sălbăticiuni urmărită pe teren. Povestirile sunt diferite, dar au multe în comun.

În caz contrar, a le strânge laolaltă s-ar dovedi arbitrar. Îmi

concep volumele de nuvele ca pe nişte creaţii organice, ele nu sunt nici culegeri, nici antologii. Aşadar voi scrie în continuare nişte povestiri care vor constitui un volum intitulat *Cei doi domni din Bruxelles.*

Scriind „Cei doi domni din Bruxelles”, m-au interesat sentimentele oblice, cele pe care nu le mărturisim nici nouă înşine, nici celor apropiaţi, sentimente prezente, active, mobilizatoare, dar care staţionează la frontierele conştiinţei. Astfel, Jean şi Laurent, cei doi domni ai mei, vor trăi o feminitate virtuală pasionându-se de Geneviève, apoi o paternitate virtuală veghind asupra lui David.

Viaţa lor este întemeiată pe o arhitectură sentimentală subiacentă, neformulată, imaterială, care totuşi organizează şi susţine edificiul. Multe aspiraţii şi multe dorinţe se împlinesc în mod simbolic.

Cu toţii trăim două vieţi, cea reperabilă prin fapte şi cea imaginară.

Şi aceste surori gemene se dovedesc a fi siameze, mai lipite una de cealaltă decât se crede, într-atât lumea paralelă faţă de realitate o modelează pe aceasta, şi chiar o schimbă.

Iată tema acestui nou volum de nuvele: vieţile virtuale care însoţesc temeiul unei vieţi reale.

*

Scriu cu pasiune următoarea nuvelă din volum „Câinele”. Are o dublă sursă de inspiraţie: viaţa mea personală şi reflecţiile pe care mi le-a provocat, în 1980, pe când eram doctorand, filosoful Emmanuel Lévinas.

Viaţă personală... Totdeauna am trăit înconjurat de animale şi sper să mă bucur de compania lor câte zile voi mai avea. De câţiva ani, trei câini Shiba Inu au devenit complicii mei într-ale scrisului – în acest moment, masculul doarme la picioarele mele sub birou, iar cele două femele sunt trântite alături, una pe covor, cealaltă pe perna ei –, partenerii mei de muzică – aleargă de îndată ce cânt la pian, se aşază sub instrument ca să simtă vibraţiile, ascultă Chopin cu trupul, nu

doar cu urechile –, prietenii mei de plimbare şi de joacă... Când mă adresez lor, mă adresez unor suflete înzestrate cu inteligenţă, sensibilitate, sentimente şi memorie. Departe de mine să mă folosesc de ei ca de nişte jucării, îi consider nişte persoane, persoane pe care le îndrăgesc şi care mă adoră. Deşi unii îmi dezaprobă poate atitudinea, mă îngrijesc mereu să îi fac fericiţi. Nu am spus că îi iubesc?

Viaţă intelectuală... La douăzeci de ani am fost uimit de un text al lui Emmanuel Lévinas intitulat „Numele unui câine”, un articol consacrat animalelor pe care l-a publicat în culegerea *Dificila libertate.* Povesteşte că, pe când era prizonier într-un lagăr de muncă nazist, întâlnea adesea un câine vagabond. Animalul vesel şi exuberant nu-i privea cu dispreţ pe evrei ca pe nişte fiinţe inferioare, ca pe nişte „suboameni”, îi aprecia ca pe nişte oameni obişnuiţi. „Ultimul kantian din Germania nazistă, neavând atâta minte ca să universalizeze climaxul pulsiunilor sale”, acest câine îi restituise umanitatea pierdută.

Acest text este cu atât mai uimitor cu cât contrazice mult filosofia acestui reputat gânditor.

Emmanuel Lévinas consideră că experienţa care întemeiază umanitatea este cea a chipului. Un chip uman priveşte un altul şi intră într-o relaţie de intersubiectivitate. Vede o privire, nu nişte ochi, pentru că „cea mai bună modalitate de a-l întâlni pe celălalt este de a nu-i observa nici măcar culoarea ochilor! Când observăm culoarea ochilor, nu mai suntem într-o relaţie socială cu celălalt”. În acea clipă, omul îl recunoaşte pe celălalt ca pe altul decât el, îl vede pe aproapele său, pe cel care este demn de respect, pe cel pe care nu trebuie să-l omori. Am fost emoţionat de ideea că experienţa chipului constituie o experienţă etică. „Chipul este ceea ce nu putem ucide sau, cel puţin, al cărui sens constă în a spune: «să nu ucizi». Uciderea este o chestiune banală, este adevărat: poţi să îl ucizi pe celălalt; exigenţa etică nu este o necesitate ontologică. Interdicţia de a ucide nu face uciderea imposibilă, chiar dacă autoritatea interdicţiei se menţine în conştiinţa răului împlinit – răutatea răului” *(Etică şi infinit).* Naziştii refuzau această experienţă a chipului când îi priveau

pe evrei, pe ţigani, pe homosexuali, pe infirmi ca pe nişte animale inferioare. Totuşi «să nu ucizi» este cel dintâi cuvânt al chipului. Este un ordin. În ivirea chipului există o poruncă, de parcă ar vorbi un stăpân”.

Stranietatea barbariei. Ea se sustrage experienţei trăite. Se orbeşte pe sine însăşi.

Câinele se arată incapabil de aşa ceva.

Atunci este mai uman decât umanul însuşi? În orice caz nu este rasist. Şi niciodată certat cu o ideologie.

Dar de ce câinele vede chipul pe care călăii nu-l văd? Are şi câinele un chip?

Când l-am întrebat pe Lévinas, a eludat răspunsul. Experienţa lui de prizonier recunoscut de un câine vagabond rămânea în marginile gândirii sale.

Dar profesorul meu din Rue d’Ulm, filosoful Jacques Derrida, a îndrăznit să meargă mai departe într-unul din ultimele sale texte în care povesteşte cum, aflat gol în faţa pisicii sale, s-a simţit cuprins deodată de pudoare. Am să revin la aceasta într-o zi...

La sfârşitul nuvelei „Câinele” este vorba de iertare. Să ierţi?

Nimic nu mi se pare mai complicat.

Personajul meu, doctorul Samuel Heymann, reuşeşte, prin intermediul câinelui său, să sesizeze umanitatea existentă în trădător şi să alunge răzbunarea. Îl admir pentru puterea lui. Şi descopăr aici un ecou al unui personaj istoric la care m-am oprit în aceşti ultimi ani: Otto Frank, tatăl Annei Frank.

Acum, la teatrul Rive-Gauche, în regia lui Steve Suissa, actorii – printre care şi Francis Huster – repetă piesa pe care am scris-o după *Jurnalul Annei Frank*. Mulţumită istoricilor de la Casa Anne Frank din Amsterdam şi membrilor Fundaţiei Anne Frank din Basel, am aflat că Otto Frank nu a încurajat niciodată ancheta care căuta să afle cine îi denunţase pe el, familia lui şi pe prietenii refugiaţi în ascunzătoare. În textul meu, atunci când un personaj se indignează fiindcă un ticălos poate dormi liniştit după ce a trimis opt persoane la moarte, el rosteşte: „Îi plâng pe copiii lui”.

Otto Frank nu a vrut să adauge violenţă violenţei. A văzut,

într-o anumită manieră de a face dreptate, răzbunarea şi nu echitatea. Este sublim.

Prea mult?

Nu ştiu. Dacă ai mei ar fi în pericol, aş fi capabil de crimă.

Frecventez personaje cărora le sunt inferior.

Am termintat „Câinele” cu multă emoţie.

Îl credeam pe Samuel Heymann diferit de mine – cu excepţia recunoştinţei sale faţă de câini –, dar mă întreb dacă nu cumva acest personaj poartă în el mizantropia mea latentă, cea pe care mi-o refulez.

Să ne înţelegem: trec drept curios, jovial, ador oamenii şi complexitatea lor, mă bucur să întâlnesc oameni noi, mă pasionez de indivizi sau de creaţiile lor – altminteri nu aş fi nici romancier, nici dramaturg, nici cititor –, dar încrederea mea în oameni cunoaşte şi eclipse. Din când în când (cu regularitate) fac un efort de voinţă ca să apreciez oamenii în pofida violenţelor, nedreptăţilor, prostiei, aproximărilor, indiferenţei faţă de frumuseţe şi, mai presus de toate, în pofida constantei lor mediocrităţi.

Trebuie să iubeşti oamenii... dar este greu să-i iubeşti! Aşa cum nu poţi fi optimist fără o cunoaştere intimă a pesimismului, nu poţi iubi umanitatea fără să o deteşti puţin. Un sentiment poartă cu el întotdeauna şi contrariul său. Fiecare trebuie să cântărească partea cea bună.

*

Ce fericire! Iată-mă pe cale să-l întâlnesc iarăşi pe Mozart. Fără îndoială persoana cea mai importantă a vieţii mele – dintre cei care au murit –, într-atât îmi stimulează simţul încântării, cultul frumuseţii, energia bucuriei, într-atât mă conduce la acceptarea uimită a misterului.

De data aceasta nu-l voi face să se exprime în franţuzeşte, ca în *Nunta lui Figaro* sau în *Don Juan*, nici n-am să povestesc *Viaţa mea cu Mozart,* ci mai degrabă voi scrie o nuvelă în care este un filigran invizibil.

Sunt stupefiat de rapiditatea cu care, imediat după moartea lui, Mozart trece de la întuneric la lumină. Un om care

se epuizează încercând să facă bani, care aleargă după comenzi, după recunoaştere, care la treizeci şi cinci de ani este îngropat într-o groapă comună, fără ca nimeni să-l însoţească pe ultimul drum, dar care, două decenii mai târziu, constituie pentru toată Europa emblema geniului muzical, aflat pe cea mai înaltă treaptă a gloriei unde domneşte de atunci.

Ce s-a întâmplat?

Mozart, muzician al secolului al XVIII-lea, îşi desăvârşeşte cariera în secolul al XIX-lea. Deşi mort în 1791, este cel dintâi muzician al secolului al XIX-lea, întruchipând artistul nou. Ales şi iubit de muzicieni – precum Haydn care îl proclama „cel mai mare compozitor din lume" –, se bucură de o aură unică în perioada romantică deoarece generaţiile următoare – Beethoven, Rossini, Weber, apoi Chopin, Mendelssohn, Liszt, Berlioz –, au devenit independente. Împlinind dorinţa lui Mozart, ei se desprind de putere, smulg regilor, prinţilor, aristocraţilor bogaţi arbitrajul gustului: de acum înainte ei dictează oamenilor ceea ce este bun sau rău în muzică. Mozart devine muzicianul lor, muzicianul muzicienilor. Apoi va fi adoptat şi de mase şi va deveni muzicianul întregii lumi.

În această privinţă, văduva sa, Constanze Mozart, născută Weber, şi cel de-al doilea soţ al ei, baronul von Nissen, au un rol important căci, în acei ani, vor inventaria creaţiile sale, le vor edita şi le vor propune spre interpretare.

Istoricii încă dezbat asupra influenţei unuia sau a altuia. Majoritatea, urmând opinia tatălui şi a surorii lui Mozart, o reduc pe Constanze la postura de proastă încântătoare, dezordonată, incapabilă de acţiuni responsabile, pragmatice şi de continuitate. Biografiile recente ale lui Constanze încearcă să o reabiliteze semnalând efortul ei pentru recunoaşterea lui Mozart după moartea acestuia.

Însă este evident, atunci când aprofundezi subiectul, că baronul von Nissen are un loc însemnat în această poveste. El face mai mult decât să o ajute pe Constanze: fiind exact, pasionat şi căpos totodată, acest diplomat danez a clasat partiturile, le-a scris editorilor, a negociat contractele în locul ei; a obţinut chiar semnătura lui Constanze pentru a gestiona ceea ce avea legătură cu Mozart; în fine, strângând arhiva şi

mărturiile celor care l-au cunoscut pe marele muzician, a scris din proprie iniţiativă o vastă biografie a compozitorului. În această carte, el este cel care, de altfel, o reabilitează pe Constanze, soţia sa, în calitate de soţie a lui Mozart – împotriva afirmaţiilor defăimătoare ale lui Nannerl Mozart, sora compozitorului. Faptul că-i ia apărarea lui Constanze cea cam neroadă este logic şi bizar în acelaşi timp. Logic fiindcă trăieşte cu această femeie. Bizar fiindcă trăieşte şi cu fantoma rivalului său.

Este tentant să te amuzi pe acest subiect, aşa cum face un scriitor ca Antoine Blondin, sau să cauţi o explicaţie cheie – homosexualitatea refulată, conform opiniei lui Jacques Tournier în romanul *Ultimul Mozart*. În ceea ce mă priveşte, prefer să mă las fascinat de acest mister: pasiunea unui bărbat pentru alt bărbat care a fost soţul soţiei sale.

Nu pot să văd această căsătorie decât ca pe un triunghi amoros.

De ce nu ar exista decât o cheie – şi una singură pentru comportamentul lui von Nissen faţă de Mozart? De ce pasiunea pe care o simte faţă de primul soţ al soţiei sale ar trebui să comporte doar o faţetă: devotament pentru geniu, tendinţă homosexuală, interes financiar, triunghi amoros, explorarea laturii sale feminine?

Şi dacă ar fi toate acestea laolaltă?

Literatura ne pune în gardă faţă de ideile simple. Prin asta, ea acţionează foarte diferit de ideologia care caută elementarul îndărătul a ceea ce comportă numeroase faţete.

Ideologii, dornici să reducă multiplicitatea aparenţelor la un principiu reperabil, nu chestionează prejudecata implicită care spune că adevărul e simplu.

Dar de ce?

De ce nu ar fi adevărul complex? Ţesut din cauze multiple?

De ce ar trebui să-l surclaseze fantasma elementarului? Idealul simplităţii luminează mai întâi, apoi orbeşte. Apostoli ai complexităţii, romancierii arată legăturile, extind ancheta fără limită sau capăt, în timp ce ideologii scotocesc aceeaşi diversitate pentru a găsi un temei.

Ideologii scormonesc, romancierii luminează.

Moraliştii nu sunt niciodată buni romancieri. Când îşi încearcă puterile, includ în transpunerea realului o răceală şi o lumină clinice, o disecţie a ceea ce este viu care miroase a laborator medical.

Poate fi interesant, niciodată emoţionant.

Asta dacă nu cumva apreciem poezia medicului legist...

*

Călătorie în Islanda împreună cu mama. Pachebotul spintecă valurile şi ne duce spre ziua nesfârşită.

Pe infinitul apelor şi al cerului, ne gândim la tata, care ne-a părăsit acum două săptămâni.

Vorbim cu serenitate, cu tandreţe şi cu bucurie despre el, ca şi cum ne-ar mai putea auzi.

Ştiam că vom face această croazieră, hotărâtă cu mult înainte de agonia lui – sfârşitul lui, urmare a anilor de suferinţă, era însă previzibil –, după moartea lui.

El însuşi o bănuia, o dorea, îmi vorbea despre asta, dornic să mi-o încredinţeze pe mama după ce ne va părăsi. Suntem fericiţi să-i îndeplinim dorinţa.

Există în această călătorie o atmosferă limpede, precisă, paşnică: lumina destinului care se împlineşte?

Nuvela pe care o aveam în minte, cea care gravitează în jurul unui transplant de inimă, am s-o plasez în Islanda.

Îmi place ţara aceasta unde merg pentru a treia oară. Iarna sau vara – cred că nu există decât două anotimpuri –, sunt bulversat de această zgrunţuroasă crustă vulcanică ivită din valurile mării. Prezenţa naturii nu se reduce numai la floră sau la faună, ci și la sol, plin de puteri violente, periculoase, de lavă gata să spintece stâncile sau gheţarii. Moţăie, vibrează, clocotește, se fisurează, explodează. Dacă vrem să simţim un pământ care trăieşte, chiar şi când nu se văd plante sau animale, trebuie mers în Islanda.

În acest ţinut din bazalt și cenușă vulcanică, oamenii sunt plămădiţi dintr-un savuros amestec de blândeţe şi asprime.

Fiindcă natura îi zdrobeşte, dovedesc umilinţă şi solidaritate. Nu aici s-a reunit, în secolul al IX-lea, cel dintâi parlament cunoscut în istorie?

„O inimă sub cenuşă” vorbeşte despre o femeie care îşi iubeşte mai mult nepotul decât propriul fiu, proiectându-şi sentimentul matern mai degrabă asupra copilului surorii ei decât asupra fiului ei. Moartea copilului ei o va face să-şi dea seama de acest lucru şi va trebui, ca să-şi adoarmă sau să-şi alunge vinovăţia, să-şi urască nepotul. Adorării îi urmează o ură pe măsură.

Foarte impulsivă, obişnuită să se exprime cu ajutorul unei pensule, iar nu prin intermediul cuvintelor, ea este incapabilă să-şi formuleze emoţiile şi inaptă de introspecţie. E mai bine să nu-şi exprime mişcările conştiinţei în fraze căci, dacă se încumetă s-o facă, se înşală: astfel, soţul în ale cărui braţe se aruncă fără ezitare este privit cu dispreţ; pe sora ei adorată o descrie ca pe un tiran; noua ei prietenă Vilma i se pare un înger, deşi aceasta ascunde un demon; cât despre fiul ei, îl reduce la o listă de reproşuri...

Dacă există oameni care nu au cuvinte pentru a se exprima pe ei înşişi, Alba le foloseşte pentru a se trăda pe sine.

Dintr-odată, nuvela mea, preluând punctul de vedere al Albei, nu poate să apeleze la o analiză psihologică. Prezintă faptele. Descrie acţiunea unui film. Uneori am impresia că o scriu folosind o cameră de filmat, nu un stilou.

Vilma este dublul Albei. Aceste mame au o problemă în comun; ca multe spirite contemporane, ele nu suportă suferinţa morală.

Epoca abracadabrantă în care trăim refuză suferinţa. După secole de creştinism, a cărui emblemă era un bărbat agonizând pe o cruce cu piroane înfipte în mâini şi picioare, lumea noastră materialistă are tendinţa de a alunga calvarul. Când ne încearcă durerea luăm medicamente, droguri sau mergem să vedem un terapeut.

Vilma şi Alba fac totul ca să suprime durerea.

Dorinţa de a nu o mai simţi le transformă în monştri. Una vrea să îl răpească pe Jonas, cealaltă să îl omoare. În loc să

înfrunte durerea, ele se gândesc să răpească un adolescent sau plănuiesc să-l asasineze.

Acţiunea... Mi-am spus adesea că oamenii puternici, întreprinzători, dinamici care se sinucid pe la patruzeci sau cincizeci de ani sunt cei care, obişnuiţi să intervină în viaţa lor, păcălesc durerea printr-un act – se spânzură sau își trag un glonţ în cap.

Sinuciderea din dorinţa de a acţiona, nu din uzura dorinţei.

Sinuciderea din neînţelegere.

Sinuciderea din incapacitatea de a înfrunta suferinţa. Orice înţelepciune începe prin acceptarea suferinţei.

„O inimă sub cenuşă" îmi pune o întrebare: ce este un individ?

O parte dintr-un individ este tot el? Inima mea, rinichii mei, ficatul meu sunt tot eu?

Transplantul consideră organele nişte piese dintr-un mecanism biologic, aproape interşanjabile: ea afirmă că un om, de îndată ce moartea cerebrală îl face să piardă conştiinţa de sine, se reduce la un depozit care conţine asemenea piese.

Eul ar fi aşadar totalitatea vie şi sincronă a trupului. Apoi nu ar rămâne decât elementele răzleţite care odinioară alcătuiau un tot.

Vilma, una dintre eroinele mele, refuză acest lucru. Ea consideră că inima fiicei sale este fiica sa.

Alba, dimpotrivă, consideră că Thor, fiul ei, a fost ucis pentru a i se lua inima.

În fond, cele două recuză moartea. Vilma o neagă, Alba vrea să creadă că putea fi evitată.

Partizan al donării de organe, îmi place ideea că moartea poate fi utilă.

Moartea nu este decât un serviciu făcut vieţii pentru ca ea să se reînnoiască şi să continue.

Dacă Pământul s-ar îngreuna de nemuritori, cum am mai putea coexista? Ar trebui să inventăm un mijloc de a face loc

noilor generaţii.

Moartea reprezintă înţelepciunea vieţii.

Dacă romantismul constă în acordul naturii cu umanul, atunci „O inimă sub cenuşă” este o nuvelă romantică. Puterile telurice se supără şi se trezesc în acelaşi timp cu eroii mei, apoi se liniştesc la unison cu inima lor.

*

Am scris „Copilul-fantomă”, ultima nuvelă a volumului. Sau mai degrabă o rescriu, fiindcă redactasem o versiune a ei cu câteva luni mai înainte.

Un ziar pe care îl apreciez foarte mult îmi ceruse o poveste de Crăciun; drept răspuns le-am trimis această povestire. Ce situaţie jenantă pentru ei... Ca şi pentru mine... Textul meu nu corespundea în nici un fel dorinţei lor: „Copilul-fantomă”, destul de aspru, nu avea nimic din feeria, din bonomia, din bucuria cerute de o „poveste de Crăciun”.

În timp ce redactoarea-şefă bălmăjea plină de stinghereală la telefon, eu am căzut din nori. Nu-mi trecuse prin minte că un text trebuie să corespundă unor criterii cerute de anotimp. Încă o dată îmi dădeam seama că eram incapabil să practic jurnalismul şi inapt să scriu la comandă.

Revista avea să caute în cărţile mele anterioare o nuvelă care să corespundă „spiritului Crăciunului”.

„Copilul-fantomă” a fost inspirat de cei foarte apropiaţi mie. Din respect, din dragoste pentru ei, vreau să îi menţionez şi să păstrez tăcerea în acelaşi timp.

Ce părinte nu s-a temut să primească această veste: copilul dumneavoastră nu va fi normal? Cunosc oameni care au îmbrăţişat acest destin, alţii care l-au refuzat. Îi admir pe cei care au acceptat copilul bolnav, dar nu voi arunca niciodată piatra în cei care au ales avortul. De altfel, uneori sunt aceiaşi: cunosc părinţi care îşi cresc copiii bolnavi alături de cei sănătoşi, în timp ce deasupra lor plutesc fantomele unuia sau mai multor copii refuzaţi.

Şi descopăr durerea acestui prieten care, privindu-şi fiica, vioaie, drăguţă, optimistă deşi suferind de o boală rară, se

gândeşte la fraţii şi la surorile pe care ar fi putut să îi aibă, dar pe care el şi soţia lui au preferat odinioară să nu îi vadă născându-se. Când vibrează de bucurie şi de dragoste pentru fiica sa, regretă. Când îl însoţesc la spital pentru analizele fiicei sale şi când îl văd neliniştit de noile infecţii, îşi justifică acel gest. Şi sunt convins că oscilează mereu, iar acest lucru îi conferă profunzimea, densitatea umană pe care le admirăm la el.

Am citit nu demult un articol ştiinţific care susţinea că Chopin nu suferea de tuberculoză, aşa cum se credea, ci de mucoviscidoză, o boală pulmonară rară care nu fusese identificată pe atunci.

Mă ia cu ameţeală.

Ştiind că astăzi testele genetice fiabile depistează un mare număr de boli potenţiale înainte de concepţie sau în timpul sarcinii, mi-am imaginat că domnul şi doamna Chopin sunt chemaţi la spital, că li se aduc la cunoştinţă problemele fiului lor, speranţa de viaţă redusă, existenţa de zi cu zi dificilă pentru el şi pentru ei. Poate că medicul le va vorbi şi despre costurile sociale ridicate ale existenţei fiului lor.

Atunci domnul şi doamna Chopin ar renunţa la micul Frédéric, iar noi, oamenii, am fi lipsiţi de această muzică genială care ne alină singurătatea.

Fără să pronunţăm cuvântul eugenism, care sperie căci evocă oroarea nazistă, ne îndreptăm spre practici din ce în ce mai discutabile.

Astăzi este pe cale să se impună o logică de contabil. Se calculează cât costă societatea cutare boală. Se fac socoteli asupra accesului la medicamente care nu ar aduce decât un plus de câteva luni de viaţă bolnavului, este refuzat un tratament eficace dar prea costisitor.

Este un fapt: funcţionarii au hotărât cât costă o viaţă. Pur şi simplu. Englezii au inventat NICE – National Institute of Clinical Excellence –, o înaltă autoritate în domeniul sănătăţii care a calculat costul medical pe care societatea acceptă să-l plătească pentru un an de viaţă câştigat. Luaţi un calculator:

40 000 de lire pe an. Dacă noile tratamente depăşesc această sumă, Asigurările Sociale, invocând directiva NICE, refuză rambursarea. Această logică de contabil produce o maree neagră care se întinde în Austria şi Suedia. Cu siguranţă că această propagare e încurajată de criza datoriilor guvernamentale.

Dar nu orice raţionalitate înseamnă raţiune.

Raţionalitatea economică nu reprezintă raţiunea dacă se întoarce împotriva persoanei umane, a demnităţii sale, a caracterului ei unic şi de neînlocuit.

Raţionalitatea economică nu reprezintă raţiunea dacă atrage după sine barbarie, o ideologie conform căreia anumite fiinţe cântăresc mai mult decât altele.

Raţionalitatea economică nu reprezintă raţiunea dacă pierde din vedere scopurile unei societăţi: asigurarea sănătăţii şi a securităţii membrilor acesteia.

Raţionalitatea economică este inumană.

În „Copilul-fantomă" cuget asupra suferinţei.

Hotărât lucru: vremurile noastre nu tolerează suferinţa.

Putem fi fericiţi şi suferi? Astăzi, la această întrebare majoritatea răspunde negativ.

Însă Melissa, eroina mea în vârstă de douăzeci de ani, suferind de o boală genetică, este fericită. În ciuda durerilor care o încearcă, deşi este obligată să ia cocktailuri de antibiotice, deşi trebuie să practice o oră de kinetoterapie respiratorie pe zi, trăieşte, se bucură, râde, iubeşte, admiră, înţelege. Poate salva alte vieţi. Iar într-o bună zi poate să dea naştere unei vieţi la rândul ei...

Fericirea nu înseamnă să te fereşti de suferinţă, ci să o integrezi în existenţa ta.

Ce înseamnă o viaţă care merită trăită?

La această întrebare există atâtea răspunsuri câţi indivizi sunt pe lume.

Nu voi accepta niciodată să decidă altcineva pentru mine sau pentru alţii.

Cel mai neînsemnat acord între două persoane referitor la acest aspect mi se pare suspect. Când sunt trei persoane, simt

o dictatură.

*

Am terminat cartea.

Recitind-o încerc să reperez firele care îi alcătuiesc canavaua.

Predomină tema *arhitecturii secrete*. Cuplul celor doi domni se sprijină pe cuplul oficial al lui Geneviève şi Eddy. Doctorul Heymann nu supravieţuieşte apocalipsei decât datorită complicităţii care îl leagă de un animal. Duetul Constanze şi Georg von Nissen este în realitate un trio imaterial în care Mozart ocupă locul de frunte. Alba îşi îndreaptă sentimentele materne spre nepotul ei, nu spre fiul ei. Séverine şi Benjamin îşi întăresc relaţia prin renunţarea la un copil, căsnicia devenind un scop idolatrizat pentru că nu s-a putut dovedi un mijloc.

Observ de asemenea şi importanţa unei *medieri necesare*. Comparând cuplul homosexual cu cel heterosexual, Jean şi Laurent îşi înţeleg mai bine drumul, atât în ceea ce priveşte împlinirile, cât şi în ceea ce priveşte frustrările. Samuel Heymann apreciază oamenii prin Argos, nu renunţă la răzbunare şi nu iartă decât datorită privirii unui câine. Arhivarea şi efortul de a edita creaţia mozartiană al baronului von Nissen îl smulg pe Mozart din haosul uitării, şi von Nissen o iubeşte în nevasta lui pe fosta soţie a compozitorului. Alba nu poate să se înţeleagă decât prin intermediul exagerării demente a Vilmei şi prin intervenţia raţională a lui Magnus. În ceea ce îi priveşte pe Séverine şi pe Benjamin, ei îşi revizitează trecutul prin intermediul Melissei, care reprezintă o figură ambiguă, atât salvare, fiindcă le salvează viaţa, dar şi răzbunare, fiindcă înfăţişează avortul acceptat de cei doi în culorile unei crime; în timp ce îi scoate dintr-o prăpastie, ea îi afundă într-alta.

În fine, remarc şi o *întruchipare simbolică.* David le oferă celor doi prilejul unei paternităţi virtuale, apoi Jean îi oferă în cele din urmă lui Geneviève o reuşită şi o recunoaştere de care nu avusese parte. Câinii cu numele Argos au fost soţia pierdută a doctorului Heymann, mama Mirandei. Mozart îi dă

lui von Nissen geniul pe care nu a putut să-l exprime în tinereţe, când scria versuri, şi apropierea lui de un mare creator. Vilma, care îl răpeşte pe Jonas, este imaginea negativă a Albei, în timp ce Jonas îi va permite să se împlinească în calitate de mamă înlocuitoare. Iar Melissa întruchipează copilul pe care şi l-au refuzat Séverine şi Benjamin.

Bruno şi Yann îmi atrag atenţia că aceste povestiri vorbesc şi despre iubire.

Este un lucru atât de firesc, încât nici nu mi-am dat seama. De altfel, am scris vreodată o nuvelă care să se refere la altceva?

Cititorii străini, încântaţi, vor considera, încă o dată, că este ceva „atât de franţuzesc”!

De la debutul meu mă uimeşte un lucru: nu percep coerenţa textelor mele decât după ce le-am scris. Unitatea nu este căutată, ci descoperită. Fraze, personaje, situaţii, povestiri, toate se dovedesc a fi o licoare ce scapă minţii mele.

Cât ar visa ea la Bourgogne sau Bordeaux, o viţă-de-vie din soiul Beaujolais nu poate să dea decât Beaujolais.

Cuprins